UNIVERSITATEA TRANSILVANIA
BRASOV
FACULTATEA DE ALIMENŢATIE ŞI TURISM

- CURS SI LUCRARI SEMINAR –

POLITICI ŞI STRATEGII GLOBALE DE SECURITATE ALIMENTARĂ

Anul III - Specializarea

- **CEPA**
- **IPA**

Dr. ŞERBAN DAN

Doctor in ştiinţe medicale domeniul medicină veterinar

2013

CUPRINS

INTRODUCERE

Politica alimentară acoperă o gama variata de subiecte, acestea incluzând siguranţa şi calitatea alimentelor, mediul, agricultura şi pescuitul, informarea consumatorului, cercetarea şi dezvoltarea (incluzând organismele modificate genetic), precum şi aspectele legale şi economice cum ar fi stabilirea preţurilor şi ambalarea produselor.

Uniunea Europeana prin organismele ei este sensibila la îngrijorările publicului în legătură cu siguranţa şi securitatea alimentara ca urmare a raportarii diferitelor cazuri de alerta alimentara, în mod particular a "bolii vacii nebune" (BSE), a febrei aftoase, a gripei aviare şi a contaminarii cu dioxina.

O legislaţie cuprinzatoare a fost definitivata în 2004, punându-se un accent deosebit pe hranirea animalelor datorita faptului ca aceasta a fost principala cauza a izbucnirii tuturor focarelor de alertă alimentara în ultimii ani. Sistemul de alerta rapida privind pericolele generate de alimente neconforme (contaminate) a fost introduse în 2005 iar noile reguli de igiena (noul pachet de igiena) a fost implementat in Romania în 2006.

Tot odata, Uniunea Europeană a adoptat un set legislativ destinat în special normelor de securitate alimentara, între care utilizarea pesticidelor, a aditivilor alimentari, a coloranţilor alimentari, antibioticelor şi hormonilor în producţia alimentara, precum şi a produselor legate de normele alimentare, cum ar fi ambalajele; de asemenea, proceduri stricte în ceea ce priveşte distribuţia, prezentarea, etichetarea şi urmarirea materiilor prime care conţin organisme modificate genetic.

Pentru realizarea politicii de urmărire a produsului de la momentul producţiei până în faza de consum, Uniunea Europeană a implementat o serie de masuri destinate prevenirii raspândirii bolilor şi a contaminarii surselor alimentare. Principiul de bază este aplicarea unei verificari integrate de la sursa la consumator care sa acopere toate sectoarele lanţului alimentar, incluzând aici partea de producere, de procesare a materiei prime, depozitarea, transportul şi distribuirea ulterioara a produsului.

Cei trei piloni care asigura punerea în practică a acestei strategii sunt urmatorii:

- existenţa unei legislaţii coerente pentru siguranţa alimentara şi cea animală,
- avizul ştiinţific de calitate pe baza caruia sa se ia deciziile de rigoare
- implementarea adecvata a normelor stabilite.

Agenţia Europeana pentru Siguranţa Alimentara (European Food Safety Authority) (EFSA) localizata la Parma, în Italia, ofera asistenţa ştiinţifica independenta şi publica asupra potenţialelor riscuri în domeniul alimentar. (*De exemplu: in primavara lui 2007, Comisia Europeana a cerut sfatul Autorităţii Europene pentru Siguranţa Alimentara în privinţa efectelor clonarii animalelor asupra siguranţei alimentare. Autoritatea Europeana pentru Siguranţa Alimentara este de asemenea implicata atunci când legislaţia în domeniul alimentar este dezbatuta şi ofera asistenţa ştiinţifica în cazurile când politicienii se confrunta cu o alerta alimentara)*.

Pentru a reacţiona eficient atunci când apare o problema alimentara, Uniunea Europeana a dezvoltat un sistem de alerta rapida. Fiecare guvern opereaza cu un sistem de prevenţie rapida atunci când o sursa alimentara este nesigura sau poate fi expusa contaminarii cu un virus extern. Se efectueaza apoi alertarea Comisie care funcţioneaza ca un centru european de informare. În ultimii ani acest sistem a fost utilizat de exemplu atunci când organisme modificate genetic au fost depistate într-un Stat Membru.

1. SIGURANTA ALIMENTARA

Siguranta alimentara este o latura a politicilor alimentare. In acest context, globalizarea lanţului alimentar determină apariţia constantă de noi provocări şi riscuri pentru sănătatea şi interesele consumatorilor europeni.

Obiectivul principal al politicii Uniunii Europene privind siguranţa alimentară este **atingerea celui mai înalt grad posibil de protecţie a sănătăţii umane şi a intereselor consumatorilor în ceea ce priveşte alimentele**. În acest sens, UE depune eforturi pentru a garanta siguranţa alimentelor şi etichetarea lor corespunzătoare, ţinând cont de diversitatea produselor, inclusiv cele tradiţionale şi asigurând în acelaşi timp buna funcţionare a pieţei interne. Astfel, UE a elaborat un cadru legislativ cuprinzător cu privire la siguranţa alimentară, care este în permanenţă monitorizat şi adaptat în funcţie de noile evoluţii. Acest cadru legislativ se bazează pe analiza riscurilor. Crearea Autorităţii Europene pentru Siguranţa Alimentară (AESA) a constituit un pas important, venind în sprijinul eforturilor depuse de instituţiile europene pentru protejarea consumatorilor europeni în acest domeniu. AESA oferă consiliere ştiinţifică independentă privind riscurile noi sau existente.

Principiul de bază al politicii UE privind siguranţa alimentară este aplicarea unei abordări integrate, bazate pe principiile trasabilitatii - de tipul „de la fermă la consumator", care să acopere toate sectoarele lanţului alimentar - inclusiv producţia de furaje, sănătatea plantelor şi animalelor, bunăstarea animalelor, producţia primară, procesarea alimentelor, depozitarea, transportul, vânzarea cu amănuntul, precum şi importul şi exportul acestora. Această abordare cuprinzătoare şi integrată, în cadrul căreia responsabilităţile operatorilor din sectorul produselor alimentare şi al furajelor, precum şi cele ale autorităţilor competente sunt clar definite, reprezintă o politică alimentară coerentă, eficientă şi dinamică.

Consumatorii europeni vor hrana sigura si sanatoasa. Preocuparea UE este de a se asigura ca hrana pe care o consumam indeplineste aceleasi standarde ridicate pentru toti cetatenii sai. Munca pentru imbunatatirea segurantei hranei

este continua. Scopul este de a asigura ca legile sigurantei alimentare sunt comprehensibile pentru ca toti consumatorii sa beneficieze de cat mai multe informatii cu putinta despre potentialele riscuri si ce poate fi facut pentru a le minimiza.

Siguranta alimentara porneste de la ferma / cultura agricola. Regulile UE se aplica de la “ferma la furculita”, indiferent daca hrana este produsa in UE sau este importata de oriunde altundeva in lume.

Exista patru elemente importante pentru strategia de siguranta alimentara a UE:

- regulile referitoare la siguranta hranei si hrana animalelor;
- informatii stiintifice independente disponibile public;
- actiune de intarire a regulilor si controlului proceselor;
- recunoasterea dreptului consumatorilor de a alege, drept bazat pe informatii complete despre hrana, de unde provine si ce contine.

Siguranta limentara nu inseamna uniformitate alimentara. Sistemul de asigurare a sigurantei alimentare este comun tuturor statelor UE, dar permite diversitatea metodelor de productie si specificul national.

Siguranta alimentului, în contextul extinderii UE

Siguranta alimentului este, în Uniunea Europeana, parte integrala a politicii privind protectia consumatorilor si a sanatatii omului, plantelor si animalelor, iar conceptele "de la ferma pâna la farfurie" trebuie adoptate si aplicate si de catre viitoarele state membre UE, printre care si România.

Problema sigurantei alimentare este abordata, în negocierile de aderare, în cadrul a doua capitole: Capitolul 1 - Libera circulatie a marfurilor, in cadrul legislatiei privind alimentele si Capitolul 7 - Agricultura- privind problemele veterinare si fitosanitare, precum si nutritia animalelor. De asemenea, problematica are tangenta si cu capitolul 23 - Protectia consumatorilor.

Legislatia europeana în domeniul produselor alimentare include reguli generale privind controlul, etichetarea, aditivii alimentari, ambalarea, produsele modificate genetic etc. Legislatia veterinara include prevederi referitoare la sanatatea si conditiile de crestere a animalelor, identificarea sli înregistrarea acestora, organizarea de piata si sistemele de control, controalele la frontiera, sanatatea publica in relatie cu produsele animaliere sau provenite de la animale. Legislatia fitosanitara se refera la sanatatea plantelor (organisme daunatoare, pesticide), seminte si material saditor, i 656c21g giena plantelor. Prevederile acquis-ului comunitar in domeniul alimentatiei animalelor includ siguranta hranei si a aditivilor, etichetarea, elemente de contaminare in hrana, controale si inspectii.

Siguranta alimentului este unul dintre domeniile in care Uniunea Europeana nu permite ca extinderea sa produca o scadere a standardelor de siguranta a alimentului sau riscuri pentru consumatori. Este esential ca statele candidate sa indeplineasca aceste criterii ale Uniunii Europene in materie de siguranta alimentara, prin transpunerea acquis-ului, crearea structurilor administrative necesare si a procedurilor si reformelor aferente inainte de a adera la Uniune.

Sistemul european de siguranta a alimentelor: o responsabilitate a tuturor

Stilul de viata al timpurilor noastre este foarte diferit de cel din trecut. Ritmul rapid al stilului modern de viata, precum si cresterea numarului de gospodarii formate dintr-un singur individ, al familiilor cu un singur parinte si al femeilor care lucreaza, au dus la schimbari în modul de preparare a mâncarii si a consumarii acesteia. Un rezultat pozitiv al acestor schimbari, a fost avansarea rapida a tehnologiei alimentare, a prepararii si ambalarii lor, pentru a oferi

siguranta si buna calitate a aprovizionarii cu alimente. In ciuda existentei acestor noi descoperiri, poate aparea riscul contaminarii alimentelor prin contaminanti naturali sau care sunt introdusi accidental sau prin tratarea inadecvata a alimentelor.

În final, calitatea si siguranta alimentelor se bazeaza pe eforturile tuturor celor implicati in lantul complex care include al productia agricola, procesarea, transportul si consumul. Conform Uniunii Europeane si Organizatiei Mondiale a Sanatatii - siguranta alimentelor este o responsabilitate a tuturor, incepand de la originea lor pana in momentul in care ajung pe masa. Pentru a mentine calitatea si siguranta alimentelor de-a lungul lantului amintit, este nevoie atat de proceduri care sa asigure faptul ca alimentele sunt integre, precum si de proceduri de monitorizare care sa asigure ducerea la capat a operatiunilor in bune conditii.

Politica sigurantei alimentelor din cadrul UE i-a in considerare intregul lant al alimentelor destinate consumului de catre animale sau oameni. Ea pune la dispozitie reglementari extinse si subliniaza responsabilitatea producatorilor si a furnizorilor in ceea ce priveste participarea lor la asigurarea calitatii aprovizionarii cu alimente. Reglementarile UE sunt printre cele mai stricte din lume.

Pentru a face mai transparent si mai stiintific domeniul reglementarii alimentelor, a existat o revizuire a cadrului sigurantei alimentelor in UE incepand cu sfarsitul anilor 1990. In 1997, a fost stabilit un nou sistem de consiliere stiintific pentru UE. Au fost create opt noi Comitete Stiintifice, pe langa un Comitet Stiintific Central.

Autoritatea Europeana pentru Siguranta Alimentelor **EFSA** (European Food Safety Authority) va fi stabilita pe parcursul anului 2002. EFSA este o organizatie independenta care lucreaza in stransa colaborare cu diverse agentii

stiintifice si institutii din tarile membre UE, oferind consiliere stiintifica independenta cu privire la toate chestiunile cu impact direct sau indirect asupra sigurantei alimentelor. Ea acopera toate stadiile productiei si furnizarii de alimente, de la producerea alimentelor pana la furnizarea lor catre consumatori. EFSA indeplineste de asemenea evaluari ale riscului in cadrul lantul alimentar si evaluari stiintifice referitoare la orice chestiune care are un efect direct sau indirect asupra sigurantei furnizarii alimentelor, inclusiv sanatatea si bunul tratament al animalelor si sanatatea plantelor.

Agricultura si transport

Calitatea materiilor prime, neprocesate, este cruciala in siguranta si calitatea produsului finit. De aceea, este nevoie de o abordare sistematica pe tot traseul alimentelor, pentru a evita contaminarea lor si pentru a identifica unele riscuri posibile.

De la ferma, produsul agricol este transportat catre fabrici - industria prepararii alimentelor. Acest pas al lantului alimentar beneficiaza de o legislatie privind standardele de calitate:

- Legislatia UE privind igiena si a siguranta alimentelor, referitor la modul de transport si depozitare
- Normele Organizatiei Internationale de Standardizare (ISO - International Standards Organization contin un capitol referitor la depozitarea si livrarea produselor alimentare
- Codex Alimentarius, infiintat in anul 1962 de Organiyatie Mondiala a Sanatatii - World Health Organsation (WHO) si Organizatia Mondiala pentru Alimwntatie si Agricultura - Food and Agriculture Organisation

(FAO) includ subiectul transportarii si al depozitarii in recomandarile generale asupra pastrarii alimentelor

Producerea alimentelor

Industria procesarii alimentelor are ca datorie sa fie la inaltimea asteptarii consumatorului, anume ca produsele pe care le cumpara sa fie sigure si conforme cu toate cerintele impuse de lege.

Aceasta industrie se bazeaza pe sisteme moderne de management al calitatii pentru a asigura calitatea si siguranta produselor pe care le scot pe piata. Cele trei sisteme principale care se folosesc sunt:

- *Bune Practici de Productie - Good Manufacturing Practises (GMP).* Acestea impun conditiile si procedeele de prelucrare - bazate pe o indelungata experienta - care s-au dovedit a asigurala o calitate constanta si siguranta alimentelor.
- *Analiza riscului si Punctele de Critice de Control - Hazard Analysis and Critical Control Points (HACCP).* In timp ce programele traditionale de supraveghere a sigurantei alimentelor se concentrau pe a identifica problemele in produsul finit, HACCP, o tehnica recenta, proactiva, se concentreaza asupra identificarii riscurilor potentiale si asupra controlarii lor in timpul procesului de producere.
- *Standarde de Asigurare a Calitatii - Quality Assurance Standards.* Aderarea la standardele stabilite de Organizatiei Internationale de Standardizare - International Standards Organization (ISO 9000) si de Standardele Europene (ES 29000) asigura ca prelucrarea alimentelor, serviciile de catering si alte industrii legate de alimente sunt conforme cu proceduri prescrise a priori. Eficienta acestor programe este evaluata regulat de catre experti independenti.

Aceste sisteme de management al calitatii, folosite de procesatorii de alimente, includ si relatia cu furnizorii (fermieri si vinzatori en-gros de materie prima), agentii de transport, vanzatorii de produse en-gros si en-detail pentru a asigura proceduri de asigurare a calitatatii la fiecare nivel.

De la producator la consumator: protejarea alimentelor prin ambalare

Dupa ce produsul este prelucrat, procedeul de ambalare este cel care permite alimentelor sa ajunga la consumator in cele mai bune conditii. Ambalajul pastreaza integritatea, siguranta si calitatea alimentelor in timpul transportului, in depozite en-gros si en-detail si in casele noastre. Ambalajul prelungeste perioada de garantie si are inscrise pe eticheta informatii importante.

De asemenea, codurile de bare de pe ambalaj, care contin data si locul fabricarii alimentului respectiv, ii ajuta pe procesatori, agentii de transport si pe vanzatorii en-detail sa poata urmari produsele, atat pentru controalele de inventar cat si pentru a identifica sursa posibilelelor riscuri.

Achizitionarea si transportul

- Verificati intotdeauna termenul de valabilitate imprimat pe ambalajul alimentului
- Nu achizitionati produse care poarta indicatiile "Pastrati la frigider", "Pastrati la rece" sau "Pastrati in congelator" si care nu au fost depozitate in conditii de refrigerere adecvate
- Duceti acasa, in cel mai scurt timp posibil, alimentele care au nevoie sa fie pastrate la frigider si puneti-le de indata in frigider sau in congelator. Verificati conditiile in care se gasesc produsele congelate. Daca acestea s-au dezghetat, nu le congelati din nou

- Asigurati-va ca ambalajul nu este deteriorat. Evitati conservele umflate sau cu urme de lovituri, ambalajele rupte sau care au fost indepartate si puse la loc, sigiliile rupte

Pastrarea

- Evitati contactul dintre alimente crude si cele gatite. Aceasta reduce riscul contaminarii incrucisate (germeni care trec de la un aliment la altul). Tineti carnea cruda de vita, porc, pui sau peste in partea de jos a frigiderului, iar alimentele gatite puneti-le pe rafturile superioare. Nu puneti mancare fierbinte in frigider, deoarece aceasta va duce la cresterea temperaturii. Tineti alimentele in vase acoperite sau invelite in ambalaje speciale. Aruncati mancarea care a mucegait sau care arata, miroase sau are gust neplacut.
- Pastrati conservele in locuri curate, racoroase si uscate

Prepararea mâncarii

- Inainte si dupa ce umblati cu alimente, spalati-va pe maini cu apa calda si sapun. Acoperiti orice fel de zgarietura sau rana cu plasturi rezistenti la apa
- Mentineti curate suprafetele din bucataria dvs, spalandu-le cu apa calda si detergenti si folositi solutii dezinfectante pentru a preveni contaminarea incrucisata
- Spalati ustensilele si suprafetele de lemn pe care le-ati folosit cand ati gatit. Un cutit care a fost folosit la taierea carnii crude poate avea germeni, care la randul lor pot contamina prin taiere alte alimente. Folositi ustensile si suprafete de lemn separate pentru mancaruri crude sau gatite
- Spalati bine fructele si legumele crude inainte de a le manca sau a le prepara
- Dezghetati mancarea congelata tinand-o in frigider si gatiti-o imediat ce s-a dezghetat

- Nu lasati alimente crude care se pot contamina, sau mancare gatita, la temperatura camerei mai mult decat este necesar, si niciodata mai mult de doua ore
- Raciti mancarea gatita cat se poate de rapid (de preferat in recipiente largi si putin adanci) apoi puneti-o la frigider. Aceasta reduce dezvoltarea bacteriilor, care are loc cel mai frecvent la temperaturi intre 10 si 60 de grade Celsius ("zona periculoasa"). Reincalziti bine mancarea gatita, pentru a distruge orice bacterie care s-ar fi putut forma in timpul depozitarii
- Nu riscati. Daca nu sunteti siguri de calitatea unui aliment, mai bine aruncati-l decat sa faceti o boala datorata alimentului
- Urmati intotdeauna instructiunile de pe ambalaj

Provocari în domeniul sigurantei alimentului

Riscul ca alimentele sa fie contaminate cu substante chimice sau microorganisme exista pe tot parcursul lantului alimentar. In general, siguranta alimentelor este amenintata de factori care se impart in doua categorii:

- Contaminare biologica - bacterii, fungii, virusi sau paraziti. La un astfel de tip de contaminare, alimentele prezinta in cele mai multe cazuri semne usor de identificat
- Contaminanti chimici - care includ substante chimice provenite din mediu, reziduuri de medicamente de uz veterinar, metale grele sau alte reziduuri care ajung in alimente neintentionat sau accidental, in timpul proceselor pe care le implica agricultura sau cresterea animalelor si a pasarilor, prelucrarea alimentelor, transportul sau ambalarea

Daca un agent contaminant genera un risc sau nu, depinde de multi factori, inclusic absorbtia si toxicitatea substantei, cantitatea in care contaminantul se

gaseste in mancare, cantitatea de mancare contaminata consumata si durata expunerii. In afara de acestea, indivizii difera in ceea ce priveste sensibilitatea lor la contaminanti; de asemenea, alti factori ai dietei pot avea impact asupra consecintelor toxice ale contaminantilor.

Un alt factor care complicã lucrurile privitoare la contaminantii chimici este acela ca multe dintre studiile referitoare la toxicitatea contaminantilor reprezinta extrapolari ale studiilor facute pe animale.

2. SECURITATE ALIMENTARA

Dezvoltarea conceptului de securitate alimentara la nivel European

Uniunea Europeană, s-a infiintat in 1967 pe fundamentele conventiei internationale. Intr-o faza initiala a fost conditionata de un management al comunitatii de produse. Ajutorul alimentar putea astfel varia de la an la an in functie de rezervele agriculturii europene.

In 1975, dupa un pact intre Uniunea Europeana si tarile ACP (*Statele ACP sunt țările care au semnat Convenția de la Lomé. „ACP" este un acronim pentru „Africa, Caraibe, și Pacific". Prima Convenție de la Lomé a fost semnată la Lomé, Togo)* ajutoarele tehnice si financiare au fost donate la tarile beneficiare cu scopul de a se asigura o alimentatie suficienta in functie de necesitatile momentului si obiceiurile gastronomice ale populatiilor respective.

La baza acestui concept stau urmatoarele principii:

- Asigurarea resurselor pentru finantarea programelor
- Implementarea politicilor si a instrumentelor ce asigura securitatea alimentara
- Intarirea colaborarii intre donatori
- Completarea diferentelor de ajutor alimentar de la rezervele provenite din agricultura europeana
- Dezvoltarea progresiva a puterii de cumparare globala si locala

Tinand cont de aceste orientari, instrumentele noii securitati alimentare a fost consolidate astfel:

- reevaluarea programelor

- reevaluarea conceptului de ajutor alimentar

- actiuni de suport pentru evaluarea necesitatilor de provizii si a sistemul informational

- programe pentru ajutorul alimentar

Luând in considerare toţi acesti factori ,abordarea ştiinţifică a alimentaţiei umane pe plan mondial este de dată relativ recentă.

După o perioadă îndelungată de timp faţă de momentul în care s-au pus pentru prima dată probleme legate de existenţa, suficienţa şi accesibilitatea

resurselor de hrană, calitatea alimentaţiei şi relaţia acesteia cu starea de sănătate a populaţiei umane putem aduce în discutie abordarea stiintifica a alimentaţiei umane.

În urmă cu 200 de ani Th. Malthus a emis o teorie comform careia populaţia mondială creşte într-un ritm inegal faţă de cel al resurselor de hrană (progresie geometrică în comparaţie cu ritmul de progresie aritmetică). Teoria aceasta a fost luată în serios în secolul XX când s-a constatat că într-o perioadă de timp de numai 100 ani populaţia a crescut cu 50% (de la 4 miliarde la 6 miliarde).

Comitetul pentru Nutriţie al ONU cu atribuţii în monitorizarea domeniul alimentaţiei umane se pronunţa în legătură cu necesitatea dezvoltării şi aplicării în mod concertat pe plan mondial a unor politici specifice domeniului.

Materializarea în practică a acestor iniţiative s-a realizat numai după anul 1970 prin contribuţia celor două organisme specializate ale ONU, FAO şi OMS.

Organizaţia pentru Agricultură şi Alimentaţie (FAO – Food and Agricultural Organization)

fondată 1945) - este cea mai mare instituţie specializată a ONU, formată din 174 ţări membre.

FAO are ca obiective principale îmbunătăţirea alimentaţiei pe glob, creşterea nivelului de viaţă al omenirii, în special a populaţiei rurale, diminuarea sărăciei şi a foametei, dezvoltarea agriculturii, asigurarea accesului nemijlocit al întregii populaţii umane la produse alimentare sigure.

FAO coordonează activităţi referitoare la producţia mondială de alimente, constituirea rezervelor de hrană, structurarea şi adaptarea consumului şi ofertei mondiale de produse alimentare, monitorizarea statelor şi regiunilor geografice confruntate cu grave probleme ale alimentaţiei, comerţul internaţional cu alimente, etc.

Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS – Organization mondiale de la sante)

fondată 1948) are ca scop “îmbunătăţirea stării de sănătate a lumii”.

OMS facilitează cooperarea tehnică a ţărilor în problemele sănătăţii, realizează programe de combatere a maladiilor, precum şi de îmbunătăţire a calităţii vieţii, unul din mijloacele necesare atingerii acestui deziderat fiind promovarea unor modele de alimentaţie sănătoasă bazate pe dietă şi recomandări nutritive standard, determinate şi validate ca optime pe baza cercetărilor ştiinţifice.

OMS oferă directive mondiale în domeniul sănătăţii, elaborează standarde internaţionale şi
cooperează cu guvernele pentru îmbunătăţirea programelor naţionale de sănătate

Comisia, Codex Alimentarius

a fost fondată în anul 1963 de către FAO şi OMS în scopul implementării Programului Comun al FAO/OMS Standarde Alimentare.

Obiectivele Comisiei sunt:

- protecţia sănătăţii consumatorilor,
- facilitarea comerţului internaţional cu alimente
- asigurarea unor practici comerciale oneste,
- coordonarea lucrărilor de elaborare a standardelor alimentare internaţionale şi publicarea acestora în Codex Alimentarius.

Codex Alimentarius este o colecţie de norme alimentare adoptate şi acceptate pe plan internaţional care conţin cerinţe pentru obţinerea de produse alimentare de calitate, salubre, nutritive, nefalsificate, corect marcate si prezentate.

Normele se referă la toate grupele de produse alimentare, finite semifinite sau materii prime.

Prevederile se referă la:

- igiena alimentelor,

- aditivii alimentari,
- substanţele reziduale,
- contaminanţii,
- marcare şi prezentare alimentelor,
- metode de analiză şi modul de recoltare a probelor.

Există şi prevederi cu caracter consultativ sub forma de coduri de bună practică, îndrumări sau alte măsuri care au scopul de a proteja sănătatea consumatorilor şi asigurarea de practici oneste în comerţul alimentar.

Pentru o buna gestionare a elementelor specifice conceptului de securitate alimentara Comisia Europeana A adoptat mai multe acte normative din care mentionam Regulamentele 1292/96 si 1992/96

Regulamentul nr.1292/96 adoptat de Consiliul Uniunii Europene pe 27 iunie 1996 defineste programul de ajutor alimentar si securitate alimentara a Comisiei Europene.

El rezulta dintr-un progres al reformei politicii ajutorului alimentar infiintat inca din 1994 cu scopul de a face ajutorul alimentar un instrument integrat efectiv ca o posibila dezvoltare a politicii si intr-o strategie a securitatii alimentare a tarilor preocupate.

Acest regulament reprezinta o reflectare dinamica al preocuparii pentru o apreciere mai buna a necesitatilor identificate in tarile beneficiare in vederea unei interventii rapide si eficienta.

Ajutorul (cu referire la rezervele agricole) este definitin articolului 11 al regulamentului.

Prin aceste ajutoare se reduce gradul de vulnerabilitatea a unor populatii aflate intr-o situatie dificila, de asemeni reprezinta o imbunatatire a strategiei interventia in zonele critice si elimoinarea factorilor de risc ai alimentatiei.

Reducerea acestui risc alimentar poate fi realizat mai multe metode :

- ✓ Imbunatatirea accesului la facilitati e productie moderne;
- ✓ Facilitatea accesului la credite si informatii;
- ✓ Dezvoltarea sectorul agricol pentru obtinerea de materii prime suficiente si de calitate;
- ✓ Participarea la luarea deciziilor, garantarea corectitudinii acestora.

Securitatea alimentara se caracterizeaza prin:

Multidimensionalism , caracter al securitatii alimentare, solicita o buna comunicare intre sectoare (agricultura, comert, infrastructura, sanatatea) si nivelul de interventie (local, national, regional, international) .

Intarirea coordonarii si cresterea numarului de participarii a reprezentantilor, este determinant pentru succesul programului.

Reprezentarea regulamentului 1992/96 este de asemenea gasit in conventia internationala preocupata de ajutorul alimentar negociat in 1999.

Conventia stabileste minimum anual de intelegeri despre ajutorul alimentar (Argentina,Australia, Canada, Comisiile Europene si membrele statelor, Japonia, Norvegia, Elvetia, SUA).

Obiectivele tind la o mai buna integrare a ajutorului alimentar in intregul cadru al suportului pentru securitatea alimentara, prioritatea este oferita tarilor dezavantajate si tarilor cu un venit redus pana la limitarea efectelor ajutorului alimentar.

Cateva schimbari au fost realizate datorita acestei renegocieri:

- Diversificarea produselor eligibile (cu posibilitatea de includere a mancarurilor traditionale si practicilor locale), avand in vedere si costurile si operatiile de cost
- Dezvoltarea financiara obligatorie

- Limitarea la asistenta cu credit (nu mai mult de 20% fata de angajamente).

Mai tarziu, ajutorul va fi recunoscut ca ajutor alimentar ca fiind intr-un imprumut sub obligatie luata intr-un cadru al conventiei.

2.1. Comunitatea Europeana – programe de sustinere a securitatii alimentare

Comunitatea Europeana, prin organismele sale, a stabilit cateva prioritati care stau la baza realizarii obiectivlor propuse in acst domeniu dupa cum urmeaza:

- Activitate este continua si este bazata pe analiza situatiilor de securitate alimentara si apoi pe colaborarea cu diversi participanti structurilor politice.
- Este globala deoarece a fost integrata intr-o coerenta politica avand drept scop dezvoltarea.
- Este trans-sectoriala. Aceste elemente vin de la lupta impotriva saraciei, de la sustinerea sectorului agricol, al comertului, al mediului, al transportului pana la mentinerea sectorului privat si al societatii civile, al prevenirii crizelor etc.
- Este flexibila datorita diversificarii si complementaritatii instrumentelor
- Acorda prioritate statelor si populatiilor vulnerabile
- Este coorganizata in cadrul Ministerelor Comisiei Europene si spre exterior cu colaboratori si parteneri, la nivelul domeniului precum si la nivelul structurilor
- Este definita printr-o abordare coerenta si complementara politicilor sectoriale, nationale si regionale

Indicatori

Indicatorii au starnit un interes deosebit la nivel inrternational . Acest interes este distribuit intre institutiile Uniunii Europene si Comisiei.

In cadrul oficiului de Cooperare Europeana, siguranata alimentara si securitatea alimentara sunt interesate de indicatorii pentru monitorizarea si impactul proiectului. Aceasta a initiat un proces al rationalizarii criteriului de selectie ale tarilor beneficiare.

Astfel se urmăreste :

- Implementarea programelor in strategiile existente
- Structurarea programelor Comisiei

Cu privire la tarile ACP, care beneficiaza de conventie cu Uniunea Europeana, structurarea se face intre programele finantate interior de Fundatia Dezvoltarii Europene, prin strategii globale, si de programele nationale caracteristice, respectiv de acele finantari in cadrul programelor securitatii alimentare. In tarile dezvoltate, , structurarea se face intre programele speciale, indiferent daca acestea au programe in tarile Europei de Est, Noile state indepedente sau in America Latina si in Asia.

- Complementaritatea si colaborarea cu Statele Membre si altii donatori

Colaborarea si consultarile dintre Comunitate si Statele Membre are mai multe stadii :

- stadiul definirii strategiei datorita sigurantei alimentare/grupul Securitatii Alimentare ale Consiului si
- stadiul prezentarii interventiilor strategice si al definirii programelor direct de Comisia Securitatii Alimentare (comisie care aduce impreuna reprezentanti ai statelor membre).

Propunerile Comisiei pentru Siguranta Alimentara si Programul pentru Securitate Alimentara este in supus dezbaterilor in Parlamentul European .

Colaborarea cu alti colaboratori este autorizata, in cadrul comisiilor expertilor Organizatiei pentru Agricultura si Alimentatie (FAO) si in cadrul WFP

Comisia Europeana si USAID a lansat in 1995 o noua etapa a initiativei transatlantice cu scopul intaririi colaborarii in diferite domenii (schimbari globale, economice si comerciale, stabilitate, securitate, cresterea colaborarii etc.).

Ajutorul privind acordarea de hrana este tot mai limitat in cazurile de urgenta, in perioadele de dupa crize si a reabilitarilor. Doar o mica parte din acest ajutor este vandut in piete si permite constituirea de fonduri destinate alimentatiei. Cea mai mare parte a acestor ajutoare au rolul de a hranii populatiile vulnerabile prin libera distributie sau este folosit pentru reconstruirea nationala a stocurilor nationale de siguranta.

Prioritatea data localnicilor si cumparatorilor ramane o caracteristica a ajutorului.

In tarile cele mai sarace sau in faza reabilitarii, interventia in sprijinul productiilor agricole este facut sub forma distribuirii spre tinta a semintelor complementare cu distribuirea alimentelor

Ajutorul in natura ramane un important component al programului de siguranta a alimentatiei comunitatii.

Oricum in tarile in care lipseste o capacitate suficienta de conducere acest ajutor tinde sa fie inlocuit de actiuni de ajutorare a facilitarii circulatiei disponibile guvernului sa realizeze constrangerile conectate cu balanta platilor.

2.2. Actiunile de suport :

Actiunile de suport cuprind o mare varietate de instrumente care fac posibila cunoasterea corespunzatoare a necesitatilor specifice a beneficieriarilor administratiilor, a sectorului privat si a gospodariilor vulnerabile in ceea ce priveste siguranta alimentatiei : dezvoltarea productiilor agricole (acces la alimente si seminte, dezvoltarea creditului rural, microproiect), suport pentru piete, reabilitare (instrumente tinta si distribuirea de alimente) sistem de prevenire a crizelor (siguranta nationala a stocurilor, un sistem de prevenire).

2.3. Metodele de interventie pentru asigurarea securitatii alimentare:

A. Ajutorul direct

Mai mult de jumatate din programul de ajutor si siguranta in alimentatie este devotat ajutorului direct. Odata ce comisia intervine direct la locul faptei, o conditie esentiala a ajutorului direct este atunci sa asigure un parteneriat strans cu guvernul tarilor beneficiare si cu implementarea pe termen lung a strategiilor de siguranta a alimentatiei. Dezvoltarea strategiilor de acest gen este bazat pe politica dialogului pe termen lung.

Mai mult implica coordonarea tuturor detinatorilor alti donatori NGO’s locale si internationale societati civile sector privat etc. Astazi principalul instrument implementat sa sustina acesti pasi este suportul bugetar. Ajutorul bugetar poate mai mult sau mai putin sa tinteasca obiectivele cautate. Adesea, ajutorul bugetar acopera finantarea costurilor puse in functiune din salariile ministerului.

Identificarea conditiilor sustinute de ajutorul financiar si identificarea conditilor de plata reprezinta la fel de multe campuri de discutie privind strategia si prioritatile. Mai mult in majoritatea tarilor prima conditie care ataca suportul bugetar este definirea unei politici de siguranta a alimentatie sau identificarea prioritatilor.

B. Ajutorul indirect

Ajutorul indirect constituie al doilea stalp al programului de siguranta al alimentatiei. Da posibilitatea comisiei sa sustina financiar organizatiile si programele pentru competenta lor specifica si pentru avantajele lor.

O alta organizatie internationala cum ar fi FAO si UNRWA de asemena si NGO’s European sunt importante retete ale comisiei a ajutorului indirect. Din 1997 contributia comisiei europene la finantarea activitatilor programului mondial al alimentatiei a fost centrata pe urgentele internationale al rezervelor alimentare si pe programul de sustinere al refugiatilor si al persoanelor fara locuinte.

Aceasta politica se concentreaza asupra contributiei comisiei crizelor serioase ale alimentatiei pentru care programul mondial al alimentatiei poate sa prezinte toate valorii adaugate.

Ajutorul european reprezinta Comisia Europeana partener colectiv fiind NGO. Este responsabila pentru conducerea tuturor alocarilor aduse ajutorului alimentatiei in natura garantate de comisia proiectelor NGO si a ajutorului si sigurantei alimentatiei.

In fiecare an Comisia Europeana si Organizatia Europeana stabilesc o intelegere. Al doilea canal de finantare a NGO-ului, o alocare financiara completa a unei medii de 60 de milioane de euro este decisa anual pentru suportul financiar pentru proiectele NGO adresandu-se problemelor structurale de securitate a alimentatiei.

Tarile carora li se acorda ajutor in baza politicilor alimentare, sunt declarate eligibile numai in baza unor criterii formulate in Regulamentul 1292/96. Ele sunt divizate in doua grupuri :

- cele care beneficiaza de ajutorul structural
- cele care sunt in stare de criza sau post-criza.

Flexibilitatea in procesul anual de selectie ramane mare.

Tarile care beneficiaza de ajutorul structural apar printre tarile minim dezvoltate, cu venituri mici si deficit de hrana (LIFDC), cu un nivel mare de insecuritate alimentara si guvernamente care impartasesc dorinta de a dezvolta o politica de securitate alimentara coerenta si de lunga durata.

Tarile in stare de criza sau part-criza sunt determinate dupa mai multe probleme alimentare care se repeta in mod periodic. Ele sunt tintite de programele LRRD (Legaturi intre Ajutor Reabilitare si Dezvoltare), centrate pe transportul de ajutor alimentar insotit de sustineri complementare, finaciare si tehnice adresate riscului foametei sau nevoilor pentru reabilitarea infrasctructurii lor economice si sociale, urmate de crize politice sau conflicte tehnice la fel ca si de o proasta recolta.

2.4. Legaturi intre Ajutor- Reabilitare si Dezvoltare (L.R.R.D)

Conceptual LRRD, poate fi definit dupa cum urmeaza: programe de reabilitare care preiau treptat ajutorul/eventualul ajutor pentru a stabili situatia economica si sociala si pentru a facilita tranzitia catre un mijloc si o lunga perioada de dezvoltare strategica (definitie data de Comisia Comunicatiilor despre LRRD – aprilie 1996).

Comunicatul Comisiei Europene catre Consiliul European si catre Parlamentul European (23 aprilie 2001) aminteste ca acest concept priveste “zonele gri”dintre situatiile de urgenta si dezvoltare. Acest comunicat demonstreaza de asemenea un element fundamental al LRRD: prevenirea crizelor.

La nivelul liniei bugetare dintre Ajutorul Alimentar si Securitatea Alimentara, conceptual LRRD, ofera programe si proiecte care permit :

- Intr-o perioada scurta de timp, prevenirea deteriorarii situatiei persoanelor aflate in crize.

Exemplu: ajutor alimentar distribuit pentru a evita decapitalizarea (desfiintarea) gospodariilor (familiilor) sau pentru a evita ca acele gospodarii (familii) sa consume semintele : “bani pentru munca” pentru a imbunatatii veniturile si capacitatea familiei (gospodariei) de a obtine hrana;

- Intr-o perioada medie de timp, sustinerea celor mai vulnerabile persoane pentru a fi capabile sa-si asigure propria securitate alimentara in urma unei crize si la nivelul lor, sa-si stabileasca (instaureze) un sistem de micsorare a riscurilor

  Exemplu: distribuirea de alimente sau seminte imbunatatite pentru a creste calitatea hranei; venit- genereaza activitati ca ajutor alimentar; diversificarea productiilor, instiintam ca ajutoarele de acest tip nu sunt specifice situatiilor post-criza.

- Pe termen lung, sustinerea societatilor civile si guvernamentale pentru instaurarea de cadre legale si institutionale corespunzatoare pentru prevenirea crizelor, indiferent daca sunt naturale, economice sau de origine umana.

  Exemplu: adaptarea politicii de impiedicare a crizelor naturale: dezvoltarea de sisteme de informatie pentru oameni, introducerea de celule de coordonare.

2.5. Reteaua Europeana de Securitate Alimentara (RESAL)

Numeroase tari se confrunta cu serioase si repetate crize alimentare care au consecinte teribile pentru cei mai saraci oameni.

Europa – in mod particular, Comisia a creat instrumente specifice pentru a solutiona, pe cat de bine posibil aceste crize de origine climatica, economica sau politica

In situatii de crize si suferinte alimentare, Comisia Europeana distribuie repede si direct ajutor alimentar oamenilor care au nevoie. Intr-o situatie de post-criza, Comisia Europeana reabiliteaza conditiile de acces la hrana. In final in multe situatii structurale de securitate alimentara, Comisia Europeana dezvolta programe de securitate alimentara care permit oamenilor sa se alimenteze si sa ia parte la propria lor dezvoltare.

Pentru a instaura aceasta politica, Comisia a folosit mai multe mijloace incluzand o Retea Europeana de Securitate Alimentara (RESAL), convingand toata planeta sa-i ajute sa analizeze, sa previna si sa conduca situatiile de criza si post-criza alimentara la fel ca si cele de securitate alimentara. Aceasta retea independenta functioneaza foarte bine si creeaza mari schimburi de informatii internationale la distanta prin intermediul unui site de Internet .

Pentru a demonstra efectul sau, Comisia a decis să internationalizeze acest site în propria sa structură, folosind competentele, sistemele şi experientele acestei retele.

3. PIATA MARFURILOR ALIMENTARE

În mod similar altor tipuri de pieţe, piaţa produselor alimentare poate fi definită fie ca ansamblul relaţiilor de vânzare – cumpărare a produselor alimentare sau locul de întâlnire a cererii cu oferta globală pentru aceste tipuri de produse. Din interacţiunea cererii cu oferta se formează preţurile şi ia naştere concurenţa.

Cererea

Cererea de produse alimentare reflectă consumul manifestat din partea populaţiei, adică totalitatea nevoilor de consum de produse alimentare dublate şi de putere de cumpărare. Cererea de produse alimentare este practic continuă dar variabilă din puct de vedere cantitativ, calitativ şi sortimental.

Consumul de produse alimentare prezintă câteva caracteristici:

1. consumul este puternic influenţat de necesităţile, dorinţele, preferinţele şi pretenţiile oamenilor;
   - necesitatea produselor alimentare este una vitală.
   - dorinţele sunt manifestări ami mult sau mai puţin subiective ale oamenilor.
   - preferinţele sunt dorinţe selective.

- pretenţiile sunt cerinţe sporite în legătură cu anumite produse alimentare.
- pentru a fi satisfăcute aceste elemente trebuie cunoscute: sursele şi procedeele tehnice utilizate în producerea alimentelor, sortimentul precum şi caracteristicile produselor alimentare

2. consumul se află în strânsă legătură cu oferta de produse alimentare de pe piaţă;
3. consumul este determinat într-o mare măsură de factori economici (puterea de cumpărare,
   nivelul preţurilor) si noneconomici (demografici, fiziologici, sociali, religioşi, culturali, etc);
4. deţine o pondere variabilă în consumul gospodăriilor (pe măsura creşterii veniturilor familiilor scade procentul cheltuielilor destinate achiziţionării produselor alimentare);

Consumul populaţiei de produse alimentare trebuie să aibă la bază principiile alimentaţiei raţionale şi echilibrate din punct de vedere nutritive. Nerespecatrea regulilor igienei alimentare determină frecvent apariţia stărilor de boală cu substrat nutriţional.

La nivel macroeconomic, calitatea alimentaţiei este strâns legată de calitatea vieţii. Ţările în care nivelul de viaţă este ridicat se caracterizează şi printr-un consum de produse alimentare de calitate. În ţările slab dezvoltate, cu un nivel de viaţă scăzut şi calitatea produselor alimentare este redusă.

Oferta

Oferta de produse alimentare are ca şi caracterististică principală “explozia” sortimentală determinată de apariţia de produse noi, semifabricate sau finite, dar şi de utilizarea unor materiilor prime neconvenţionale (aditivi alimentari), înglobând tehnologii noi de producere, prelucrare, prezentare, şi având efecte nutritive modificate. În prezent, oferta de produse alimentare

cunoaşte şi o diferenţiere accentuată (există o personalizare a produselor ca sortiment, ingrediente, proprietăt, calitate, sisteme de ambalare, servicii).

Mărfurile alimentare moderne se caracterizează printr-un înalt grad de prelucrare, încorporând într-o măsură din ce în ce mai mare progresul tehnico-ştiinţific şi un număr extins de servicii. Marfa alimentară modernă este un sistem bicomponent produs – ambalaj, sistem în care cele două componente se intercondiţionează şi influenţează reciproc. Marfa alimentară modernă încorporează

Toate aceste aspecte impun o abordare managerială complexă a comercializării produselor alimentare.Corelarea cererii cu oferta de produse alimentare constituie un obiectiv al politicii alimentare pe plan naţional. Totuşi oferta de produse alimentare nu este în perfect echilibru cu cererea de consum alimentar rezultând un deficit/ excedent raportat la producţia de alimente a unei ţări ceeace impune importuri sau exporturi de produse alimentare.

Din punctul de vedere al concurenţei, piaţa produselor alimentare este una pe care se manifestă aspectele specifice concurenţei imperfecte.

4. CALITATEA MARFURILOR ALIMENTARE

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii

Noţiunea de “CALITATE” va reprezenta în permanenţă un domeniu de interes major a teoriei şi practicii economice.

Literatura de specialitate aferentă acestui domeniu este exhaustivă. În prezent, problemele calităţii reprezintă domenii de studiu de sine stătătoare de

natură tehnică, economică, juridică, sociologică, estetică, aflate într-un permanent proces de evoluţie.

Abordarea economică a calităţii este cea mai interesantă şi pertinentă : definiţii, caracter, ipostaze, măsurare, factori determinanţi, realizare şi asigurare continuă, transformări, efecte, etc.

Definiţiile date acestei noţiuni sunt în număr mare (peste 100) şi evoluţia lor reflectă preocupările constante ale societăţii.

Calitatea a fost denumită pentru început **siguranţă în utilizare, aptitudine de utilizare, conformitate cu cerinţele, conformitate cu specificaţiile**.

Ulterior calitatea a însemnat **gradul sau măsura în care este satisfăcută o nevoie**, sau gradul de utilitate socială – ‘’calitatea reprezintă expresia gradului de utilitate socială a produsului, măsura în care prin ansamblul caracteristicilor sale tehnico-funcţionale, psiho-senzoriale şi al parametrilor economici satisface nevoia pentru care a fost creat şi respecta restricţiile impuse de ointeresele generale ale societăţii privind eficienţa social-economică, protecţia mediului natural şi social’’.

În 1986 Organizaţia Internaţională de Standardizare aprecia calitatea ca “ansamblul de proprietăţi şi caracteristici ale unui produs sau serviciu care îi conferă acestuia aptitudinea de a satisface necesităţi exprimate sau implicite”.

Într-o altă definiţie calitatea ca grad de satisfacere a unor necesităţi este “aptitudinea unui produs de a dispune de un ansamblu de caracteristici tehnice, sociale, economice şi de protecţie a mediului care-i conferă posibilitatea satisfacerii într-un anumit grad a unor necesităţi specificate sau implicite”.

În economia modernă unele consideraţii asupra calităţii sunt depăşite sau conţinutul lor trebuie adaptat noilor cerinţe impuse calităţii care vizează o mai puternică orientare către client. Relaţia calitate – client trebuie să fie reprezentată în definiţia calităţii întrucât beneficiarul şi nu producătorul hotărăşte ce este calitatea. În noul context creat calitatea intrinsecă a produsului finit nu este suficientă pentru materializarea obiectivelor organizaţiilor.

Este nevoie de calitate extinsă sau **calitate totală** adică ‘’ **satisfacerea nevoilor clienţilor în ceeace priveşte calitatea produsului sau serviciilor, livrarea cantităţilor cerute la momentul şi locul dorit, la un cost cât mai redus pentru client, în condiţiile unor relaţii cordiale şi eficiente cu acesta şi ale unui sistem administrativ fără erori, începând cu elaborarea comenzii şi până la plata facturii**’’.

Modaliatea practică de realizare a calităţii totale este revoluţionarul **Sistem de Management al Calităţii (SMC)** sau noua filosofie a afacerilor moderne. SMC este ‘’ansamblul de activităţi coordonate pentru a orienta şi controla o organizaţie în ceeace priveşte calitatea ‘’ (standardul ISO 9000 : 2000).

Adoptarea unui SMC este o decizie strategică pentru organizaţie. Proiectarea şi implementarea unui astfel de sistem se face în funcţie de necesităţi, obiective specifice, produsele şi serviciile pe care le furnizează, procesele desfăşurate, mărimea şi structura organizaţiei.

Implementarea unui SMC este un proces dificil care presupune voinţă, eforturi importante (financiare), timp. Un aspect deosebit este schimbarea mentalităţii oamenilor faţă de calitate, ceeace impune ca primă măsură organizatorică realizarea educaţiei în spiritul calităţii la cei care sunt direct implicaţi în obţinerea ei.

Oamenii au tendinţa de a percepe calitatea doar ca dimensiune a produsului sau serviciului final, atitudine eronată care demonstrează o insuficientă cultură a calităţii.

Calitatea este rezultatul tuturor activităţilor care au drept rezultat obţinerea ei deci necunoaşterea şi nerespectarea principiilor calităţii în fazele intermediare nu se poate concretiza în calitate finală.

Funcţionarea eficientă înseamnă activităţi corelate. O activitate utilizează resurse elemente de intrare şi le transformă în elemente de ieşire care constituie, în mod direct, elementele de intrare în procesul următor.

Certificarea SMC demonstrează că desfăşurarea tuturor proceselor din întreprindere, începând cu studiul pieţei şi terminând cu urmărirea produselor în

timpul utilizării sau consumului îndeplineşte condiţiile impuse de standardul sau documentul pe baza căruia s-a realizat certificarea.

Certificarea SMC se face cel mai frecvent pe baza standardelor din familia ISO 9000 care în anul 2000 au fost revizuite şi adaptate noilor realităţi ale economiei concurenţiale. Standardul 9001: 2000 stabileşte cerinţele pentru configurarea SMC.

Standardul promovează abordarea de tip proces în dezvoltarea, implementarea şi îmbunătăţirea eficacităţii SMC, în scopul creşterii satisfacţiei clientului prin îndeplinirea cerinţelor acestuia.

Având în vedere noua orientare a ediţiei ISO 9000: 2000 care se concentrează preponderent pe realizarea satisfacţiei clienţilor, certificarea SMC conferă partenerilor şi certitudinea existenţei unui sistem bazat pe cele mai bune relaţii de afaceri.

4.2. Factorii calităţii produselor alimentare

Calitatea produselor alimentare este influenţată de o multitudine de factori. Cea mai utilizată clasificare a factorilor calităţii este aceea după natura lor, existând următoarele categorii: factori naturali, tehnici şi tehnologici, sociali şi factorul uman.

- Factorii naturali

au o influenţă deosebită şi în multe cazuri puţin controlabilă asupra calităţii produselor alimentare. Factorii naturali acţionează direct sau indirect şi sunt reprezentaţi de factorii de mediu (caracteristicile solurilor, cantitatea de precipitaţii, gradul de expunere la soare, temperatura mediului ambiant, calitatea apei şi a aerului) şi de factori genetici (transmiterea pe cale ereditară a însuşirilor care determină mari randamente productive sau o calitate deosebită a materiilor prime care vor fi prelucrate sub forma diverselor produse alimentare).

- Factorii tehnici şi tehnologici

acţionează în sfera producţiei bunurilor alimentare şi sunt reprezentaţi de clădirile în care se desfăşoară procesele de producţie (caracteristici constructive care permit buna desfăşurare a fluxurilor tehnologice, parametrii de microclimat), utilaje de producţie (performanţe, fiabilitate), tehnologii de obţinere (etape, metode de prelucrare, reţete de fabricare), materii prime şi auxiliare utilizate (calitatea acestora condiţionează în mod direct calitatea produselor alimentare finite), ambalaje şi sisteme de ambalare (caracteristicile materialelor şi aplicarea metodelor moderne de ambalare determină capacitatea de protecţie a calităţii şi integrităţii produselor pe perioada depozitării, transportului şi comercializării, asigurarea condiţiilor pentru prezentarea estetică a produselor), sisteme de marcare şi etichetare a produselor (identificarea produselor, informarea consumatorilor), metode şi mijloace de transport adaptate naturii produselor alimentare, metode şi condiţii de păstrare (incinte speciale de depozitare, condiţii de microclimat, igiena, respectarea regulilor de depozitare).

- **<u>Factorii sociali</u>**

au o importanţă aparte implicarea lor în asigurarea calităţii produselor alimentare fiind mai dificil de controlat şi evaluat. Cei mai relevanţi sunt cultura organizaţională precum şi cultura individuală a calităţii manifestată din partea personalului şi a clienţilor firmelor.

Cultura organizaţională determină în mod decisiv modul în care se produce implementarea sistemului de management al calităţii ca modalitate de a controla şi orienta organizaţia către realizarea calităţii totale, în direcţia obţinerii maximului de satisfacţii din partea clienţilor interni şi externi.

Proiectarea şi implementarea unui sistem de management al calităţii este un proces condiţionat de elementele culturale preexistente la începerea procesului, de disponibilitatea de a integra noi valori, orientări, principii şi norme renunţând la mentalităţi retrograde, nefavorabile, dar şi de creştere a implicării personale.

Configurarea sistemului de management al calităţii presupune însemnate schimbări organizaţionale find un proces de durată.

Prin implementarea şi menţinerea unui sistem de management al calităţii în organizaţie se formează o cultură organizaţională puternică, o cultură în care valorile, credinţele, rolurile şi normele comportamentale sunt subordonate ideii de calitate.

Factorul uman cu influenţă asupra calităţii întruneşte toate caracteristicile generale ale factorilor sociali prezentând suplimentar şi unele particulare: caracteristici fizice, intelectuale, grad de pregătire profesională.

Calitatea produselor este aşadar rezultanta unui proces colectiv, multifazic, cu repetare ciclică, la care participă într-o anumită succesiune factorii obiectivi şi subiectivi mai sus menţionaţi.

Activităţile generale ale acestui proces de constituire a calităţii în ordine cronologică sunt cercetarea pieţei, cercetarea ştiinţifică, proiectarea şi pregătirea procesului tehnologic, procurarea materiilor prime, asigurarea resurselor umane, desfăşurarea producţiei, controlul procesului tehnologic, comercializarea produselor, realizarea intervenţiilor post vânzare.

5. POLITICI AGRICOLE

In cadrul politicilor agricole deosebim :

1. Politici agricole comune (PAC)
2. Politici agricole comunitare

Politici agricole comune (PAC) , a fost politica comuna cea mai importanta si unul din elementele esentiale ale sistemului institutional al Uniunii Europene.

Obiectivele sale sunt stabilite in articolul 39 al Tratatului de la Roma: cresterea productivitatii, garantarea unui nivel de viata echitabil populatiei din agricultura, stabilizarea pietelor, garantarea securitatii aprovizionarilor, asigurarea consumatorului cu provizii la preturi rationale.

Acest articol recunoaste necesitatea de a tine cont de structura sociala a agriculturii si de inegalitatile structurale si naturale dintre diferite regiuni agrare, la fel ca si interesul in a efectua in mod gradual adaptarile oportune.

Politica agricola comuna s-a creat in 1962, in momentul in care Europa era deficitara in majoritatea produselor alimentare. Mecanismele sale s-au modelat pentru a rezolva aceasta situatie, functia sa principala fiind cea de a sprijini preturile si veniturile interne prin intermediul operatiilor de interventie si sistemelor de protectie frontaliere.

Aceasta politica a contribuit pozitiv la cresterea economica si a reusit sa garanteze aprovizionarea consumatorului european cu o gama ampla de produse alimentare calitative la preturi rationale. Pana la jumatatea decadei anilor '90, PAC a fost, la mare distanta, politica comunitara cea mai importanta, in special din punctul de vedere al bugetului. Uniunea Europeana s-a convertit in primul importator si al doilea exportator de produse agricole la nivel mondial.

Totusi, sistemul, care raspundea cert la o situatie de deficit, a manifestat o serie de deficiente cand Comunitatea a inceput sa produca mari excedente la majoritatea produselor sale agricole. Munti de unt, lacuri de lapte si vin care trebuiau sa fie distruse pentru a nu intalni cererea interna sau externa. Au aparut tensiuni in relatiile cu terte tari, in special SUA, nelinisti pentru efectele pe care le aveau exporturile subventionate ale UE in pretul mondial si in prezenta proprie pe piata internationala. Costurile acestei politici au ajuns sa fie inacceptabile.

Astfel, la sfarsitul anilor '80 exista deja un acord generalizat din nevoia unei reforme.

In iunie 1992, Consiliul de Ministrii de Agricultura ai Uniunii Europene a adoptat formal reforma PAC, cea mai radicala din istoria sa. Aceasta reforma presupune o profunda reorientare a politicii agricole comunitare:

1. Preturile culturilor erbacee si a carnii de vita s-au redus la sfarsitul aproximarii lor cu cele ale pietei mondiale.

2. Pentru a evita disparitia agricultorilor, li se acorda, in functie de activitate plati compensatorii pentru reducerea preturilor de sprijin ale UE.

3. In cazul cerealelor si altor culturi erbacee, plata compensatiilor depinde in general de retragerea de pamanturi din productie ("prima set-aside"). Acest sistem a demonstrat ca este un instrument eficace de control al productiei. In sectorul carnii de vita, in ceea ce o priveste, platile primelor compensatorii sunt subiectul unor limite individuale sau regionale si se determina incepand cu o densitate de pastorit maxima pe hectar. In plus, se platesc prime suplimentare cand aceasta densitate este inferioara lui 1,4 unitati de vite pe hectar. Acest lucru scoate in evidenta puternicul impuls care se da extensificarii metodelor de productie.

4. In sfarsit, o importanta inovatie a noii PAC sunt mijloacele insotitoare, ce includ masuri agroambientale, forestiere si de pensionare anticipata. Aceste regimuri au deschis noi oportunitati agricultorilor, raspunzand in acelasi timp problemelor medioambientale si structurale ale UE.

Reformele radicale au permis UE sa raspunda obligatiilor in virtutea acordurilor, Rundei- Uruguay a GATT. Acordul, cu caracter reciproc, cerea o reducere de 20% (pe termen de 6 ani) din ajutorul intern acordat agriculturii, o reducere de 36% din cheltuielile bugetare destinata subventiei exporturilor si alte diminuari de 21% din volumul exporturilor subventionate.

Politica Agricola Comuna a fost dezvoltata cu scopul de a oferi Europei siguranţa în privinţa stocurilor alimentare. Principiile fundamentale ale Politicii Agricole Comune au ramas neschimbate de-a lungul deceniilor : garantarea preţurilor pentru produsele agricole, uneori situate chiar deasupra nivelului preţului mondial şi ajutoare financiare bazate pe cantitatea produsa, acordând o importanţa minora excesului de producţie.

Politica Agricola Comuna a fost cea mai bine integrata dintre toate politicile Uniunii Europene. In anii 1970, aproape 70% din bugetul Uniunii a mers în sectorul agricol. Dupa o serie de reforme, cheltuielile în domeniul agriculturii au scazut la 35% pentru perioada 2007-2013. În cadrul aceleaşi perioade, mai multe fonduri (9.7%) au fost alocate pentru dezvoltarea rurala şi extinderea responsabilitaţilor Uniunii Europene.

Prima etapa de reforma a Politicii Agricole Comune a determinat reducerea supra-producţiei, scaderea munţilor de unt şi golirea lacurilor de lapte. Cu toate acestea, pâna în 2002, o varietate de factori a determinat o revizuire majora a politicii agricole, între care diversele crize alimentare, extinderea spre est a Uniunii Europene, obiecţiile formulate de catre Organizaţia Mondiala a Comerţului în privinţa Politicii Agricole Comune şi strategia de dezvoltare durabila definita la summit-ul de la Gothenburg. În 2003, Franz Fischler, comisar pentru agricultura, pescuit şi dezvoltare rurala a prezentat un pachet de reforma a Politicii Agricole Comune despre care a menţionat ca aduce cele mai profunde modificari ale politicii din întreaga sa istorie. Principalele sale propuneri includeau urmatoarele:

- decuplarea ajutoarelor financiare de producţie
- standarde ridicate în privinţa protecţiei mediului, a siguranţei alimentare şi a bunastarii animalelor ca cerinţa de baza pentru primirea ajutoarelor financiare
- mai mulţi bani alocaţi dezvoltarii rurale spre deosebire de finanţarile directe

- reducerea preţurilor intervenţioniste în mai multe sectoare

Dupa dezbateri tensionate, miniştrii de agricultura au cazut de acord asupra reformelor Politicii Agricole Comune. Cu toate acestea, deşi legatura dintre ajutoarele financiare oferite fermierilor şi cantitatea de producţie nu a fost eliminata total, precum era prevazut iniţial, o schimbare majora a avut totuşi loc, o parte semnificativa din veniturile fermierilor rezultând acum din ajutorul direct acordat în funcţie de marimea fermei deţinute şi nu din cantitatea produsa.

Reformele Politicii Agricole Comune pregatite de catre Uniunea Europeana în contextul negocierilor internaţionale privind liberalizarea comerţului, prin care Uniunea Europeana se ofera sa elimine ajutoarele pentru export până în 2013, au fost suspendate datorita eşecului rundei de negocieri în 2006. Indiferent care ar fi rezultatul acestor negocieri, Uniunea Europeana ramâne primul importator mondial de produse alimentare, marea majoritate provenind din ţarile aflate în curs de dezvoltare.

Un numar de sectoare sensibile au fost lasate în afara reformei Politicii Agricole Comune din 2003, incluzând aici sectorul de zahar, vin, banane şi alte fructe, precum şi cel de legume. De atunci însa o reforma majora a sectorului de zahar a fost acceptata în 2005. În 2006 şi la începutul lui 2007 Comisia a propus reformarea sectorului de vinuri, banane, fructe şi legume.

În cadrul Comisiei Barroso, Mariann Fischer Boel a preluat conducerea redenumitului Directorat General pentru agricultura şi dezvoltare rurala. Ea continua munca predecesorului ei de îmbunataţire a standardelor calitaţii şi siguranţei alimentare, de aplicare eficienta a politicii de dezvoltare rurala, de captare a energiei bio şi simplificare a Politicii Agricole Comune, precum şi de reducerea birocraţiei în acest domeniu.

Extinderea Uniunii de la 15 la 27 de State Membre a determinat o sporire a provocarilor în domeniul Politicii Agricole Comune, numarul fermierilor crescând la peste 70%.

Organizaţiile reprezentând fermierii au fost mulţumite cu stabilirea unui obiectiv de minim 10% pentru utilizarea produselor bio pentru transport pâna în 2020. Uniunea Europeana a creat astfel posibilitatea pentru sectorul agricol de a juca un rol major în lupta împotriva schimbarii climei, estimeaza organizaţia COPA.

Liderii Uniunii au decis sa efectueze o analiza a Politicii Agricole Comune în 2008. Anul 2009 va fi marcat de o revizuire generala a bugetului Uniunii, foarte probabil ca aceasta sa aiba implicaţii pentru viitorul Politicii Agricole Comune dupa 2013.

Bilanţul de Sănătate a reprezentat un prim pas greşit în direcţia construirii unei Politici Agricole Comune, după 2013, care să răspundă cerinţelor societăţii şi care să facă faţă provocărilor viitoare. Europa trebuie să se doteze cu o politică structurală care să ţină cont de contextul economic actual prin „ignorarea viziunii“ pur bugetare.

În data de 20 noiembrie 2008, un acord politic asupra stării de sănătate a Politicii Agricole Comune a fost încheiat de către miniştrii agriculturii din statele membre ale Uniunii Europene. Acest document a reprezentat un compromis care a dat statelor membre un număr important de instrumente de susţinere a producătorilor.

Însă, liniile directoare cu privire la ajutoare au fost scrise la nivel european, iar definirea modalităţilor de aplicare au rămas să fie scrise de fiecare stat în parte. O mare degringoladă!

La nivel naţional, producătorii agricoli se „războiau“ cu instituţiile statului cu privire la reducerea accizelor la carburanţi, suma mică primită drept plată pe

suprafaţă, neplata la timp a acesteia, piaţa produselor agricole, preţul mic primit de agricultori pentru produsele lor în cadrul filierei de valorificare (lapte, cereale, legume şi fructe, carne etc).

Trebuie să recunoaştem că există abordări diferite la nivel naţional comparativ cu ceea ce se întâmplă la nivel european, de aceea astăzi nu ne regăsim, destul de consistent, în măsurile adoptate de UE, deoarece noi nu am participat activ la apariţia acestora!

Cu toate că producătorii agricoli se confruntă cu o volatilitate extrem de mare a preţurilor produselor agricole pe toate pieţele, Europa decide ridicarea şi ultimului filet de securitate. Ce paradox!

Sistemul de intervenţie este menţinut, dar plafonul este fixat la „zero“ tone, începând cu anul 2009, pentru grâu dur, orez, orz, sorg şi porumb. Singura cereală care beneficiază de intervenţie este grâul comun pentru panificaţie, şi aceasta în limita a 3 milioane de tone pentru tot spaţiul european.

Statul român, prin instituţiile sale, nu a fost capabil să înţeleagă şi să creeze cadrul legislativ necesar pentru a pune „pe picior de egalitate“ agricultorii români cu ceilalţi agricultori europeni.

În cadrul bilanţului de sănătate al PAC, au fost prevăzute măsuri prin care să se acorde compensaţii pentru agricultorii din zonele montane, precum cei din Germania, Franţa şi Austria, a căror activitate va fi afectată de creşterea cotelor de lapte. Nu cu aceeaşi unitate de măsură însă s-a acţionat în cazul reducerii taxelor vamale la importul de cereale realizat de anumite state membre ale UE. Perdanţi în această situaţie au fost producătorii agricoli din Polonia, România şi Bulgaria, iar compensaţii pentru aceştia nu au fost găsite.

Plăţile încă cuplate (legate de producţie) vor trebui să fie integrate în regimul plăţilor unice (DPU) pentru culturile arabile începând cu 1 ianuarie 2010. Ajutorul cuplat în sectorul de creşterea animalelor este menţinut în continuare.

Statele membre vor putea folosi ajutoarele cuplate dintr-un sector pentru a le redistribui către un alt sector (crearea unei noi plăţi unice sau creşterea valorii acestei plăţi), dar susţinerea totală primită de agricultor, după decuplarea plăţilor nu va putea fi inferioară a 75% din media susţinerii anuale primite cu titlu de plăţi directe totale.

Bilanţul de sănătate se rezumă deci la mai puţine măsuri de regularizare a pieţei şi la transferuri de fonduri din primul pilon al PAC către al doilea, şi anume către finanţarea programelor de dezvoltare rurală, acestea din urmă din ce în ce mai mult deconectate de activitatea agricolă.

Ajutoarele directe devin din ce în ce mai rare în spaţiul european, exceptând cele câteva finanţări pentru instrumentele de administrare a riscurilor. Constatarea este amară: Politica Agricolă Comună este deconectată de contextul actual în care trăim.

Bilanţul de Sănătate al Politicii Agricole Comune este deja de domeniul trecutului, discuţiile cu privire la noua Politică Agricolă Comună, după 2013, fiind deja în plină desfăşurare.

Europa trebuie să fie capabilă să inoveze, să stimuleze apariţia unei agriculturi moderne, sinonimă cu creşterea economică, să creeze locuri de muncă şi să gestioneze corect teritoriul agricol comunitar.

Luand in considerare cele prezentate anterior trebuie să se găsească soluţii pentru:

- garantarea preferinţele comunitare;
- creerea de instrumente de stabilizare a pieţelor produselor agricole (stocuri de securitate etc.);
- asumarea vocaţiei de net exportator a UE către ţările terţe (ţările maghrebiene, ţările din Orientul Mijlociu etc.);

- realizarea de noi instrumente de gestionare a riscurilor (climatice, de piaţă);
- a răspunde noilor provocări (încălzirea globală, găsirea de noi pieţe de desfacere).

Noua Politică Agricolă Comună, după 2013, trebuie să fie extrem de ambiţioasă, cu o „osatură“ solidă, care să ţină cont de contextul economic actual şi să anticipeze provocările viitoare.

5.1. Agricultura, pescuitul,domeniul sanitar- veterinar si al sigurantei alimentare .

Reprezinta alte laturi care sunt vizate de strategiile pe care le include politica agricola comuna.

Asa cum am aratat si anterior, politica agricolă comună este o politică a Uniunii Europene care are drept obiectiv să asigure un nivel de trai corespunzător pentru agricultori si să garanteze consumatorilor o aprovizionare constantă cu produse alimentare sigure si la preturi convenabile.

De la începuturile sale în 1962, politica agricolă comună a evoluat în mod semnificativ.

În prezent, priorităŃile sunt următoarele: să asigure calitatea si siguranta alimentelor, să protejeze mediul si bunăstarea animalelor, să îi ajute pe agricultorii din Uniunea Europeană să fie competitivi, fără a denatura comertul mondial, să asigure continuitatea comunitătilor rurale si să sporească dinamismul si durabilitatea acestora.

Reformele PAC din în ultimii ani reflectă o linie politică clară: sprijinirea agriculturii europene,pentru a răspunde nevoilor si asteptărilor cetătenilor, ale contribuabililor si consumatorilor, fără a denatura comertul mondial.

În fiecare an, bugetul este stabilit de Consiliul Uniunii Europene si de Parlamentul European.

Pentru a controla cheltuielile pe termen lung, procedura bugetară se înscrie într-un „cadru financiar” pentru o perioadă de sapte ani.

Cheltuielile se axează pe plătile directe către agricultorii care respectă standardele ridicate ale Uniunii Europene privind protectia mediului, sănătatea animalelor si calitatea si siguranta alimentelor. Aproximativ 20% din bugetul PAC este alocat dezvoltării rurale, pentru a-i ajuta pe agricultori să îsi modernizeze fermele, să devină mai competitivi si să protejeze în acelasi timp mediul si comunitătile rurale.

Astfel, agricultorii europeni sunt încurajati mai mult ca oricând să tină pasul cu progresele actuale. Aceste măsuri stimulente vizează ameliorarea exploatatiilor, transformarea si comercializarea produselor alimentare, productia de produse de mai bună calitate, si utilizarea de tehnici agricole mai durabile si mai ecologice.

Dezbaterile privind viitorul PAC, lansate în anul 2008 sunt preconizate a se derula în intervalul 2009-2013.

În opinia Comisiei, modelul european de agricultură trebuie să se bazeze pe un sector competitiv orientat spre piată, îndeplinind, totodată, si alte functii publice, cum ar fi protejarea mediului înconjurător, oferirea unor asezări rezidentiale mai convenabile pentru populatia din spatiul rural precum si integrarea agriculturii cu mediul înconjurător si cu silvicultura.

În prezent Politica Agricolă Comună îsi deplasează accentul de la subventiile directe acordate agriculturii (pilonul I al PAC) spre dezvoltarea integrată a economiei rurale si spre protejarea mediului înconjurător (pilonul II al PAC). Acest model ar contribui continuu la asigurarea bunăstării societătii rurale si la îmbunătătirea calitătii mediului înconjurător.

Agricultura UE, în noul context global si european, se confruntă cu o serie de provocări de ordin economic, social si de mediu. Cele două componente ale PAC: politica de dezvoltare rurală si, respectiv, politica de plăti directe si măsuri

de sustinere a pieŃelor, trebuie să păstreze relatia actuală si să conducă la o pozitie stabilă pe piata globală a fermierilor europeni.

În dezbaterile privind viitorul Politicii Agricole Comune vor trebui analizate minuŃios particularităŃile noilor state membre pentru care sectorul agricol joacă un rol economic si socialimportant.

În acest sens, va trebui asigurată menŃinerea în termeni reali a sprijinului pentru agricultură, astfel încât să permită depăsirea, de către acestea, a problemelor structurale si atingerea obiectivului de convergenţă (cresterea nivelului de dezvoltare si a valorii adăugate în sectorul agricol, eliminarea decalajelor de eficienţă si de competitivitate faţă de vechile state
membre).

În privinţa restructurării cheltuielilor bugetare comunitare ce se preconizează pentru perioada post 2014, eventualele direcţii de reformă, modificări ce vor fi suferite de PAC, trebuie să fie în favoarea fermierilor europeni, a dezvoltării zonelor rurale, a protecţiei alimentare si a conservării mediului natural, tocmai având în vedere faptul că sectorul primar joacă un rol esenţial în economia noilor state membre, iar P.A.C reprezintă o oportunitate pentru acestea de ameliorare a
activităţilor agricole.

Pescuitul

Politica Comună a Pescuitului (PCP) este un instrument de gestiune cu care Uniunea Europeană,s-a dotat pentru activitatea de pescuit si acvacultură. Această politică a fost concepută în scopul gestionării resurselor comune de peste si respectării obligaţiilor stipulate în tratatele constitutive
ale comunităţilor.

De altfel, tratatele constitutive prevăd necesitatea unei gestiuni comune în acest domeniu, prin reguli adoptate la nivel comunitar si punerea lor în aplicare în toate statele membre.

Dacă iniţial, P.C.P a făcut parte integrantă din Politica Agricolă Comună, treptat, aceasta a dobândit o identitate separată. Astfel, în anul 1970, Consiliul European a adoptat acte vizând stabilirea unei organizări comune de piaţă , acestea constituind baza unei politici structurale privind pescuitul. Ulterior, a fost adoptat Regulamentul nr. 170/83/CE privind Politica Comună a Pescuitului, act normativ modificat prin Regulamentul nr. 3760/92/CE , care trasează liniile directoare ale PCP, până în anul 2002. Conform acestei reglementări, care ţine seama de dimensiunea biologică, economică si socială a pescuitului, Politica Comună a Pescuitului este organizată pe patru domenii principale:

- Conservarea stocurilor de peste. Anual sunt fixate cantităţile maximale de peste care poate fi capturat, fără riscul de supraexploatare. Pe baza unor studii stiinţifice realizate asupra principalelor stocuri, Consiliul de ministri statuează asupra cantităţii de peste pecare pescarii din cadrul UE vor putea să o captureze în anul următor. Partea obţinută de fiecare stat membru reprezintă o cotă naţională.

- Asigurarea structurilor necesare (nave, instalaţii portuare si fabrici de conserve). Pentru proiectele de investiţii în domeniul pescuitului si acvaculturii, precum si pentru dezvoltarea pieţei, Comunitatea acordă sprijin financiar. De asemenea, sunt acordate ajutoare financiare pentru modernizarea navelor, dar si pentru eliminarea supra capacităţii de pescuit.

- Organizarea comună de piaţă. Acest aspect al PCP a avut drept obiectiv crearea unei pieţe comunitare si adaptarea producţiei la cerere. Crearea pieţei unice europene si deschiderea progresivă a comerţului mondial s-au adăugat obiectivelor iniţiale.

- Organizarea relaţiilor externe (acorduri de pescuit cu state terţe şi negocieri în cadrul organizaţiilor internaţionale). Urmare extinderii zonelor de pescuit la 200 mile marine, s-a impus negocierea unor acorduri bi şi multilaterale privind accesul la fondurile de peşte din zonele respective.

Dreptul de acces a fost negociat cu statele terţe în schimbul unor compensaţii.

Comunitatea participă si la negocierea în cadrul organismelor internaţionale sau organizaţiilor regionale de pescuit pentru obţinerea unor practici raţionale si rezonabile în domeniu.

În data de 22 aprilie a.c., Comisia Europeană a adoptat Cartea verde privind viitorul politicii comune a Uniunii Europene în domeniul pescuitului. Documentul analizează aspectele problematice ale politicii curente şi lasă deschisă întrebarea privind modul în care ar trebui remediate aceste deficienţe.

Până la 31 decembrie 2009 sunt asteptate răspunsurile pescarilor si ale altor părţi interesate din cadrul sectorului de activitate, precum si ale oamenilor de stiinţă, societăţii civile si cetăţenilor interesaţi, care sunt invitaţi să îsi facă cunoscută opinia privind viitoarea imagine a pescuitului european.

Această consultare constituie un prim pas în procesul care ar trebui să introducă o reformă radicală a Politicii Comune în domeniul pescuitului.

Obiectivul Cărţii verzi, adoptate este unul dublu: sensibilizarea publicului cu privire la provocările cu care s-a confruntat sectorul pescuitului în ultimii ani si obţinerea unui răspuns din partea publicului care să poată deveni o nouă strategie inovatoare si consensuală de reglementare în domeniu.

Întrebările pe care le ridică sunt următoarele:

- Cum putem asigura sustenabilitatea pe termen lung si viabilitatea sectorului pescuitului?
- Cum poate fi adaptată capacitatea totală a flotei, ţinând cont, în acelaşi timp, de problemele sociale cu care s-ar putea confruntă comunităţile din regiunile de coastă?
- Cum se poate dezvolta în continuare o cultură a respectării reglementărilor în vigoare?

- Cum poate contribui cel mai bine Politica Comună în domeniul Pescuitului la sustenabilitatea pescuitului dincolo de apele teritoriale ale UE?

Consultarea lansată se va încheia la 31 decembrie 2009, iar Comisia va sintetiza rezultatele acesteia în prima jumătate a anului 2010. După consultarea ulterioară a părţilor interesate, comisia va elabora un raport de evaluare a impactului si o propunere pentru un nou regulament
de bază. Aceasta va putea fi apoi prezentată Parlamentului European si Consiliului, la începutul,anului 2011, în vederea adoptării în 2012.

Sectorul sanitar veterinar şi siguranţa alimentară

UE., dispune de o strategie detaliată privind siguranţa alimentară. Aceasta acoperă nu numai siguranţa alimentelor, ci si sănătatea si bunăstarea animalelor si a plantelor. Strategia asigură posibilitatea de a urmări produsele alimentare de la fermă până la consumator, chiar dacă pentru
aceasta este nevoie să se treacă graniţele în interiorul Uniunii. Astfel, comerţul se poate desfăsura liber, iar consumatorii au la dispoziţie o paletă variată de alimente din care pot alege.

Standardele înalte de siguranţă se aplică atât produselor alimentare fabricate în UE, cât si celor importate.

Strategia UE privind alimentele are la bază trei elemente principale: legislaţia privind siguranţa alimentelor si a furajelor, o consiliere stiinţifică fundamentată, necesară luării deciziilor în domeniu si o politică de punere în aplicare si de control. Legislaţia acoperă multiple domenii, de la furaje si alimente, până la igiena alimentară, aplicând aceleasi standarde ridicate pe tot teritoriul Uniunii.

În domeniile care necesită o protecţie specifică a consumatorilor, normele generale aplicabile tuturor alimentelor si furajelor sunt suplimentate de măsuri speciale. Astfel de domenii includ utilizarea pesticidelor, a suplimentelor alimentare, a coloranŃilor, a antibioticelor si a hormonilor.

De asemenea, există standarde elaborate special pentru adăugarea de vitamine, minerale si alte substanţe similare în alimente.

Legislaţia acoperă inclusiv produsele care vin în contact cu alimentele, cum ar fi ambalajele din plastic. Normele comune în materie de etichetare permit identificarea rapidă a ingredientelor care pot cauza alergii si a informaţiilor exacte desemnate de expresiile „conţinut scăzut de grăsimi” si „conţinut bogat în fibre”.

5.2. Adaptarea la diversitate si perioada de tranziţie

Cadrul legislativ comunitar cu privire la siguranţa alimentară este comun tuturor statelormembre, dar adaptat diversităţii. UE depune eforturi semnificative pentru ca alimentele tradiţionale să nu fie scoase de pe piaţă datorită standardelor de siguranţă alimentară si pentru ca inovarea să nu fie descurajată, iar calitatea să nu aibă de suferit.

Odată cu aderarea noilor membri si cu intrarea acestora pe piaţa unică europeană, sunt uneori
necesare măsuri de tranziţie care să permită respectivelor state să se adapteze la standardele ridicate ale UE în materie de siguranţă alimentară. Totusi, chiar si în perioada de tranziţie,produsele alimentare care nu respectă standardele Uniunii nu pot fi comercializate în afara respectivelor ţări.

5.3. Sanatatea si bunastarea animalelor

Principiile care se aplică animalelor sunt aceleasi ca si în cazul alimentelor. Astfel, animalele pot fi deplasate liber pe teritoriul Uniunii. Totusi, standardele privitoare la sănătatea si bunăstarea animalelor trebuie respectate nu doar în ferme, ci si în timpul transportului. În situaţia în care apar epidemii de boli animale, UE intervine rapid, stopând, în caz de necesitate, comercializarea respectivelor animale.

O iniţiativă europeană a dus la introducerea „pasapoartelor pentru animalele de companie”, cu ajutorul cărora acestea pot fi luate în călătorii de către stăpânii lor. Pentru a preveni răspândirea unor boli, pentru animalele de companie se aplică totusi aceleasi măsuri de precauţie ca si pentru celelalte animale.

- **Alertele rapide limitează riscurile**

Pentru a înlătura problemele legate de produsele alimentare potenţial nesigure, încă de la apariţia acestora. UE, utilizează un sistem de alertare rapidă cu ajutorul căruia se evită expunerea consumatorilor la riscul producerii unor intoxicaţii alimentare. Acest sistem va avea, de asemenea, rolul de a stabili dacă anumite produse alimentare conţin substanţe interzise sau cantităţi excesive de substanţe cu risc ridicat, cum ar fi reziduuri de medicamente veterinare în carne sau coloranţi cancerigeni în alimente.

Imediat ce un astfel de risc este identificat, o alertă este trimisă în toată Uniunea. Uneori este suficient să fie oprit un singur lot dar, în caz de necesitate, pot fi oprite toate încărcăturile cu un anumit produs la nivel de fermă, fabrică sau port de recepŃie a mărfii. Produsele care se află deja în depozite sau magazine pot fi retrase.

Deciziile se bazează pe cunostinţe stiinţifice fundamentate

Stiinţa constituie fundamentul deciziilor UE privitoare la alimente. Autoritatea Europeană pentru
Siguranţa Alimentară (EFSA), o agenţie independentă cu sediul la Parma (Italia), acordă consiliere atunci când se elaborează proiecte legislative sau în cazul în

care factorii de decizie politică se confruntă cu o ameninŃare în domeniul siguranţei alimentare.

Comisia îsi bazează deciziile de a acţiona pe principiul precauţiei. Cu alte cuvinte, dacă oamenii de stiinţă afirmă că există cel puţin un pericol potenţial, ea va acţiona fără să astepte dovezile stiinţifice.

- **Punerea în aplicare si controlul**

Comisia impune aplicarea legislaţiei europene privind alimentele si furajele verificând încorporarea adecvată a acesteia în legislaţia naţională si punerea sa în aplicare în toate Ńările Uniunii, prin inspecţii pe teren desfăsurate în interiorul si în afara UE.

Si în acest domeniu sunt utilizate serviciile unei agenţii specializate, si anume Oficiul Alimentar si Veterinar al Comisiei (FVO), cu sediul la Grange (Irlanda). Acest oficiu poate inspecta orice unitate de producţie a alimentelor, însă principala sa sarcină este de a se asigura că guvernele ţărilor din interiorul si din afara Uniunii au la dispoziţie infrastructura necesară pentru a verifica dacă producătorii de alimente respectă standardele ridicate de siguranŃă alimentară ale UE **Agricultură, pescuit, sanitar veterinar si siguranţă alimentară**

6. POLITICA AGRICOLĂ COMUNITARĂ,

Politica agricolă comună este unul din obiectivele de bază ale construcţiei europene, cu importanţă directă asupra politicii comerciale a acesteia. Ea a constituit unu1 din cele mai dificile capitole ale procesului de integrare Economică.

Agricultura continuă şi astăzi să depindă, într-o mare măsură de condiţiile naturale, climatice, calitatea solului, ceea ce face ca volumul producţiei să difere la unele produse de la un an la altul să fie diferite de la o ţară la alta. În decursul dezvoltării lor, ţările membre ale Uniunii Europene au încercat în felul său să-şi rezolve problemelea gricole . Condiţiile naturale şi de producţie variate, dar şi evoluţiile economice şi politice agricole diferite s-au tradus prin structuri de protecţie de mare diversitate. Ca urmare în momentul constituirii Comunităţii Economice Europene, agricultura avea un aspect multiform, parţia1 contradictoriu.

Agricultura a fost domeniul pentru care s-a prevăzut aplicarea unei politici comune încă din primele etape ale construcţiei europene. Agricultorii reprezentau, în momentul semnării Tratatului de la Roma 25% din populaţia activă. Dincolo de apartenenţa la aceeaşi civilizaţie, în care agricultorii şi ţăranii au constituit baza edificării culturii europene, caracteristica principală a Europei agricole era diversitatea sistemelor şi structurilor de exploatare, a metodelor de gestiune a politicilor.

Din altă perspectivă, Europa de Vest, nu reuşise încă să depăşească, în pofida sprijinului american şi a eforturilor de coordonare a politicilor de

dezvoltare în cadrul OCDE, întârzierea economică şi dezechilibrele provocate de război. Agriculturile europene, chiar cele mai evoluate (Marea Britanie, Olanda, Danemarca) erau încă puţin mecanizate, foloseau cantităţi reduse de îngrăşăminte, iar rolul produselor fitosanitare era ignorat. Exploataţiile familiale de dimensiuni mici, nespecializate, nu puteau să asigure decât venituri de subzistenţă într-o agricultură de autoconsum, departe de a oferi necesarul de produse alimentare şi de a face faţă concurenţei , venită îndeosebi din partea SUA.

Chiar dacă existau diferente şi contradicţii între ţări în domeniul agriculturii, instituirea pieţei unice europene era de neconceput fără includerea acestui sector în proiectele Comunităţii Economice Europene. Crearea unei pieţe comune, deschiderea frontierelor şi eliminarea obstacolelor din calea schimburilor comerciale presupunea ca statele mai orientate spre activitatea agricolă să aibă aceleaşi avantaje ca şi partenerii lor axaţi pe activităţi industriale. Însă, crearea unei pieţe agricole comune nu putea fi realizată asemănător sectorului industrial, prin intermediul suprimării barierelor vamale şi adoptarea de reguli comune în domeniul concurenţei.

În agricultură apar probleme mult mai complexe datorită particularităţilor acestui sector de activitate, unele generate de factori naturali iar altele cu caracter social-economic. Protecţia realizată de fiecare tară în domeniul agriculturii prin diverse reglementări: garantarea preţurilor, subvenţii la export, restricţii la import precum şi alte procedee specifice fiecărei ţări făceau imposibilă punerea în raport direct a economiilor agricole pe baza regulilor. economiei de piaţă De la aceste deosebiri a început istoria colaborării şi punerii în aplicare a politicii agricole comune care a avut ca principal scop să regrupeze, în cadrul unei pieţe comune aţgricole, agricultorii tuturor ţărilor membre pornindu-se de la poziţiile lor, în cea mai mare parte, diferite.

Politica agricolă comunitară s-a dorit a fi într-un astfel de context, soluţia pentru atingerea a trei categorii e obiective:

- ***economice***: promovarea progresului tehnic, alocarea resurselor, creşterea producţiei agricole;

- ***sociale***: nivel de viaţă echitabil pentru agriculturi, preţuri rezonabile pentru consumatori;

- ***politice:*** garantarea securităţii alimentare.

Obţinerea rezultatelor vizate de Tratatul de la Roma era condiţionată de luarea în consideraţie a diversităţii agriculturilor membre, a modului tradiţional de exploatare europeană de dimensiuni mică şi mijlocie care favoriza prezervarea mediului rural , de contrastele şi întârzierile faţă de agriculturile concurente, de forţa politică a agricultorilor şi de riscurile de dezintegrare provenite din liberalizarea pieţelor.

A uni în diversitate, a asigura solidaritatea şi coeziunea economico-socială necesară obţinerii şi menţinerii sprijinului politic în această acţiune, a devenit o forţă în agricultura mondială a însemnat pentru liderii europeni o permanentă provocare.

6.1. Lansarea Politicii Agricole Comune (PAC)

Prin formarea Comunităţii Economice Europene, statele membre şi-au propus coordonarea eforturilor pentru promovarea dezvoltării economice şi ridicarea accelerată a nivelului de viaţă, stabilirea unei pieţe comune-şi apropierea progresivă a politicilor lor economice. Avea agricultura un rol în acest efort comun? Se putea forma o piaţă comună fără agricultură ? Vest europenii au decis că nu.

Interese politice şi economice au determinat includerea agriculturii în procesul construcţiei europene şi aplicare unei politici comune prin care

agricultura avea să devină expresia cea mai fidelă a principiilor de funcţionare şi existenţa a unui sistem integrat.

Crearea Pieţei Agricole Comune s-a sprijinit pe două ***elemente fundamentale***:

a) se avea în vedere ***constituirea unei pieţe interne fără frontiere*** în care produsele agricole să poată circula liber;

b) s-a convenit ca această piaţă internă agricolă ***nu poate fi rezultatul suprimării, pur şi simplu a frontierelor intra***-comunitare***.***

Începutul procesului de creare a Pieţei agricole comune a fost marcat de adoptarea, în ianuarie 1962, a Acordului de la Bruxelles, care schiţa viitoarea politică agricolă a Uniunii Europene şis e referea la produsele care urmau să fie supuse reglementării comunitare: cerealele, carnea de porc, de vită, laptele şi produsele lactate, ouăle, păsările, legumele, fructele, materiile grase de origine vegetală, zahăr, vin; tutun, hamei, in, cânepă, iar din 1980 şi carnea de oaie.

Principalii factori care au determinat includerea agriculturii în procesul de integrare prin aplicarea unei politici comune şi care s-au constituit şi în argumente în favoarea PAC sunt: ***diversitatea politicilor*** agricole ***naţionale, disparităţile structurale şi randamentele scăzute în agricultura europeană, importanţa politică a agricultorilor ţi contextul internaţional***.

Politica agricolă comună este considerată o continuare la nivel comunitar a politicilor existente în ţările europene în anii ’50 „***cel mai mic multiplu comun al politicilor naţionale”***

Chiar dacă agricultura. cunoaşte o mare diversitate de la o ţară la alta, în toate ţările, inclusiv cele mai liberale, agricultura a ***antrenat intervenţia publică***. Ea a fost considerată în Europa occidentală un sector de o importanţă strategică, intim legat de ansamblul economic, cu rol esenţial în asigurarea

securităţii alimentare, în lansarea, finanţarea şi stabilizarea creşterii economice, în conservarea mediului rural şi ecologic.

Intervenţia statului în susţinerea agricultorilor şi reglarea mecanismelor de funcţionare a pieţei agricole era afirmată în toate ţările ce vor participa la formarea CEE.

Din analiza agriculturii şi politicii agricole ale ţărilor membre care au semnat Tratatul de la Roma rezultă şi al doilea argument în favoarea Politicii Agricole Comunitare: ***eterogenitatea agriculturilor ţărilor membre şi predominanţa exploataţiilor familiale de mică dimensiune*** (78% din exploataţii aveau o suprafaţă mai mică de 10 ha), care nu permiteau o productivitate ridicată şi nu puteau face faţă concurenţei libere prin deschiderea pieţelor.

Formarea unei pieţe agricole antrenează prin libera circulaţie următoarele efecte favorabile: reducerea costurilor, creşterea productivităţii exploataţiilor, dezvoltarea filierelor în amonte şi aval cu includerea agriculturii în sistemul comercial, asigurarea auto-satisfacerii cu produse alimentare şi , eventual, creşterea rolului agriculturii în schimburile internaţionale.

În consecinţă, plasarea agriculturii în afara procesului de constituire a pieţei comune sau în regim de liberă concurenţă prin deschiderea pieţelor naţionale ar fi condus ia o marginalizare şi la un declin accelerat al acesteia în ţările slab performante (Italia, Franţa), care ar fi fost dezavantajate în raport cu ceilalţi parteneri. Agricultura s-ar fi transformat, prin dezechilibrele antrenate într-o sursă de întârziere a procesului de integrare a CEE.

Includerea agriculturii în piaţa comună şi adoptarea unor mecanisme puternic integratoare a fost benefică pentru majoritatea ţărilor. Mai mult, ani de-a rândul, agricultura s-a dovedit a reprezenta punctul în jurul căruia a gravitat procesul vest-european de integrare regională.

1. ***Un factor politic important*** ce a determinat includerea agriculturii în piaţa comună 1-a reprezentat satisfacerea cerinţelor Franţei, ***PAC reprezentând după unii specialişti, o compensaţie oferită Fravţei***. Ea nu putea veni decât prin agricultură, domeniu în care Franja dispunea de avantaje raportat la parteneri. Altfel spus, *„PAC a fost creată ca un fel de afacere între francezi şi germani. CEE trebuia să promoveze liberul schimb industrial pentru a plăcea Germaniei şi adopta o politică agricolă comună pentru a plăcea Franţei.*"

2. ***Un alt factor politic îl reprezintă importanţa politică a agricultorilor şi a intereselor*** agricole. La formarea CEE regula în materie de politică agricolă era intervenţia în organizarea pieţelor naţionale. O lungă perioadă de protecţie a condus la formarea unui curent agrarianist puternic. Ca urmare, construcţia europeană nu putea avea loc fără susţinerea politică din partea agricultorilor. Drepturile şi avantajele deja obţinute prin politicile naţionale de susţinere a preţurilor şi de protecţie faţă de concurenţa externă se impuneau a fi menţinute. În acelaşi timp, agriculturii trebuiau asiguraţi că transformările structurale antrenate de constituirea pieţei agricole comune vor fi socialmente suportabile.

3. ***Un alt factor determinant*** al includerii agriculturii în procesul integrării prin adoptarea unei politici comune îl constituie contextul internaţional contemporan. Europa a fost mult timp dependentă din punct de vedere al securităţii alimentare de exterior şi, în special, de SUA. Ca urmare, un obiectiv esenţial al politicilor agricole vest-europene 1-a reprezentat asigurarea autoaprovizionării alimentara, fapt ce a impus modernizarea şi restructurarea agriculturii, ca o condiţie pentru creşterea contribuţiei acesteia ia satisfacerea cerinţelor interne şi la schimburile economice externe.

4. Însă, ***un important argument extern*** pentru includerea agriculturii în Piaţa Agricolă Comună îl reprezintă ***obligativitatea respectării principiilor GATT***. Pentru respectarea principiilor egalitare de tratament şi multilateralismul concesiilor vamale, o uniune regională trebuie să includă toate sectoarele

economice. Altfel, ea riscă să adopte acorduri sectoriale care intră în contradicţie cu principiile GATT. Excluderea agriculturii din procesul integrării, sector care reprezenta un sfert din populaţia activă şi 10% din PNB-ul celor şase, risca să plaseze Comunitatea în situaţia de încălcare a unei reguli esenţiale în cadrul GATT, instituţie refractară, ca principiu, la iniţiativele de regionalizare a schimburilor.

În concluzie, integrarea europeană nu se poate realiza fâră agricultură. De altfel, în Tratatul de Ia Roma se stipulează: *„ Piaţa comună cuprinde agricultura ,si comerţul cu produse* agricole*. Prin produse* agricole *se înţeleg produsele solului, cele provenite din cresterea animalelor ,si a pescuituuil, ca ,si produsele de primă transformare aflate în raport direct cu acestea”*.

6.2. Obiectivele, principiile şi mecanismele politicii agricole comune

Acordul de la Bruxelles din ianuarie 1962 a stabilit şi principiile de fundamentare ale politicii agricole comunitare, obiectivele acesteia şi mecanismele de realizare.

Principiile fundamentale care stau la baza politicii agricole comunitare sunt următoarele:

1. ***Liberalizarea treptată a circulaţiei produselor*** agricole ***între ţările membre şi comercializarea lor la preţuri unice,comunitare***: în principiu, s-a stabilit ca preţurile ***comunitare*** să reprezinte media aritmetică a preţurilor naţionale din ţările membre ale CEE;

2. ***Preferinţă din partea ţărilor membre pentru produsele*** agricole ***ale comunităţii***. Acele ţări care ar dori să cumpere produsele agricole mai ieftine

din ţări din afara comunităţii, vor suporta diferenţa de preţ prin instituirea unor taxe de prelevare;

3. ***Compensarea pierderilor ce ar rezulta din exportul produselor*** agricole ***disponibile ale ţărilor membre în afara Comunităţii Economice Europene*** în cazul în care aceste exporturi s-ar realiza la preţuri mai mici decât cele ***comunitare***; compensarea acestor preţuri se realizează prin sistemul aşa numitelor taxe de restituire (acestea fiind. subvenţii directe la export);

4. ***Protejarea agriculturii ţărilor membre de concurenţa extra-comunitară*** printr-un sistem foarte amplu de măsuri de politică comercială, tarifare şi netarifare şi restructurarea acesteia pentru sporirea gradului de autoaprovizionare cu produse agricole;

5. ***Finanţarea pe plan comunitar a măsurilor de politică agricolă prin intermediul unui organism comunitar specializat denumit Fondul European de Orientare şi Garanţie Agricolă(FEOGA).***

Obiectivele urmărite prin instituirea politicii agricole comunitare sunt:

a) **creşterea productivităţii muncii** prin introducerea progresului tehnic în agricultură care să asigure folosirea optimă a factorilor de producţie şi in special a forţei de muncă;

b) **asigurarea unui nivel de viaţă echitabil al agricultorilor**;

c) **stabilizarea pieţelor produselor** agricole în cadrul comunităţii;

d) **garantarea securităţii aprovizionării** ţărilor membre cu produse agricole;

e) **asigurarea de preţuri rezonabile** pentru consumatorii comunitari.

Se observă că aceste obiective urmăresc dezvoltarea şi modernizarea agriculturii ţărilor membre atât prin asigurarea aprovizionării acestora cu produse agricole, cât şi pentru ridicarea gradului de competitivitate al agriculturii ***comunitare*** în raport cu concurenta extra-comunitară.

Pentru realizarea obiectivelor politicii agricole ***comunitare*** au fost aplicate trei ***măsuri esenţiale***:

a). **unicitatea pieţei** presupune libera circulaţie a produselor agricole între ţările CEE prin eliminarea taxelor vamale, a restricţiilor cantitative sau a altor măsuri de politică comercială cu efect similar. Din aplicarea acestei măsuri ***rezultă unicitatea preţurilor produselor*** agricole ***în toată Comunitatea***, ca urmare a mecanismelor pieţei. Dar aplicarea preţurilor unice în toate ţările membre este condiţionată de existenţa monedei unice europene (EURO) şi a parităţii fixe între monedele naţionale. Fluctuaţiile valutare au impus adoptarea unui ***sistem de restituiri şi prelevări între statele membre*** pentru a compensa distorsiunile monetare datorate devalorizării sau revalorizării monedelor. În 1969 au fost instituite ***Sumele Monetare Compensatorii (SMC). SMC negative compensează*** diferenţa între preţurile în ţara cu monedă devalorizată şi preţurile comune, iar SMC pozitive folosite în situaţia simetrică:

b) **Preferinţa comunitară** este consecinţa logică a constituirii pieţei agricole unice şi a dorinţei Comunităţii de a elimina dependenţa consumului de piaţa externă. Ea asigură protejarea pieţei UE împotriva importurilor la preţuri scăzute şi a fluctuaţiilor de preţ adeseori excesive, de pe pieţele mondiale.

Ca mecanism de protecţie, politica agricolă comună faţă de terţi uzează de sistemul ***prelevărilor şi cel al restituirilor***. Dacă preţul mondial este inferior celui european se aplică ***prelevări la import*** (plata unei taxe variabile stabilită ca diferenţă între preţul extern şi preţul prag) şi ***restituiri la export*** (egale cu diferenţa între preţul de piaţă în Uniune şi preţul extern). In situaţia inversă

preţul mondial superior preţului european - ***prelevarea se aplică exporturilor şi restituirile importurilor.***

Sistemul prelevărilor şi restituirilor protejează piaţa comunitară de concurenţa externă şi asigură o sursă de susţinere financiară a exportatorilor, contribuind 1a formarea ***Fondului European de Orientare şi Garantare Agricolă (FEOGA).***

c) **Solidaritatea financiară** în sfera politicii agricole constă în gestionarea şi suportarea în comun a cheltuielilor aferente, prin constituirea FEOGA, structurat pe două secţiuni: ***garantare*** - destinată acoperirii cheltuielilor privind pieţele agricole şi politica preţurilor şi ***orientare*** - pentru susţinerea reformelor structurale, realizarea obiectivelor de politică socială şi sprijinirii dezvoltării zonelor rurale.

În ceea ce priveşte ***mecanismul de înfăptuire în practică a politicii*** agricole comunitare a fost astfel conceput încât să încurajeze comerţul intra-comunitar cu produse agricole şi să limiteze sau să împiedice importurile extra-comunitare, acestea fiind admise numai atunci când Uniunea Europeană este deficitară la anumite produse agricole.

Pârghiile pe care bazează mecanismul de funcţionare, a politicii agricole comunitare sunt:

1. **Sistemul preţurilor indicative sau orientative**, care se stabilesc, de regulă o dată pe an la începutul campaniei de comercializare pentru produsul respectiv Aceste preţuri sunt mai ridicate decât preţurile practicate pe piaţa internaţională, ele reprezentând limita maximă a acestor preţuri.

2. **Sistemul preţurilor de intervenţie,** care se stabilesc tot o dată pe an la un nivel inferior faţă de preţurile indicative sau normative şi care constituie limita minimă a preţurilor comunitare, dar care se situează peste nivelul preţuri practicate pe piaţa mondială.

Comercializarea produselor agricole ale ţărilor membre pe piaţa Comunităţii Economice Europene se face 1a preţuri care pot oscila între cele două limite: limita maximă (dată de preţul indicativ) şi limita minimă (dată de preţul de intervenţie).

În situaţia în care pe piaţa produselor agricole comunitare preţul de comercializare a produselor agricole atinge nivelul de intervenţie, şi chiar tinde să scadă sub nivelul acestuia, ca urmare a faptului că oferta este mai mare decât cererea, atunci, potrivit mecanismului politicii agricole comunitare, se procedează la stocarea produsului respectiv până la restabilirea echilibrului între ofertă şi cerere.

Produsele care sunt stocate se cumpără la nivelul preţului de intervenţie, finalizarea acţiunii făcându-se de FEOGA. Produsele stocate pot avea două destinaţii: revânzarea pe pieţele ţărilor membre atunci când creşte cererea pentru aceste produse, sau pot fi exportate în afara comunităţii, în cazul în care gradul de satisfacere pe piaţa comunităţii la produsele respective este foarte mare. Dacă la un anumit produs agricol cererea depăşeşte oferta şi preţul tinde să depăşească limita maximă a preţului comunitar (preţul indicativ sau orientativ) înseamnă că gradul de autosatisfacere la produsul respectiv este redus şi se admise importul din afara CEE pentru restabilirea echi lui între cerere şi ofertă.

3. **<u>Sistemul de protecţie la frontieră</u>** care presupune promovarea unui complex de măsuri ale politicii comerciale care au ca principal scop contracararea concurenţei extra- comunitare: preţuri limită la import, taxele vamale, taxele de prelevare, bariere netarifare etc.

Preţurile limită, denumite şi ***preţuri prag*** sunt preţuri sub care nu sunt admise pe piaţa comunitară importurile de produse agricole provenind din ţările terţe. Preţurile prag stau la baza stabilirii nivelului ***taxelor vamale şi a taxelor de prelevare, fiind mai scăzut, dar foarte aproape de nivelul preţurilor***

indicative. Preţul prag se deduce din preţul indicativ prin scăderea costului transportului pe parcurs comunitar.

La importul de produse agricole din afara CEE se percepe o taxă vamală de import, iar la marea majoritate a acestor produse se percep şi taxe de prelevare care se stabilesc ca diferenţă între preţul de import şi nivelul maxim al preţurilor comunitare (preţul indicativ sau orientativ) din se scad cheltuielile de transport (adică preţul prag).

În afara taxelor vamale şi a taxelor de prelevare la importul de produse agricole din ţările extra- comunitare se operează şi cu bariere netarifare, pentru a asigura protejarea pieţei comunitare de concurenţa. ţărilor terţe şi a asigura preferinţa pentru produsele agricole provenind din ţările uniunii.

Aceste bariere netarifare se stabilesc în funcţie de gradul de acoperire a nevoilor Comunităţii Economice Europene din producţia proprie pentru produsele agricole supuse reglementărilor comunitare. Cu cât gradul de acoperire a nevoilor comunitare din producţia proprie este mai ridicat, cu atât barierele netarifare sunt mai restrictive si invers.

6.3. Reforma politicii agricole comune (PAC)

Se apreciază de către de către specialişti că deşi în timpul care a trecut de la aprobarea Acordului de la Bruxelles din anul 1962 s-au înregistrat progrese însemnate pe linia realizării politicii agricole comunitare, au apărut multe disfuncţionalităţi şi contradicţii, atât în ceea ce priveşte relaţiile intra-comunitare, cât şi cele extracomunitare.

Dacă iniţial instrumentul principal al politicii agricole ***comune a fost sistemul de garantare a preţurilor pentru o producţie agricolă nelimitată***, obiectivul urmărit fiind creşterea gradului de aprovizionare a Comunităţii cu

produse agricole din producţia proprie s-a constatat, în etapele următoare, că acest instrument nu mai era în măsură să satisfacă cerinţele producătorilor agricole comunitare, acest obiectiv a fost atins şi chiar depăşit la o serie de produse agricole. Au început să apară ***surplusurile de produse*** agricole care trebuiau să fie stocate şi exportate în afara Comunităţii (de cele mai multe ori la preţuri mai mici decât cele comunitare). Aceste activităţi trebuiau finanţate de la FEOGA şi, ca urmare, bugetul agricol continua să crească. A apărut necesitatea înfăptuirii reformei politicii agricole comunitare (P.A.C.).

Această reformă a politicii agricole comunitare a fost impusă de apariţia unor mari surplusuri de produse agricole care trebuiau stocate şi exportate în afara comunităţii, uneori la preţuri mai mici decât cele practicate în interior, ceea ce a condus la creşterea continuă a bugetului comunităţii afectat agriculturii.

1. Primul pas făcut pe calea reformei politicii agricole comunitare a avut ca scop **micşorarea producţiei** agricole în care scop s-a trecut la ***menţinerea de preţuri garantate doar pentru o cantitate limitată de produse*** agricole, cantitate stabilită anual de către miniştrii agriculturii din ţările comunitare. Această măsură trebuia să conducă la ***scăderea stocurilor şi reducerea exporturilor în afara comunităţii la o serie de produse*** agricole, preţuri mai mici decât cele comunitare şi , în consecinţă, micşorarea costurilor politicii comunitare (pentru stocate şi subvenţionar a exporturilor).

Pentru atingerea acestui obiectiv a fost introdus un mijloc de constrângere pentru respectarea cotelor de producţie stabilite anual - ***impozitul de coresponsabilitate*** - pe care trebuia să-1 suporte producătorii în cazul în care depăşeau aceste cote de producţie (acest impozit fiind aplicat asupra depăşirilor de producţie faţă de cotele stabilite).

2. A doua măsură pe linia reformei politicii agricole comunitâxe a fost luată în 1984 când s-a ***hotărât alinierea producţiilor*** agricole ***la nivelul cererii*** comunitare ***pentru produsele nominalizate***, însă rezultatele nu au fost pe

măsura aşteptărilor fapt confirmat de creşterea continuă a cheltuielilor la bugetul agricol.

3. Ca urmare, s-a trecut al treilea pas pe lini adâncirii reformei politicii agricole comunitare: în anul 1988 s-a trecut la o nouă etapă când Consiliul de Miniştrii a hotărât ***aprobarea anuală a unui plafon maxim de cheltuieli pentru politica agricolă comunitară*** care nu mai putea să depăşească ritmul creşterii PIB-ului comunitar. Totodată, s-a hotărât ***introducerea unor limite garantate la majoritatea producţiilor*** agricole***, limite stabilizatori***. Aceşti stabilizatori au devenit un mecanism de urmărire şi control, mult mai eficient, a cheltuielilor comunitare, pe fiecare grupă de produse agricole în parte. Aceşti stabilizatori operau după principiul: dacă producţia depăşea nivelul fixat pentru produsul respectiv, plăţile de sprijin pentru producătorii acestor produse se reduceau automat, reducere care se aplica la întreaga producţie a produsului respectiv şi nu doar la surplusul de; producţie situat peste cantitatea maximă garantată.

4. În anul 1991, Comisia Europeană a hotărât trecerea la o nouă politică agricolă comunitară prin ***instituirea politicii preţurilor competitive***, care să facă faţă. atât concurenţei intra- comunitare, cât şi celei internaţionale. S-a trecut la adoptarea unor măsuri menite să pună pe baze noi politica agricolă comunitară, măsuri al căror principal scop îl constituia aplicarea strategiei comunitare de dezvoltare a zonelor rurale din ţările membre.

Obiectivele principale ale acestei reforme PAC erau:

a. **menţinerea poziţiei de leader a Uniunii Europene** pe piaţa produselor agricole atât la producţie, cât şi la exportul de astfel de produse prin creşterea competitivităţii agricultorilor europeni atât pe piaţa intra-comunitară, cât şi pe cea mondială;

b. **apropierea producţiei** agricole comunitare de nivelul cererii reale de produse agricole, fâră însă a neglija şi cererea de produse agricole pe piaţa. mondială;

c. **acordarea de ajutor financiar** acelor fermieri comunitari care au cea mai mare nevoie de el (în limita bugetului) ;

d. **încurajarea fermierilor să rămână pe pământurile lor**, *să* nu abandoneze activitatea agricolă şi să migreze spre oraşe, mai ales în condiţiile actuale când Uniunea Europeană se confruntă cu un şomaj foarte mare;

e. **protejarea mediului prin politicii** industriale corespunzătoare de dezvoltare a potenţialului economic şi social adecvat al zonelor rurale.

f. **accent sporit pe dimensiunea ecologică a agriculturii**, în cadrul măsurilor de politică ecologică şi socială; o importanţă deosebită au avut măsurile agroecologice, care în general au fost apreciate favorabil de către populaţie, fiind totodată bine acceptate de fermieri. Efectele reformei asupra mediului ambiant au fost diverse. Au fost eliminate modelele de cultură şi de creştere a animalelor mai puţin intensive. Pot fi identificate în acest sens unele aspecte pozitive: utilizarea mai raţională a îngrăşămintelor şi pesticidelor ca urmare a reducerii preţurilor garantate, efecte benefice asupra mediului generate de restrângerea suprafeţelor din producţie, stimularea .mei mai bune distribuţii teritoriale pe termen lung a creşterii animalelor.

Regăsim în noua politică agricolă cele trei principii de bază ce stau la baza acesteia: ***unicitatea preţurilor, preferinţa comunitară şi solidaritatea comunitară.*** Politica de preţuri va trebui să fie mai competitivă pentru a face fală concurenţei de pe piaţa internă şi internaţională. În vederea respectării principiului ***preferinţei*** comunitare, produsele comunitare trebuie să fie menţinute mai ieftine decât produsele agricole importate. Pentru aceasta importurile sunt supuse unor taxe vamale pentru a le face mai scumpe decât

produsele comunitare comparabile. ***Solidaritatea financiară comunitară*** este asigurată, în principal, prin bugetul comunitar. Statele membre neplătind în mod direct proprii producători ci contribuind la acoperirea tuturor costurilor prin bugetul Uniunii Europene.

Efectele acestei reforme a politicii agricole comunitare se estimează a fi favorabile dezvoltării agriculturii deoarece: pentru prima dată se prevăd nivele de compensare diferite între regiunile Uniunii Europene, pe baza datelor statistice de producţie şi a randamentelor; numărul exploataţiilor agricole va scădea într-un ritm de 3% pe an; reforma va permite stabilizarea producţiei foarte aproape de consumul comunitar, singura raţiune de sprijin a producţiei fiind asigurarea exportului în condiţii concurenţiale, fiind suprimate subvenţiile; ca urmare a reducerii preţurilor, produsele agricole vor fi mai ieftine la consumatorul final; agricultura va participa activ la protecţia mediului înconjurător şi la conservarea patrimoniului rural în diverse regiuni ale Uniunii Europene; pentru a se realiza o agricultură performantă, Uniunea Europeană va. trebui să accepte în totalitate regulile liberei concurenţe şi ale pieţei şi pentru acest sector de activitate.

Reforma PAC din deceniul actual. La 10 iulie 2002, Comisia a prezentat Consiliului şi Parlamentului documentul „ ***Către o agricultură durabilă***" în care s-a analizat situaţia PAC şi s-au propus unele direcţii de reformă a PAC.

Pe baza documentului menţionat, în ianuarie 2003, Comisia a prezentat un pachet de propuneri pentru reforma PAC luat în discuţie de Consiliul Miniştrilor pe Agricultură şi Pescuit din 27-28 ianuarie 2003. După negocieri dificile, în care oponenţii reformei au fost în special beneficiarii neţi ai fondurilor financiare, s-a ajuns la un consens asupra pachetului de măsuri la Reuniunea Consiliului pe Agricultură şi Pescuit din 25-26 iunie 2003.

Elementele principale ale reformei erau:

- ***Eliminarea sau decuplarea legăturii dintre producţie şi plăţile directe***, care urmau a fi înlocuite cu un ajutor unic pe fermă, acordat independent de volumul şi structura producţiei;

- ***Respectarea obligatorie a anumitor standarde de către fermieri (condiţionalitate)*** cum sunt cele de mediu, de securitate alimentară, de sănătate a plantelor şi animalelor, Comisia elaborând o listă cu 18 standarde prioritare care trebuiau respectate cu riscul diminuării sau pierderii ajutorului direct şi care impuneau inspecţii anuale prin sondaj ale statelor membre;

- ***Suplimentarea resurselor pentru dezvoltarea rurală***, prin modulare, adică transferul de resurse financiare dinspre măsurile de piaţă (pilonul 1) spre măsurile de dezvoltare rurală (pilonul 2), ceea ce presupune diminuarea anuală (cu 3-5%) a plăţilor directe , exceptând fermele mici şi cele din zonele periferice;

- ***Stabilizarea cheltuielilor*** agricole, prin menţinerea unei stricte discipline financiare, pentru a nu fi depăşite plafoanele stabilite pentru perioada 2007-2013;

- ***Revizuirea politicii de piaţă (pilonul 1)*** la cereale, ovăz, culturi energetice, furaje, lactate, îndeosebi pe calea reducerii preţului de intervenţie sau a ajutoarelor.

- ***Consolidarea şi întărirea dezvoltării rurale***, prin măsuri vizând calitatea produselor, îndeplinirea standardelor prioritare, creşterea bunăstării animalelor, sprijinirea instalării tinerilor fermieri, implementarea directivelor Natura 2000, suportul pentru investiţii în împădurire, îndeosebi pe calea unor ajutoare financiare specifice.

Efectele pozitive ale reformei sunt legate de ***conectarea mai puternică a producătorilor la cerinţele pieţei***, ceea ce ar putea restrânge supraproducţia şi, implicit, ar atenua necesitatea măsurilor de intervenţie şi presiunea concurenţială pe piaţa comunitară şi pe cea internaţională. ***Ajutorul unic pe***

fermă înseamnă alocarea subvenţiilor directe către fermierii care realizează activităţi productive, ***iar modularea*** va redirecţiona fondurile dinspre marile ferme spre măsuri de dezvoltare rurală, care au efecte benefice de antrenare pentru comunităţile rurale. Prin aplicarea condiţionalităţii şi prin modulare, protecţia mediului se va îmbunătăţi sensibil, la fel şi beneficiile consumatorilor pe linie de securitate, diversitate şi calitate a produselor.

6.4. **Politica agricolă si integrarea României în Uniunea Europeană; implementarea acquis-ului comunitar în domeniul agricol în România**

Comisia Europeană a evaluat anual îndeplinirea criteriilor de aderare, inclusiv în domeniul politicii agricole de către România. Agenda 2000, referindu-se la politica de dezvoltare a agriculturii în ţara noastră apreciază că ***procesul lent al procesului de macrostabilizare şi viteza redusă a restructurării şi privatizării n-au creat un cadru favorabil pentru modernizarea şi dezvoltarea sănătoasă a agriculturii ţi pentru diversificarea mediului economic rural.***

Ritmul lent al tranziţiei către un sector agricol privat orientat către piaţă constituie încă un factor nefavorabil aplicării unei mari părţi din acquis-ul

comunitar în domeniul agriculturii. De asemenea, nu este rezolvată încă definitiv ***proprietatea legală asupra pământului şi fragmentarea excesivă a proprietăţii, care face ca partea cea mai mare o fermelor familiale să continue să practice în general, o agricultură ineficientă de subzistenţă, în loc să producă pentru piaţă***. Dezvoltarea agriculturii şi a zonelor rurale pe baza fermelor familiale a fost împiedicată de inconsistenţa eforturilor de restructurare a sectoarelor din amonte şi aval, iar fragmentarea excesivă a producţiei agricole a continuat să creeze probleme grave în lanţul agroalimentar, făcând dificile monitorizarea calităţii ofertei şi diferenţierea plăţilor corespunzător criteriilor de calitate.

Comisia Europeană, referindu-se la România a apreciat că ar fi necesare politici de dezvoltare a infrastructurii de piaţă, care să asigure transparenţa pieţei şi informaţii privind preţurile produselor agricole, precum şi consolidarea gospodăriilor private de dimensiuni mai mari prin arendarea şi vânzarea pământului. Procesul lent de privatizare a fermelor de stat reprezintă încă o barieră pentru investiţiile în ferme şi exploatarea eficientă a terenurilor agricole.

Legislaţia comunitară implică un număr mare de regulamente, directive, decizii care trebuie transpuse în legislaţia românească şi trebuie implementată de o administraţie stabilă şi competentă.

Adoptarea acquis-ului comunitar înseamnă atât respectarea unor cerinţe şi norme tehnice, calitative, ecologice, cât şi impunerea unor mecanisme de monitorizare a pieţei şi a preţurilor, crearea unor sisteme de înregistrare şi control, dezvoltarea mecanismelor de control şi acces pe piaţă, asigurarea protecţiei şi sănătăţii consumatorilor, etc.

Transpunerea acquis-ului înseamnă atât măsuri orizontale, cât şi măsuri privind organizaţiile comune ale pieţelor agricole***, măsuri de dezvoltare rurală, măsuri privind agricultura ecologică, silvicultura, politica în domeniul calităţii.***

Dintre măsurile orizontale se detaşează cele privind acquis-ul legat de FEOGA, implicând MAAP, MFP, Agenţia SAPARD şi direcţiile agricole judeţene.

Pentru preluarea acquis-ului s-a solicitat o perioadă de tranziţie, până în 2011, în care pot fi adoptate măsuri de salvgardare la import menite a preveni perturbarea pieţei şi afectarea producătorilor autohtoni.

O problemă prioritară pentru România o reprezintă ***dezvoltarea rurală***, concept de o importanţă. vitală pentru viitorul statului românesc, aşa cum se precizează în documentele U.E. Ea se realizează pe baza Planului Naţional pentru Agricultură şi Dezvoltare Rurală, pus în aplicare prin Programul SAPARD şi Agenţia SAPARD.

Prioritatea dezvoltării rurale se referă la: îmbunătăţirea structurilor de procesare şi comercializare a produselor agricole şi piscicole, controlul calităţii, îmbunătăţirea infrastructurii rurale şi agricole, dezvoltarea şi diversificarea economiei rurale, valorificarea resurselor umane

7. POLITICILE AGRO-NUTRIŢIOMALE ŞI SIGURANŢA ALIMENTELOR

În ansamblul lor aceste politici ,asa cum am arătat şi anterior însumează o multitudine de princii şi norme care au drept scop atingerea obiectivelor celor doua mari organisme internaţionale şi anume FAO şi OMS. Şi pe care le-am prezentat în capitolele anterioare.

Alimentaţia modernă se confruntă cu o sumedenie de erori,datorate stilului de viaţă modern ,a exploziei demografice a cerinţei de alimente pe piaţa nutriţională ,în continuă crestere şi care constau în folosirea îngrăşămintelor chimice, insecticidelor şi erbicidelor, aditivilor în produse finite, a organismelor, modificate genetic, zahărului, alimentelor rafinate, abuzului de carne şi grăsimi, a metodelor nenaturale de conservare -, toate acestea ducând, inevitabil, la modificarea indicatorilor de sănătate şi la influenţarea negativă a patologiei ultimului secol.

Legumele şi fructele sunt o sursă inegalabilă de minerale, de care organismul uman are mare nevoie. Plecând de la acest adevar, tehnologiile de cultivare s-au modernizat atât de mult, în scopul producerii unor recolte-record, încat multe alimente au devenit periculoase pentru sănătate, cu toate că aspectul lor a fost perfecţionat. Aşa se face ca ţara noastra importă în cantităţi mari legume şi fructe în special din Olanda, Turcia şi Israel.

Suprafeţele de teren arabil , olandeze, pe care se cultivă legume şi fructe, sunt incomparabil mai reduse decât ale Romaniei . Cu toate acestea,România importă din Olanda şi nu invers. Ceea ce denotă că olandezii deţin tehnologii superioare de cultivare şi folosesc tratamente chimice care eficientizează producţia agricolă .

Dacă în cazul altor produse alimentare, oamenii preferă să le consume (deşi cunosc faptul că sunt pline de E-uri cancerigene), pentru că au un aspect şi un

gust plăcut, în ceea ce priveşte legumele din import situaţia este puţin diferită. Sunt frumoase ca aspect, însa gustul lasă de dorit, comparabil cu cele autohtone. La fel, legumele produse în Turcia sunt aspectuoase şi aromate, însa nu şi gustoase. Cum cea mai mare parte a teritoriului Turciei , suferă cronic din cauza lipsei de apă, denotă că se folosesc din plin soiuri de legume rezistente şi se utilizează la scară industrială tratamente chimice pentru eficientizarea producţiei. Apoi, surplusul il exportă, indiferent de anotimp, în ţări ce nu se descurcă prea bine la acest segment al agriculturii. Dar, cel mai inexplicabil dintre toate este importul de legume din Israel, ştiut fiind faptul ca relieful acestei ţări este nisipos şi stâncos. Ca sa producă legume aromate şi aspectuoase, israelienii au importat pământ şi l-au pus în lădiţe. Aşa au reuşit să producă astfel de alimente, ce n-au crescut niciodată în Ţara Sfântă. Desigur, respectivul pământ este tratat chimic în permanenţă, pentru a putea rodi.

Legumele şi fructele sunt tratate chimic pentru a asigura o producţie mare, pentru a rezista mai mult şi a-si păstra aspectul de proaspăt în galantare. De exmplu, Romania importă capşuni iradiate, al caror proces de coacere este stopat prin acest procedeu. Pieţele noastre au fost penetrate de lubeniţe (pepeni verzi) injectate pentru grăbirea coacerii. Acest procedeu a fost asimilat şi de unii producători care activează la noi. Riscul cancerigen pe care îl presupune agricultura intensivă constă în utilizarea îngrăşămintelor chimice, cu predilecţie a celor azotoase. Datorită gestionării incorecte şi abuzive a acestei tehnologii, plantele acumulează cantităţi mari de azotaţi, ce se transformă în azotiţi şi apoi în nitrozamine - substanţe deosebit de cancerigene.

Gustul legumelor este conferit de prezenţa sărurilor minerale într-o proporţie mai mare ori mai mică. În legumele din import, graţie cultivării intensive, acestea conţin şi o mare cantitate de glucide, obţnută prin creşterea plantelor la lumină artificială. Pe de alta parte, cele mai multe legume importate nu sunt cultivate direct pe pamânt, ca la noi, ci în ghivece ori lădiţe speciale, de unde şi insuficienţa sărurilor minerale, cu precădere în conţinutul tomatelor. Din

cauza stimulentelor chimice ce nu caracterizează producţia autohtonă de legume şi fructe, Romania reuşeşte să obţină maximum 300 tone de roşii la hectar, în vreme ce producţia din ţările occidentale atinge şi la 600 tone/ha.

Mulţi cultivatori, pentru a combate dăunătorii şi a ajuta creşterea plantelor, folosesc pesticide, fără însă a respecta cantităţile şi modul de administrare prescrise. Care pesticide ajung tot mai greu în Comunitatea Europeana - datorită noilor reglementări şi a tendinţei de asigurare a produselor ecologice - şi tot mai uşor la noi, deoarece producătorii sunt gata să le vândă ieftin, numai să scape de ele. Începând cu anul 1991, Departamentul Agriculturii al SUA a monitorizat şi testat alimente prelevate din Romania, pentru a determina nivelul reziduurilor şi pesticidelor conţinute. Recent, s-a ajuns la concluzia că nivelul acestor reziduuri depăşeste limita de siguranţă stabilită de EPA (Administratia pentru Protectia Mediului). Cele mai periculoase alimente la acest capitol au fost stabilite a fi merele (motiv din care s-a recomandat consumarea lor fără coaja), sucurile de mere, fructele conservate industrial şi strugurii.

Specialistii au ajuns la concluzia că între excesul folosirii pesticidelor şi tulburarile de comportament (hiperactivitatea şi autismul), înregistrate în special în rândul copiilor şi adolescenţiilor, există o foarte strânsă legătura. Totodata, expunerea la reziduurile pesticidelor are legatură cu dezvoltarea necorespunzatoare a creierului şi a sistemului nervos.

Aceste toxine sunt bănuite a fi responsabile de apariţia diverselor forme de cancer şi a unor grave tulburari hormonale. Dovleceii şi castraveţii trataţi chimic conţin niveluri ridicate de pesticide cancerigene. Chiar dacă anumite substanţe au fost interzise în cultivarea acestor legume, ,,otrăvurile” au ramas în sol, noile producţii fiind, de asemenea, contaminate.

Alimentele din categoria legumelor şi fructelor care conţin cel mai ridicat nivel al reziduuriilor de pesticide sunt considerate a fi: strugurii, spanacul, roşiile, piersicile, merele şi perele, dovleceii de iarna, căpşunile, bananele, mazarea,

fasolea verde şi broccoli. Pentru diminuarea riscurilor la care se expun, consumatorii trebuie să fie înlaturată coaja acelor legume şi fructe bănuite a fi periculoase pentru sănatate, chiar dacă în acest mod se pierd o mulţime de minerale şi vitamine. Iar atunci cand procedeul recomandat nu este posibil, alimentele trebuie să fie foarte bine spălate, inclusiv cu detergenţi speciali, netoxici şi biodegradabili .

Dintre cele mai periculoase elemente chimice de sinteză, produse pe bază de pesticide, menţionăm E 230 (difenil), E 231 (ortofenil) şi E 233 (tiabendazol). Aceste pesticide, injectate în coaja fructelor, sunt utilizate pentru protejarea citricelor de mucegaiuri, boli, daunători şi păstrarea aspectului în timpul transportului şi comercializării. Ele provoacă alergii în urma atingerii fructelor şi chiar hemoragii interne . Un sfat pe care ni-l dau specialiştii este acela de a nu consuma coaja citricelor în diverse preparate - cum sunt prăjiturile, coliva, torturile şi alte dulciuri -, pentru a le aromatize .

În UE, nu se foloseşte acest procedeu, motiv din care E 230, E 231 şi E 233 nici n-au fost interzise . Alte substanţe de sinteză periculoase folosite în cultivarea legumelor şi fructelor sunt etilena şi retardanţii. Substanţa organică numita etilena , este un bioregulator vegetal ce modifică creşterea, nutriţia şi rezistenţa organismelor, producând stimulări, inhibari sau modificari calitative ale creşterii şi dezvoltării plantelor. Ea stimulează coacerea fructelor cărnoase, influenţeaza procesul de îmbătrânire al plantelor şi inhibă diviziunea celulară. Retardanţii stopează sau încetinesc creşterea organelor vegetative, în special a tulpinilor şi lăstarilor laterali, stimulând înflorirea şi fructificarea.

O altă problemă spinoasă a nutriţiei contemporane o constituie apariţia în hrana omului a organismelor modificate genetic.

După ce ani de zile s-au obţinut organisme modificate genetic în beneficiul fermierilor şi fabricanţilor de produse alimentare (generaţia I de alimente modificate genetic),

tehnicile de inginerie genetică au început să fie folosite pentru modificarea calităţilor nutritive ale alimentelor, ceea ce conduce la apariţia celei de a doua generaţii de alimente modificate genetic, alimente proiectate în beneficiul consumatorilor.

Cele mai multe organisme modificate genetic , utilizate drept surse alimentare, aparţin lumii vegetale. În tabelul 1 , sunt prezentate plantele care, pe lângă modificările cu
scop agricol, prezintă modificări genetice efectuate în scop nutriţional.

Având în vedere evoluţia cultivării plantelor modificate genetic , la nivel mondial, se preconizează că în viitorul apropiat să înceapă şi cultivarea plantelor cu modificări genetice realizate în scop nutriţional.

Suprafaţa globală a recoltelor transgenice, în care predomină plantele modificate genetic în scop agricol, a fost în 2001 de 52.6 milioane de hectare. Cultivarea lor,
care a implicat 5 milioane de fermieri din 13 ţări, se desfăşoară preponderent în şase, din ţările dezvoltate ale lumii .

Dintre organismele animale, peştii au fost modificaţi genetic cu scopul de a se constitui în sursă de alimente cu proprietăţi nutriţionale îmbunătăţite. În tabelul 2 sunt pre-
zentaţi peştii asupra cărora se experimentează transferul de gene în beneficiul consumatorilor.

Cererea actuală de carne de peşte sugerează că, în viitorul apropiat, peştii modificaţi genetic pot deveni o sursă importantă de hrană, atât pentru ţările dezvoltate cât şi
pentru cele subdezvoltate. Totuşi, acest lucru va fi posibil doar cu acceptul consumatorilor.

Alte organisme modificate genetic din categoria celor utilizate ca surse de alimente de origine animală (porcine, ovine, bovine şi păsări) sunt departe de momentul în care vor apărea pe piaţă.

Metodele utilizate pentru obţinerea lor sunt în prezent scumpe şi ineficiente. La introducerea pe

piaţă a acestora hazardurile potenţiale care le sunt associate vor trebui evaluate atent. În plus, îngrijorarea publică privind etica manipulării genetice a animalelor domestice este mai mare decât în cazul plantelor.

Aşadar, alimentele care provin din organisme modificate genetic în scop nutritiv nu sunt în prezent disponibile pe piaţă, deşi pot fi create în laboratoare.

Ideea producerii de alimente modificate genetic în scopuri nutritive pare să displacă europenilor în proporţie mai mare decât altor locuitori ai planetei noastre. Într-un studiu intitulat „Europenii şi biotehnologia”, realizat de Comisia Europeană în aprilie 2000, este subliniat faptul căpopulaţia sprijină în măsură diferită diversele realizări ale ingineriei genetice.

La ora actuală sunt acceptate din punct de vedere moral experimentele genetice pentru detectarea bolilor genetice, crearea de bacterii utilizate în acţiuni de depoluare şi introducerea unor gene în genomul bacterian pentru a produce medicamente sau vaccinuri, mai puţin acceptate,sunt, practica clonării celulelor umane în scop terapeutic şi transferul de gene la plante pentru a obţine rezistenţă faţă de insecte, şi acceptate de mai puţin de jumătate din europeni ,sunt, aplicaţii ca: utilizarea ingineriei genetice pentru îmbunătăţirea gustului sau conţinutului nutriţional şi clonarea animalelor, chiar dacă acest lucru se realizează în scopuri medicale.

În ciuda reductanţei consumatorilor privind obţinerea de,alimente modificate genetic, tehnicile de inginerie genetică pot contribui la :

● modificarea proporţiei de macro sau micro nutrienţi;

● eliminarea sau diminuarea conţinutului de compuşi cu efect nefavorabil asupra sănătăţii (compuşi antinutritivi, toxine, alergeni);

● introducerea sau creşterea concentraţiei de substanţe
cu efect benefic asupra sănătăţii.

7.1. Modificarea proporţiei de macro- sau micro- nutrienţi

Modificările compoziţionale sunt realizate cu scopul de a îmbunătăţi valoarea nutritivă a alimentelor sau calităţiile de prelucrare ale acestora.

Una dintre primele modificări genetice efectuate cu scop nutriţional a vizat modificarea compoziţiei uleiurilor, având în vedere eficienţa dietelor bogate în acizi graşi
nesaturaţi, în special în acid linolenic, necesar în normalizarea dislipidemiilor. Uleiul de soia, palmier şi rapiţă prezintă, în urma modificărilor genetice suferite de plantele din care este extras, un raport îmbunătăţit între acizii graşi saturaţi şi nesaturaţi. În aceste condiţii, nutriţioniştii pot recomanda consumul de astfel de uleiuri pentru a preveni apariţia bolilor cardiovasculare şi a reduce numărul persoanelor afectate de ateroscleroză.

O altă modificare genetică, ce are atât implicaţii nutriţionale cât şi de fabricaţie, se referă la modificarea amidonului.

Modificarea proporţiei existente în mod normal între cei doi polimeri conţinuţi de amidon, amiloza şi amilopectina, conduce la obţinerea de amidonuri destinate unor scopuri bine definite, cum sunt îmbunătăţirea proprietăţilor de gelificare sau îngroşare şi absorbţia redusă a uleiului în timpul procesului de prăjire. De asemenea, „amidonurile modificate din plantele modificate genetic, reduc tratamentele chimice pe care acestea trebuie să le sufere post-extracţie pentru a li se modifica structura în concordanţă cu domeniul de utilizare.

Tot din motive nutriţionale, ingineria genetică a fost folosită pentru a obţine grâu care permite fabricarea pâinii cu conţinut ridicat de amidon rezistent (formă de amidon care exercită efecte benefice asupra stării de sănătate, asemănătoare celor produse de fibrele alimentare).

Ingineria genetică poate fi de asemenea utlizată pentru a îmbunătăţi compoziţia alimentelor de bază din ţările sărace din Africa, Asia şi America Latină, unde posibilitatea de alegere a alimentelor este limitată, motiv pentru care apar frecvent carenţe de macro şi micronutrienţi (vitamine,minerale).
Spre exemplu, Institutul Federal pentru Tehnologie , din Elveţia, a creat un orez modificat genetic cu conţinut ridicat de provitamină A.

Acest orez, care are boabe galbene şi a devenit cunoscut sub denumirea de ,, orez auriu” , a fost proiectat special pentru cele circa 700 de milioane de persoane care suferă de carenţă în vitamina A şi care consumă orezul ca hrană de bază (Moraru şi Moraru, 2001).

Tehnicile convenţionale de obţinere a unui astfel de orez nu sunt aplicabile, deoarece nu există nici o varietate de orez care să producă provitamina A, în endosperm.

Utilizând tehnicile de inginerie genetică, întreaga cale de biosinteză a provitaminei A a fost introdusă orezului folosind două gene: una provenind de la narcise şi alta de la o bacterie. Realizatorii orezului auriu cred că acesta poate furniza circa jumătate din necesarul zilnic de vitamină A , prin consumul unei porţii de 300 g orez pe zi . În plus, orezul auriu a fost modificat şi în scopul soluţionării unei alte probleme nutriţionale majore: carenţa de fier, care afectează 2,15 miliarde de personae.

Aşadar, pe lângă genele pentru sinteza β-carotenului, orezul auriu conţine o genă care măreşte gradul de absorbţie a fierului din sol şi alta care măreşte gradul de absorbţie a acestuia în organismul uman.

Deşi modul cel mai eficient de satisfacere a necesarului de vitamină A şi de fier al unui organism este reprezentat de consumul unei game largi de alimente , cum sunt carnea
roşie slabă şi cerealele, pentru aport de fier, şi ficatul,ouăle, peştele gras, fructele şi legumele de culoare galbenă şi portocalie, legumele cu frunze verde-închis pentru aportul de β-caroten (Ablkhail şi Shawky, 2002), multe persoane din ţările

în curs de dezvoltare nu au acces la acestea. Deoarece orezul este un aliment de bază în aceste ţări, el poate contribui cu succes la diminuarea carenţei de vitamină A şi de fier în aceste părţi ale lumii, în care alte strategii s-au dovedit ineficiente.

Orezul auriu este încă în faza în care suferă modificări, cercetătorii de la Institutul Internaţional de Cercetare a Orezului dorind să-i mărească conţinutul de β-caroten. Vor mai trece câţiva ani până când acesta va fi gata pentru testări în câmp .Un alt aliment modificat genetic , cu posibile beneficii pentru sănătatea locuitorilor din ţările în curs de dezvoltare, este un orez care are un randament de obţinere cu 30% mai mare decât orezul normal. Ca şi orezul auriu, acesta se află încă în stadiu de cercetare.

Nu întotdeauna îmbunătăţirile nutriţionale obţinute folosind tehnicile de inginerie genetică sunt considerate a fi un succes. De exemplu, încercarea de a îmbunătăţi conţinutul de aminoacizi al soiei a fost o nereuşită pe considerente alergice. Soia a fost modificată genetic utilizând gene de la alunele de Brazilia, care conţin concentraţii ridicate de aminoacizi cu sulf, iar transferal realizat a inclus şi gene ale unei substanţe alergene.

Deoarece derivatele din soia sunt utilizate ca ingrediente alimentare, soia cu conţinut îmbunătăţit de aminoacizi cu sulf a fost desemnată necorespunzătoare pentru utilizare în alimentaţie ,urmărindu-se la ora actuală eliminare ei din alimentaţie.

7.2. Eliminarea sau diminuarea conţinutului de factori antinutritivi

Unele surse de hrană utilizate în alimentaţia umană conţin factori antinutritivi (hemaglutinine, saponine, inhibitori tripsinici, glicozide cianogenice, tioglicozide,

cumarină, gosipol, carbohidraţi flatulenţi), care afectează starea de sănătate a consumatorilor.

Importanţa acestor substanţe variază la nivel mondial în funcţie de frecvenţa prezenţei lor în dietă, cantitatea ingerată şi sensibilitatea populaţiei la un anumit compus. Ingineria genetică poate interveni pentru a diminua conţinutul sau elimina prezenţa factorilor antinutritivi din alimente . Câteva exemple deutilizare a ingineriei genetice în acest sens sunt prezentate mai jos :

O globulină existentă în orez, rezistentă la acţiunea proteazelor din intestin, produce dermatită atipică, care afectează în special copiii japonezi. Această globulină este şi termostabilă, încât tratarea termică a orezului nu asigură denaturarea ei. Deoarece hidroliza enzimatică a globulinei pentru obţinerea de orez hipoalergenic este foarte costisitoare, iar prin mutageneză chimică s-a obţinut orez steril, ale cărui boabe încă mai conţineau urme de globulină, s-a apelat la tehnicile de inginerie genetică. Prin inginerie genetică s-a reuşit reducerea semnificativă a globulinei alergene, fără a afecta caracteristicile agrotehnice ale orezului .

Abordări similare pot funcţiona pentru a elimina proteinele alergene din alune şi boabe de soia.

Unele lectine pun probleme de sănătate, încât au fost create varietăţi de plante cu conţinut redus sau lipsite de astfel de substanţe. Pentru soia şi fasolea franţuzească s-au
găsit, în colecţiile de plante ale cultivatorilor, varietăţi care nu posedă gena pentru formarea lectinelor, încât pentru acestea va fi posibil să se creeze prin metode clasice varietăţi comerciale lipsite de lectine. Pentru alte specii de fasole, care posedă copii multiple ale genelor pentru lectine, nu este posibilă aplicarea procedurii clasice, motiv pentru care inactivarea genelor pentru lectine se poate realiza printehnici de inginerie genetică. Cassava, constituie o sursă importantă de glucide şi este consumată de cca 500 de milioane de persoane din lumea întreagă. Glucozidele cianogenice, care sunt prezente în mod natural în

cassava, produc paralizii ale consumatorilor, dacă aceasta nu este bine preparată înainte de consum.

Varietăţile cu conţinut scăzut de glucozide cianogenice generează 20-40 mg acid cianic per kilogram de rădăcină proaspătă, iar alte varietăţi, până la de 20 de ori mai mult. Tehnicile tradiţionale de reproducere au o durată extrem de lungă, iar tehnicile de hibridare încrucişată nu funcţionează din cauza modului de reproducere a acestei plante. În această situaţie, din nou tehnica ingineriei genetice pare să fie singura soluţie fezabilă pentru a reduce conţinutul de glucozide cianogenice din cassava.

Există şi realizări ale aplicării tehnicilor de inginerie genetică care vizează consumatorii din ţările dezvoltate. Între acestea se numără şi posibilitatea cultivării de cafea cu conţinut redus de cofeină.

7.3. Introducerea de factori promotori ai sănătăţii :

Unele substanţe conţinute de alimente nu reprezintă compuşi nutritivi esenţiali, dar ele îşi aduc contribuţia la promovarea stării de sănătate. Aceste substanţe cu efect benefic, cunoscute sub denumirea de compuşi vegetali bioactivi, sunt reprezentate de diferite clase de substanţe vegetale: flavonoide, fitoestrogeni, glucozinolaţi etc.

Se fac eforturi ca atât prin tehnici convenţionale cât şi prin tehnici de inginerie genetică să se mărească conţinutul de compuşi vegetali bioactivi (ex. mărirea conţinutului de
glucozinolaţi din speciile de varză), deşi mărirea conţinutului lor poate să nu îmbunătăţească starea de sănătate.

Alte componente alimentare, cum sunt fibrele, deşi nu au valoare nutritivă pentru că nu sunt hidrolizate de enzimele digestive, au efecte benefice asupra funcţionării intestinului. Prin utilizarea tehnicilor de inginerie genetică se

doreşte să se crească proporţia de fibre din alimente ,deşi, ca şi alte substanţe, dăunează dacă sunt consumate înexces.

O încercare mai îndrăzneaţă este aceea de a transfera genele pentru calcitonină de la somon la iepure pentru a preveni pierderile de calciu din oase (Raport FAO 2000).

Dezechilibrul dintre aportul şi necesarul de substanţe biologic active care influenţează patologia omului contemporan poate explica implicarea ingineriei genetice în modificarea compoziţiei alimentelor. Astfel de cercetări pot încuraja consumul de alimentepromotoare ale sănătăţii.

7.4. Evaluarea siguranţei alimentelor modificate genetic in scop nutriţional

A stabili dacă un aliment provenit dintr-un organism modificat genetic este sigur pentru consum presupune compararea lui cu un aliment convenţional similar, despre
care se ştie că nu a creat probleme în decursul consumului său, şi aprecierea că este substanţial echivalent cu acesta.

La crearea conceptului „**echivalenţei substanţiale**" şi-au adus contribuţia mai multe organizaţii internaţionale independente (FAO, WHO, OECD, ILSI Europe) şi grupuri de experţi (NNT, SCF, ILSI Europe).

Aplicarea conceptului „echivalenţei substanţiale" permite încadrarea alimentelor care provin din organisme modificate genetic în trei categorii :

Categoria I: alimente modificate genetic ,care sunt substanţial echivalente cu alimentele convenţionale. Aceste **:** alimente se consideră la fel de sigure ca alimentele tradiţionale, încât numai e nevoie de a le evalua pe criterii de siguranţă alimentară.

Categoria a II-a: : alimente modificate genetic care sunt substanţial echivalente cu alimentele convenţionale, cu excepţia uneia sau unor diferenţe bine definite. În acest caz, alimentele modificate genetic vor fi evaluate din punct de vedere al siguranţei alimentare doar în ce priveşte diferenţele semnalate .

Categoria a III-a: alimentele modificate genetic nu sunt substanţial echivalente cu alimentele convenţionale, fie pentru că diferenţele nu sunt bine definite, fie pentru că nu există un aliment convenţional cu care să fie comparate. Pentru aceste alimente sunt necesare evaluări atât din punct de vedere nutriţional cât şi de siguranţă alimentară.

Majoritatea alimentelor care derivă din organisme modificate genetic sunt incluse în categoria I şi a II-a, dar alimentele modificate genetic în scopuri nutriţionale sunt incluse în categoria a III-a. Pentru un număr apreciabil de **:** alimente modificate genetic în scop nutriţional nu se găseşte element de comparaţie (ex. orezul auriu), de aceea ele necesită evaluări speciale, mai ales când procesul de prelucrare nu elimină diferenţele dintre alimentul modificat genetic şi cel convenţional.

Dacă echivalenţa substanţială nu poate fi stabilită, trebuie realizate evaluări preliminare adecvate, mai întâi pe animale şi apoi pe oameni. Consecinţele nutriţionale trebuie evaluate pentru nivelul normal şi maxim de consum, iar datele privind compoziţia nutritivă trebuie să ţină seama de modificările care pot să apară în timpul depozitării şi prelucrării alimentelor. Trebuie evaluat şi efectul prezenţei factorilor antinutritivi asupra valorii nutritive a întregii diete. Numărul de persoane implicate în aceste studii trebuie să fie suficient de mare pentru ca rezultatele să aibă semnificaţie statistică. Apoi, toate studiile trebuie să concorde cu elementele relevante şi principiile etice din ghidurile despre bunele practici clinice şi bunele practice de laborator.

În anumite circumstanţe, se are în vedere şi realizarea unei supravegheri a populaţiei, după lansarea pe piaţă a alimentului modificat genetic , pentru estimarea efectului

pe termen lung a consumului de **:** alimente modificate genetic

7.5. Destinatarii alimentelor modificate genetic ,în scop alimentar

Companiile producătoare de alimente modificate genetic, în scop alimentar pretind că acestea sunt destinate atât consumatorilor din ţările dezvoltate, cât şi celor din ţările în curs de dezvoltare.

În ţările dezvoltate, unde există o abundenţă de produse alimentare, alimentele modificate genetic în scop alimentar nu sunt esenţiale pentru asigurarea hranei populaţiei.

În aceste ţări, astfel de alimente sunt destinate îmbunătăţirii dietelor care contribuie semnificativ la apariţia obezităţii, diabetului, bolilor de inimă şi cancerului. Cu alte cuvinte, tehnicile de inginerie genetică sunt aplicate pentru a obţine alimente care au acelaşi gust şi arată la fel ca alimentele normale, dar au caracteristici nutriţionale îmbunătăţite şi contribuie în proporţie mai mare la asigurarea sănătăţii
consumatorilor.

Un astfel de obiectiv ar putea fi însă realizat şi prin acţiuni educative.

Pentru ţările subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, se consideră că doar biotehnologia va putea soluţiona problemele legate de asigurarea hranei, deşi acest obiectiv ar putea fi atins prin dezvoltarea unei agriculturi durabile, pe baza plantelor şi animalelor deja existente şi a celor create prin tehnici convenţionale de încrucişare.

Dar, în domeniul ştiinţei alimentelor, ca în orice alt domeniu ştiinţific, cercetătorii sunt încurajaţi să investigheze noi metode de producţie şi să creeze tehnologii noi,
care pot conduce la îmbunătăţirea condiţiei umane .

8. POLITICI NUTRITIONALE

Politicile nutritionale sunt parte integranta a politicilor si strtegiilor privind securitatea si siguranta alimentara.

Prin aceste politici in afara de faptul ca se asigura cantitatile necesare, suficiente si corespunzatoare din punct de vedere igienic si calitativ de alimente se asigura si o

alimentatie corecta si sanatoasa din punct de vedere nutritional. Fiecare stat membru are obligatia sa-si stabileasca propriile politici nutritionale in baza reglementerilor EU.

Aceste politici au drept scop asigurarea unui echilibru între trebuinţele fiziologice de consum alimentar şi aportul de nutrienţi pentru satisfacerea acestora;

Aceste politici se realizeaza prin :

- **Politici guvernamentale**:
    - Fixarea unor subventii pentru obtinerea alimentele de bază materii prime;
    - Stabilirea unor standarde în materie de definire a unor produse şi crearea unor instituţii pentru aplicarea acestor reglementări.
- **Instrumente de politică nutriţională**:
    - Subvenţii ale consumului de alimente de primă necesitate, tichete pentru masa, alimente antidot;
    - Programe pentru suplimente alimentare in şcoli, gradinite;
    - Educarea nutriţională a populaţiei

8.1. Alimentaţia sănătoasă şi siguranţa alimentelor

Sunt alte obiective prioritare care se definesc in contextul politicilor nutritionale. In acest sens, alimentele si alimentatia reprezinta o problema deosebit de importanta in orice societate si are consecinte economice , sociale , influentand mediul si sanatatea umana . Prioritara este desigur protectia vietii si sanatatii, dar toate activitatile din domeniul alimentar trebuie sa aiba in consideratie si aspecte ca cele legate de productia agricola , dezvoltarea industriala , relatiile comerciale sau relatia cu mediul .

Pentru protejarea sanatatii consumatorului este nevoie de norme care sa reglementeze principiile generale si exigentele privind conditiile de fabricatie , compozitia si comercializarea produselor alimentare .Toate aceste cerinte definesc conceptul de siguranta alimentelor – producerea si comercializarea de

alimente sigure pentru consumator, de alimente care sa corespunda cerintelor nutritive si de calitate avind ca scop final mentinerea starii de sanatate .

Rol important au si eforturile Romaniei de a se integra in Uniunea Europeana .

Experienta in domeniu a acestei mari piete de desfacere , care functioneaza pe principiul liberei circulatii a marfurilor in conditii egale si avind ca scop siguranta consumatorului , poate fi folosita cu succes daca se intelege bine care este interesul general . In 1997 Comisia Europeana a restructurat serviciile din domeniul securitatii si igienei alimentelor bazindu-se pe evaluare stiintifica si pe control . Au fost adoptate in acest scop Cartea verde (1997) privind principiile generale ale legislatiei alimentelor si Cartea alba a securitatii alimentare (2000) care cuprinde orientarile actuale ale politicii de securitate alimentara.

8.2. Principiile generale ale politicii de asigurare a sigurantei alimentelor .

Cartea alba contine propuneri care transforma politica alimentara intr-un instrument prospectiv , dinamic , coerent si complet , bazat pe urmatoarele principii generale :

- abordare globala , integrata
- definirea clara a responsabilitatilor
- trasabilitatea produselor alimentare
- coerenta , eficienta , dinamism si transparenta
- analiza riscurilor
- independenta , excelenta si transparenta avizelor stiintifice
- principiul precautiei

Politica de siguranta alimentara are la baza informatiile stiintifice. Prin urmare, consultanta stiintifica privind siguranta alimentara trebuie sa fie de cea mai buna calitate. Aceasta trebuie furnizata la timp si corect celor responsabili de luarea deciziilor privind protectia sanatatii consumatorului.

Uniunea Europeana are o legislatie ampla privind productia primara de produse agricole si productia industriala de alimente procesate. Legislatia a evoluat in ultimii treizeci de ani, reflectand un amestec de forte stiintifice, sociale, politice si economice, in special in cadrul crearii Pietei interne.

Ea cuprinde legislatie "orizontala " care are prevederi aplicabile tuturor alimentelor si legislatie "verticala" care cuprinde prevederi pentru tipuri specifice de alimente .

Legislatia orizontala este reprezentata de peste 130 de directive cadru care sunt considerate cruciale pentru bunurile alimentare. Ea se refera la aditivii alimentari ,contaminantii alimentari,etichetarea si prezentarea alimentelor,controlul oficial al bunurilor alimentare,igiena alimentelor , alimente pentru utilizari nutritionale speciale, materiale si articole care intra în contact cu alimentele, tratarea alimentelor cu radiatii ionizante , alimentele provenite din organisme modificate genetic si alimentele noi , reziduurile de medicamente de uz veterinar , reziduurile de pesticide .

Legislatia verticala se refera la caracteristicile si compozitia unor produse ca ciocolata , gemurile laptele de consum , zaharul, mierea , apele minerale naturale , apa potabila .

Este necesara revizuirea tuturor procedurilor stabilite de legislatia alimentara in UE pentru implementarea si adaptarea sa la progresul tehnic si stiintific.

Trebuie introdusa o mai buna coordonare a comitetelor care se ocupa de legislatia reprezentativa pentru a se asigura ca problemele de siguranta

alimentara sunt abordate cu continuitate de la ferma pana pe masa consumatorului prin aplicarea unei proceduri unice de reglementare , a unei proceduri unice de adoptare a deciziilor individuale si a unei proceduri manageriale unice pentru toate problemele urgente privind siguranta alimentara.

8.3. Controlul

Responsabilitatea unei productii alimentare sigure este impartita intre operatori si autoritatile nationale. Operatorii au responsabilitatea respectarii prevederilor legale si minimalizarii riscurilor asupra sanatatii .

Autoritatile nationale au responsabilitatea sa asigure ca standardele de siguranta alimentara sunt respectate de operatori. Ele trebuie sa infiinteze sisteme de control pentru aplicarea si respectarea regulilor legislative. Crizele recente de siguranta alimentara au evidentiat existenta unor deficiente in sistemele nationale de control.

Ca urmare este nevoie sa se creeze un cadru uniform de sisteme de control nationale .Acest cadru va avea trei elemente de baza :

1. **- Criteriile operationale stabilite la nivel comunitar**, pe care trebuie sa le intruneasca autoritatile nationale. Aceste criterii vor forma punctele principale de referinta pe baza carora autoritatile competente vor fi auditate.
2. **- Dezvoltarea ghidurilor comunitare privind controlul**. Acestea vor promova strategii nationale coerente si vor identifica prioritatile bazate pe riscuri si cele mai eficiente proceduri de control. Noua strategie comunitara va aborda in mod cuprinzator si integrat operatiunile de control. Aceste

ghiduri vor furniza de asemenea consultanta privind dezvoltarea de sisteme de evidenta a controalelor si a rezultatelor actiunilor de control, cat si stabilirea de indicatori pentru control.

3. **- Intarirea cooperarii administrative privind dezvoltarea si operarea sistemelor de control**. Se va intari schimbul comunitar intre autoritatile nationale al celor mai bune practici. Aceasta va include de asemenea promovarea asistentei mutuale intre Statele Membre prin integrarea si completarea cadrului legislativ existent. In plus, va cuprinde probleme cum ar fi instruirea, schimbul de informatii si gandirea strategica pe termen lung la nivel comunitar.

8.4. Informarea consumatorilor

Comunicarea riscului nu trebuie sa fie o transmitere pasiva de informatii ci una interactiva, implicand un dialog cu toti cei implicati si receptarea reactiei acestora.

Comunicarea riscului consta in schimbul de informatii dintre partile implicate privind natura riscului si masurile de control al acestuia. Aceasta este o responsabilitate fundamentala pentru autoritatile publice in cadrul managementului riscurilor asupra sanatatii publice, care poate functiona corect numai daca evaluarile riscului si deciziile de management al riscului sunt transparente si publice.

Din 1997 Comisia a implementat o noua abordare pentru a asigura transparenta prin punerea la dispozitia publicului a tuturor informatiilor privind consultanta stiintifica si inspectiile si controalele.

Aceasta politica este un element de baza in comunicarea riscului si a increderii publice si prin urmare trebuie respectata activ.

In toate aspectele privind siguranta alimentara, este esentiala recunoasterea totala a consumatorului in calitatea sa de parte interesata, iar interesele sale vor fi luate in considerare prin:

- consultarea publicului privind toate aspectele de siguranta alimentara
- asigurarea unui cadru de discutii (dezbateri publice) intre expertii stiintifici si consumatori
- facilitarea unui dialog international intre consumatori, atat la nivel european cat si mondial.

8.5. Etichetarea şi reclama

Consumatorilor trebuie sa li se furnizeze informatii esentiale si corecte astfel incat sa poata face alegeri informate.

Regulile restrictive de etichetare trebuie prin urmare sa garanteze informarea consumatorului privind caracteristicile produsului care determina alegerea, compozitia, depozitarea si utilizarea unui produs. Operatorii trebuie sa

aiba libertatea de a furniza mai multe informatii pe eticheta, cu conditia ca acestea sa fie corecte si sa nu induca in eroare.

Directiva privind etichetarea interzice ca produselor alimentare sa li se atribuie proprietatea de a preveni, trata sau vindeca boli umane sau referirea la astfel de proprietati. Comisia continua sa considere ca etichetarea si reclama unui produs alimentar nu trebuie sa contina astfel de afirmatii privind sanatatea. Este adevarat ca un regim alimentar bine echilibrat reprezinta o conditie pentru o sanatate buna, dar afirmatiile ca ingerarea de alimente poate preveni, trata sau vindeca o anumita boala ar putea duce consumatorii la alegerea unei diete neechilibrate.

Comisia va analiza totusi daca pot fi introduse prevederi specifice in legislatia UE pentru a guverna “afirmatiile functionale” (de exemplu afirmatiile privind efectele benefice ale unui nutrient asupra anumitor functii organice) si “afirmatiile nutritionale” (afirmatiile care descriu dupa caz prezenta, absenta sau nivelul unui nutrient continut intr-un produs alimentar sau valoarea acestuia in comparatie cu produse alimentare similare). In plus, Comisia va analiza nevoia de a alinia cerintele Directivei de etichetare nutritionala cu nevoile si asteptarile consumatorului.

8.6. Nutritia

Asigurarea protectiei sanatatii publice nu se limiteaza la siguranta chimica, biologica si fizica a alimentelor. Trebuie sa vizeze de asemenea asigurarea dozei de nutrienti de baza, limitand dozele de alte elemente pentru a evita efectele daunatoare asupra sanatatii, inclusiv efectele anti-nutritionale. Informatiile stiintifice au aratat ca un regim alimentar adecvat si variat reprezinta un factor foarte important in mentinerea unei bune sanatati si a unei bune conditii generale.

Pe piata apar noi tipuri de produse cu valoare nutritionala modificata, care pot influenta favorabil sau nefavorabil comportamentul alimentar si sanatatea . Comisia analizeaza dezvoltarea unei politici nutritionale cuprinzatoare si coerente si va prezenta un plan de actiune in acest scop.

Implementarea cu succes a politicii nutritionale necesita in special o monitorizare eficienta, colectarea datelor si analiza acestora. Prin urmare trebuie incluse in sistemele de colectare de date nationale si comunitare informatii privind obiceiurile alimentare, dieta si calitatea alimentelor. In plus, trebuie promovate studii si cercetari privind nutritia, se va apela activ la consultanta stiintifica si rezultatele se vor pune la dispozitie cu deplina transparenta. Un alt aspect al politicii nutritionale este informarea eficienta si corecta a consumatorului; in aceasta privinta este important rolul ce ii revine

8.7. Etichetarea nutritional

Valoarea nutritivă reprezintă o trăsătură intrinsecă şi esenţială a produselor alimentare datorită căreia utilitatea acestora se poate realiza şi pe piaţa economică şi pe cea metabolică a organismului uman.

Importanţa declarării valorii nutritive a alimentelor este bine cunoscută în momentul actual, mai ales că sfera sa de influenţă se întinde dincolo de ştiinţele legate de nutriţia omului, incluzând şi ştiinţele implicate în producţia şi comercializarea produselor alimentare. Această atenţie deosebită acordată valorii nutritive explică într-o mare măsură varietatea de factori ce au determinat apariţia şi evoluţia etichetării nutriţionale.

Evoluţia industriei alimentare. – reprezinta primul factor care a determinat apariţia etichetei nutriţionale.

Transformările care s-au produs în societate şi care au determinat schimbări multiple şi profunde au influenţat industria alimentară într-o mare măsură. Mărfurile alimentare prelucrate în prezent se deosebesc fundamental de cele ale secolelor şi chiar deceniilor anterioare. Dezvoltarea şi modernizarea mijloacelor de producţie au dus la modificări ale tehnologiilor de prelucrare, de ambalare; utilizarea unor materii auxiliare noi a îmbunătăţit valoarea lor nutritivă şi nu numai; apariţia unor game sortimentale noi sau înnoite de produse a lărgit oferta de alimente, acestea fiind doar câteva exemple ce vin să sublinieze cele afirmate mai sus.

Fundamentarea pe baze ştiinţifice a producţiei de alimente, reprezinta al doilea factor care tinde să se alinieze tot mai mult la cerinţele "*pieţei metabolice*" pe care acestea îşi realizează utilitatea, cât şi segmentării din ce în ce mai nuanţate a pieţei consumatorilor.

Această stare este determinată de concepţia fundamentală a ştiinţei nutriţiei şi anume că alimentul constituie o legătură vitală a omului cu mediul ambiant şi condiţia de bază a existenţei sale.

În prezent, producţia de alimente se proiectează pe baza cererii consumatorilor. De aceea, activitatea de marketing, prin metodele şi instrumentele sale este de o reală importanţă. Actualmente, încă de la început produsele sunt realizate cu o destinaţie precisă, deoarece se cunosc clar

segmentele de consumatori cărora li se adresează produsele, precum şi cerinţele acestora cu privire la calitate.

Trebuie să menţionăm că a apărut chiar o specializare a marketing-ului şi anume marketing-ul social, acesta fiind utilizat cu succes în promovarea unei mai bune nutriţii. Premisa marketing-ului social este aceea că oamenii analizează beneficiile perceptibile ale comportamentelor alternative faţă de costurile determinate în termeni economici: cheltuieli băneşti, costuri psihologice, timp, energie.

Intensificarea eforturilor pentru a oferi oamenilor posibilitatea de a se hrăni corect, sănătos reprezinta un al treilea factor ce a determinat apariţia, dar şi utilizarea şi perfecţionarea etichetei nutriţionale

Diverşi nutriţionişti acreditaţi din Italia şi Statele Unite ale Americii au atras atenţia asupra creşterii numărului celor ce nu mănâncă corect. Astfel, conform datelor, 30% din populaţia adultă are probleme cu greutatea, 10% din copiii de vârstă şcolară au o greutate mai mare decât cea normală; fiecare italian, zilnic, consum 120 grame de lipide (prea mult) şi, în special, din alimente de origine animală. Efectele alimentaţiei incorecte constau în dereglarea metabolismului, creşterea colesterolului şi excesul greutăţii corporale.

Pe de altă parte, o altă problemă analizată a constituit-o cea a “denaturării” meselor care sunt privite din ce în ce mai puţin ca o întâlnire cu familia şi mai mult ca un moment pe care fiecare îl trăieşte în funcţie de felul muncii sale, de ritmul de viaţă, mâncând produse foarte diferite şi în felul acesta creând condiţii pentru o alimentaţie neregulată.

Însă, nutriţioniştii au observat şi o tendinţă salutară şi anume, că s-a amplificat acea categorie de persoane care nu mai consumă orice aliment, care doreşte să li se garanteze starea de inocuitate a produsului, precum şi a calităţii şi purităţii sale. Asistăm astăzi la mai multe “mode” alimentare, la regăsirea alimentaţiei “naturale” şi deci produsele pe care se notează “în mod natural”,

“bogat în ....” au mare succes deoarece se acordă o atenţie particulară nu numai capacităţii calorice, dar şi valenţei purităţii (sănătăţii) alimentelor.

În acest cadru comportamental al cumpărătorului, uneori destul de confuz, etichetarea nutriţională poate aduce ordine, dând consumatorului certitudinea că în acest mod poate adopta un comportament corect, o alegere bună a hranei, prin asumarea propriilor decizii.

Pentru aceasta, în toate ţările dezvoltate se desfăşoară o largă campanie de educaţie nutriţională adresată publicului larg, pentru dezvoltarea conştiinţei consumatorilor şi încurajarea schimbărilor pozitive în obiceiurile de hrănire, eticheta nutriţională reprezentând o componentă integrată în cadrul acestor eforturi.

Necesitatea de protecţie a consumatorului, de asigurare a unor alimente salubre şi care, în acelaşi timp, să corespundă cât mai bine cerinţelor metabolice ale organismului reprezinta al patrulea factor subliniat de dezvoltarea cadrului normativ, reglementar al etichetării nutriţionale.

Această preocupare cunoaşte o activitate deosebit de extinsă, ea manifestându-se atât la nivel internaţional, cât şi la nivel naţional prin instituţii internaţionale, guvernamentale sau neguvernamentale. De asemenea, de acest lucru sunt interesaţi în egală măsură producătorii, comercianţii şi consumatorii.

Astfel, “Principiile directoare pentru protecţia consumatorului” adoptate de către Adunarea Generală a O.N.U., prin rezoluţia O.N.U. nr.39/248 din 09.04.1985 recomandă guvernelor ca atunci când îşi formulează politicile şi planurile naţionale privind alimentaţia să ţină seama de nevoile tuturor consumatorilor privind siguranţa alimentelor şi să sprijine cât mai mult posibil adoptarea standardelor emise de Comisia Codex Alimentarius sau, în absenţa lor, a altor standarde general acceptate pe plan internaţional.

Codul de deontologie al comerţului internaţional cu bunuri alimentare elaborat de Comisia Codex Alimentarius (R.C.P. 20/1979, rev.1/1985) stabileşte că o alimentaţie adecvată, inofensivă din punct de vedere al salubrităţii şi

loialităţii, este indispensabilă pentru a ajunge la un nivel de viaţă acceptabil. Această cerinţă este, de altfel, proclamată şi în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, adoptată de ONU la 10.12.1948 şi conform căreia “Orice persoană are dreptul la viaţă, la libertate, la securitatea persoanei sale, în special cu privire la alimentaţie, îmbrăcăminte, locuinţă, îngrijire medicală, precum şi la serviciile sociale necesare”.

Nu trebuie să uităm, însă, că dacă consumatorii, guvernele, alte instituţii şi organisme joacă un rol important în asigurarea securităţii şi calităţii produselor alimentare, în societatea cu piaţă liberă, responsabilităţile şi resursele manageriale necesare implementării modalităţilor de asigurare a calităţii, dar şi pentru controlul său, revin industriei alimentare.

Guvernele poartă obligaţia de a urmări şi încuraja standardele de securitate, însă industria alimentară are responsabilitatea primară de a le implementa şi trebuie să investească resurse pentru a le pune în practică.

Perfecţionarea continuă a normelor de nutriţie a omului pe plan naţional şi internaţional, un alt factor important în evoluţia etichetării nutriţionale îl reprezintă pe baza studiilor şi cercetărilor ştiinţifice. Un rol foarte important în această activitate îl au organismele internaţionale cu atribuţii în domeniul alimentar (F.A.O., O.M.S., Comisia Codex Alimentarius).

Creşterea gradului de informare şi educare al consumatorilor reprezintă un alt factor care a impulsionat utilizarea etichetei nutriţionale, întrucât modul corect de valorificare a acestui mesaj informaţional presupune campanii informaţionale şi educaţionale ample, care să asigure un nivel suficient de informaţii publicului larg şi să poată orienta eficient cumpărătorii potenţiali.

Instrument de marketing pentru producătorii şi comercianţii de alimente un alt factor determinant în extinderea etichetării nutriţionale

Toţi aceşti factori au condus la afirmarea necesităţii declarării valorii nutritive pe etichetele produselor alimentare, ca o cerinţă obiectivă, socială, educaţională şi economică.

Pornind de la respectarea a două dintre drepturile fundamentale ale consumatorilor – de a fi informaţi complet, corect şi precis asupra caracteristicilor esenţiale ale produselor, astfel încât să permită acestora să facă o alegere conformă dorinţelor şi necesităţilor personale; de a fi educaţi în calitate de consumatori – se poate afirma că activităţile de educaţie nutriţională şi de etichetare nutriţională reprezintă o condiţie sine qua non pentru înfăptuirea în practică a politicii sociale privind protecţia consumatorului.

Etichetarea nutriţională a alimentelor este un instrument necesar şi util activităţii de educare nutriţională a consumatorului, este o parte integrantă a acesteia.

Deşi practicile legate de nutriţie evoluează şi, în acelaşi timp, şi comunicarea socială în nutriţie, s-a putut constata că acestea, de multe ori, s-au aflat nu sub influenţa educaţiei nutriţionale, ci mai degrabă a factorilor socio – economici.

Educaţia nutriţională trebuie să fie concepută ca o intervenţie ce vizează modificarea comunicării sociale în nutriţie, în scopul ameliorării stării nutriţionale a unor grupe de populaţie. Intervenţiile, pentru a putea fi puse în aplicare, reclamă respectarea principiilor de acţiune (Andriew şi Beghin, 1993) bazate pe următoarele fundamente:

- echitate: favorizarea unei mai bune justiţii sociale;
- participare: asocierea în procesele de decizie a grupelor de populaţie;
- probitate: comunicarea trebuie să fie o activitate de sprijin a proceselor de dezvoltare, orientate spre ameliorarea nutriţiei;
- raţionalitatea: intervenţiile trebuie să se bazeze pe o analiză aprofundată a problemelor nutriţionale.

Plecând de la definirea comunicării sociale (ansamblu de reguli, implicite sau explicite, care rămân previzibile între participanţii la aceeaşi cultură – Winkin, 1990) se poate spune că în nutriţie comunicarea socială este constituită din convenţii admise, conştiente sau nu, între membrii aceleiaşi comunităţi, având

ca subiect modul de a trata actele de viaţă cotidiană ce au incidenţă asupra nutriţiei şi în particular, a modului de alimentaţie.

Activitatea de etichetare nutriţională poate fi considerată o astfel de convenţie, întrucât este acceptată ca o necesitate socială, ea garantând consumatorilor un comportament alimentar corect, deci vizând ameliorarea alimentaţiei şi implicit, a stării de sănătate a consumatorilor.

Dar simpla etichetare nutriţională nu poate fi eficientă pentru marea masă a consumatorilor, dacă aceasta nu este însoţită de programe de informare şi educare a lor, astfel încât aceştia să fie capabili să înţeleagă şi să interpreteze corect mesajul etichetei şi să-l folosească în beneficiul propriei persoane, în orientarea deciziilor de alegere a hranei potrivit necesităţilor personale.

În promovarea unei mai bune educaţii nutriţionale a fost folosit şi marketing-ul social, care a adus contribuţii importante la promovarea şi îmbunătăţirea comunicării în nutriţie prin introducerea unor reguli de marketing:

- studiul aprofundat al consumatorului;
- segmentarea publicului;
- creativitate;
- strategia multimedia.

Nutriţia este o problemă globală, care implică numeroase sectoare ale activităţii umane, deci comunicarea în nutriţie trebuie considerată şi formulată în interacţiune cu toţi factorii de dezvoltare ai unei societăţi. De aceea, trebuie atent analizate efectele modificărilor în profunzime a conduitelor legate de nutriţie, întrucât ele sunt parte integrantă a patrimoniului cultural al unei societăţi.

Deci, toate măsurile şi programele nutriţionale trebuie să vizeze atingerea a cel puţin două scopuri care implica:

- producătorii, comercianţii, organizaţiile guvernamentale şi neguvernamentale cu atribuţii în domeniul alimentaţiei şi presupune asigurarea unei distribuţii accesibile a alimentelor bogate nutritiv;

- consumatorul prin dezvoltarea capacităţii (abilităţii) acestuia de a lua singur decizii legate de ceea ce trebuie să mănânce spre binele lui.

Prin aplicarea regulilor generale ale marketing-ului s-au putut stabili o serie de etape în elaborarea programelor de educaţie nutriţională.

O astfel de etapă o reprezintă **segmentarea audienţei**, iar majoritatea programelor definesc trei categorii de auditori:

- categoria 1
  este formată din toţi cei interesaţi să-şi schimbe practicile nutriţionale;
- categoria 2
  este a celor care pot acţiona în direcţia influenţării primilor: furnizori atenţi la sănătatea şi alimentaţia clienţilor, familia, prietenii;
- categoria 3
  este constituită din totalitatea persoanelor ce se pot implica, în mod direct, în realizarea cu succes a programelor (producătorii, susţinătorii financiari).

O altă etapă o reprezintă **selectarea canalelor de comunicaţie**. Se ştie că cele mai bune rezultate sunt obţinute când se asociază utilizarea canalelor multimedia (radio, televiziune, presa scrisă, afişe).

Comunicarea interpersonală are avantajul intimităţii, a participării unor persoane responsabile, dar dezavantajul constă în faptul că investiţia şi supervizarea agenţilor nu este suficientă pentru a garanta că ei au capacitatea de a fi deschişi, răbdători şi neconservatori când promovează ideile noi.

Comunicarea prin mass-media aduce idei şi informaţii noi unui auditoriu larg, încurajează atitudinile favorabile. Educaţia interpersonală poate avea efecte decisive, încurajând schimbarea definitivă a regimului alimentar.

Deci, pentru a fi eficientă comunicarea trebuie să se elaboreze o strategie multimedia, întrucât 60 % din populaţie ascultă mesajele radio, în timp ce agenţii

din domeniul sănătăţii sunt capabili să îmbunătăţească mentalitatea oamenilor numai în proporţie de 22 %.

Experienţa acumulată în cadrul programelor de educaţie nutriţională desfăşurate la nivel internaţional permite evidenţierea caracteristicilor cheie implicate în succesul acestora:

- pentru a avea o influenţă considerabilă asupra comportamentului nutriţional, programele educaţionale trebuie să reflecte factorii de risc ce pot apărea în cadrul regimurilor alimentare inadecvate;
- preferinţelor consumatorilor li se acordă o atenţie specială, urmărindu-se identificarea comportamentelor nutriţionale care pot fi modificate, îmbunătăţite;
- schimbările promovate trebuie să fie simple şi practice (de exemplu, un număr precis de mese pe zi, la ora regulate, cantităţi specifice de alimente ş.a.);
- programele de comunicare nutriţională cu cel mai mare succes au fost cele care s-au adresat anumitor membri ai familiei – mamei, în special, deoarece aceasta ia, cel mai frecvent, decizia cu privire la regimul alimentar al familiei;
- claritatea mesajelor, pentru a fi uşor de recepţionat şi înţeles;
- difuzarea repetată a mesajului, întrucât lansarea mesajului nu este neapărat o garanţie că va fi receptat şi înţeles de către auditoriu. Mesajul poate fi interpretat greşit sau poate fi bine înţeles, dar ignorat. De obicei, oamenii trebuie să asculte mesajele în mod repetat până să treacă la acţiune, până să adopte un alt comportament. Chiar şi cel mai inteligent mesaj trebuie trecut printr-o comunicare repetată;
- derularea programelor de educaţie pe termen lung , întrucât chiar şi după ce majoritatea oamenilor au adoptat comportamentul dorit, revigorarea mesajelor este necesară pentru a preveni reîntoarcerea la comportamentul iniţial. De asemenea, educaţia şi informarea

nutriţională trebuie să se facă în şcoli, pentru a se asigura instruirea tinerilor şi, deci, propagarea efectelor pozitive pe termen lung;

- evaluarea impactului programelor şi urmărirea regulată a rezultatelor, permiţându-se astfel intervenţii în momente oportune;
- programele de educaţie şi informare trebuie să aibă obiective clare şi precise.
-

De exemplu, un program de instruire în domeniul activităţii etichetării nutriţionale, trebuie să aibă obiective capabile să:

- favorizeze prezentarea calităţilor nutriţionale ale produselor;
- îi determine pe producători să realizeze produse de calitate, în cele mai bune condiţii;
- conştientizeze consumatorii asupra informaţiilor nutriţionale aflate pe etichete şi asupra modului lor de interpretare.

Etichetarea nutriţională trebuie încadrată într-un sistem de acţiuni realizate şi controlate de către guvern şi instituţii responsabile, ce vizează atât producătorii, comercianţii, cât şi consumatorii.

Consumatorii au dreptul să fie informaţi despre produsele pe care le achiziţionează, despre calitatea şi securitatea alimentelor.

Producătorii din industria alimentară, comercianţii, guvernele şi organizaţiile neguvernamentale au un rol foarte important în asigurarea calităţii alimentelor, astfel încât acestea să satisfacă aşteptările şi necesităţile consumatorilor de securitate şi calitate.

Etichetarea nutriţională trebuie să contribuie, prin informaţiile pe care le furnizează, la interesarea consumatorilor în alcătuirea dietelor, la realizarea şi menţinerea unei bune stări nutriţionale.

Consumatorii trebuie să-şi poată exprima punctele de vedere la elaborarea reglementărilor ce privesc etichetarea nutriţională, întrucât ei sunt adevăraţii beneficiari ai acestor informaţii.

Pentru a se putea realiza acest lucru este esenţială comunicarea dintre industria alimentară şi consumatori. Etichetarea reprezintă o semnificativă şi larg folosită metodă de comunicare, care poate atrage consumatorilor asupra disponibilităţii nutritive a produselor, despre modul de folosire şi despre avantajele consumului lor.

Etichetarea dă posibilitatea consumatorilor să ia decizii informate de achiziţionare, identifică producătorul şi asigură instrucţiuni pentru siguranţa şi folosirea efectivă a produsului, oferind în acelaşi timp şi informaţii despre conţinut, valoare nutritivă.

Eticheta nutriţională poate evidenţia şi informaţii despre beneficiile alimentelor asupra sănătăţii, care au un impact pozitiv în comunicarea cu consumatorii şi asupra dietei lor. Este cazul etichetării nutriţionale practicate în Statele Unite ale Americii şi care permite menţionarea pe etichete a recomandărilor medicale. Un studiu efectuat de Comisia Federală de Comerţ a S.U.A. a concluzionat că aceste recomandări au două efecte pozitive importante:

- aduc informaţii suplimentare pe piaţă;
- influenţează şi îmbunătăţesc modul de alimentaţie al consumatorilor.

Etichetarea reprezintă, în fapt, baza comunicării dintre producători şi consumatori. Dar frecvent consumatorii iau iniţiativa de a comunica cu producătorii şi cer informaţii acestora, ca rezultat al informaţiei pe care ei au primit-o prin etichetarea produsului.

Această apropiere dintre consumatori şi producători este foarte des întâlnită în ţările dezvoltate, ea având avantaje pentru ambele părţi:

- producătorii pot furniza informaţii despre produsele lor, dar pot obţine şi un răspuns al reacţiei consumatorilor, de la care pot obţine informaţii şi idei noi, utile în a satisface mai bine aşteptările lor;
- consumatorii obţin informaţiile dorite despre produse, îşi pot afirma punctele de vedere, opiniile pro şi contra produselor.

Programele de educaţie şi informare nutriţională trebuie să promoveze regimuri alimentare sănătoase şi un stil de viaţă sănătos, creându-se oportunitatea unor schimbări comportamentale, recunoscându-se însă preferinţele individuale, stilul de viaţă.

Ele trebuie să includă exemple de regimuri alimentare adecvate pentru publicul larg, realizarea de linii directoare pentru industria alimentară, implicarea grupurilor de consumatori, a producătorilor şi comercianţilor.

Având o educaţie şi un nivel de informare nutriţională ridicat, consumatorul poate beneficia de toate avantajele oferite de etichetarea nutriţională a alimentelor. Numai în aceste condiţii etichetarea nutriţională poate deveni un adevărat şi eficient instrument al politicii şi practicii sociale privind protecţia consumatorului.

PREZENTARI SEMINAR

ORGANISME INTERNAŢIONALE CU ATRIBUŢII IN ASIGURAREA SECURITĂŢII ALIMENTARE

- **Un rol central în rezolvarea problemei alimentare pe plan mondial revine Organizaţiei Naţiunilor Unite, în cadrul căreia au fost create organisme şi instituţii cu atribuţii în domeniul agroalimentar, al sănătăţii, reprezentative fiind:**
  - **WHO (OMS) – Organizaţia Mondială a Sănătăţii (World Health Organization) şi**
  - **FAO–ONU – Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (Food and Agriculture Organization of the United Nations).**

- **Rolul Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii în asigurarea securităţii alimentare şi nutriţionale**

  WHO (OMS) şi FAO s-au angajat ferm să acţioneze în planul celor mai recente domenii şi aspecte ale problemei alimentaţiei şi sănătăţii, printre care:

  - servicii de evaluare a situaţiei alimientare prin accentuarea rolului SMIAR (Sistemul Mondial de Informare şi Alertă Rapidă);
  - control şi siguranţă alimentară prin implementarea sistemelor eficiente de siguranţă şi control;
  - realizarea concordanţei şi compatibilităţii dintre legislaţiile naţionale şi reglementările internaţionale, îndeosebi cele ale Comisiei Codex Alimentarius.

- **FAO - Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură**

- FAO – organism cu rol fundamental în sfera alimentaţiei:
  - oferă servicii pentru evaluarea situaţiei alimentare şi nutriţionale, cu scopul de a ajuta guvernele să stabilească la timp măsurile eficiente;
  - se implică în:
    - analiza structurii consumului şi ofertei alimentare,
    - identificarea situaţiilor vulnerabile care reclamă măsuri de urgenţă.

- **Organizare**
  - Conducerea FAO este atribuită Adunării Naţiunilor membre, incluzând toţi membrii FAO (183 de state precum şi Uniunea Europeană - organizaţie membră).
  - Din punct de vedere organizatoric, FAO se compune din 8 departamente printre care şi
    - Departamentul pentru Agricultură;
    - Departamentul pentru Pescuit;
    - Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă.
  - Sediul central al FAO se află la Roma.

- **Implicarea FAO în sprijinul securităţii alimentare se realizează prin:**
  - Fondul de finanţare pentru securitatea alimentară - operaţiuni de urgenţă şi proiecte pe termen lung;
  - Programul special FAO pentru securitatea alimentară care vine în sprijinul agricultorilor din ţări cu venit redus şi deficit alimentar;
  - Fondul special TELEFOOD pentru microproiecte agricole;
  - Colaborarea cu OMS prin Comisia Codex Alimentarius.

- **Implicaţiile activităţii Comisiei <u>Codex Alimentarius</u> ca organism mixt al Organizaţiei pentru Alimentaţie şi Agricultură (FAO) şi al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii (OMS) în politici nutriţionale şi alimentare**
  - Codul Alimentar ca punct de referinţă la nivel internaţional, reprezintă ***baza de raportare şi comparaţie*** pentru:
    - autorităţile sanitare,
    - instituţiile oficiale însărcinate cu controlul alimentelor,
    - oamenii de ştiinţă şi
    - reprezentanţii consumatorilor.

- **Codex Alimentarius include:**
  - **Standarde alimentare pentru bunuri de consum**
  - **Coduri de practică igienică şi tehnologică**
  - **Evaluarea pesticidelor**
  - **Limite pentru reziduuri de pesticide**
  - **Linii directoare pentru contaminanţi**
  - **Evaluarea aditivilor alimentari**
  - **Valoarea medicamentelor de uz veterinar.**

- **Repere în istoricul apariţiei Comisiei Codex Alimentarius**
  - În sectorul alimentar au existat preocupări timpurii pentru codificare, control, etichetare, calitate, testare, siguranţă şi protecţia consumatorilor.
  - Sec. XIX:
    - Primele legi generale şi sisteme de control alimentar
    - Ştiinţa furnizează instrumente pentru control
  - Sec. XIX - XX:
    - Apare Codex Alimentarius Austriacus
    - Existenţa barierelor în calea comerţului au relevat necesitatea armonizării standardelor

– Anii ‘40:
  - Progrese în ştiinţa şi tehnologia alimentară
  - Disponibilitatea informaţiei pentru consumatori şi modificarea percepţiei
  - Înfiinţarea FAO şi OMS
  - Cooperare redusă între state

– 1955: prima Conferinţă FAO/OMS asupra Aditivilor Alimentari

– 1960: prima Conferinţă regională FAO pentru Europa

– 1961: FAO începe colaborarea cu OMS, ECE (Comisia Economică Europeană), OECD (Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică) şi Consiliul Codex Alimentarius Europaeus pentru înfiinţarea unui program internaţional de standardizare în domeniul alimentar

– 1961: a XI-a Sesiune a Adunării FAO adoptă decizia înfiinţării Comisiei Codex Alimentarius

– 1963: a XVI-a Adunare Mondială a Sănătăţii aprobă Programul Mixt FAO/OMS pentru standarde alimentare şi adoptă statutul Comisiei Codex Alimentarius.

Comisia Codex Alimentarius: organizare şi statut

- **Statutul** furnizează baza legală a activităţii Comisiei.
- Conform articolului 1 din statutul Comisiei Codex Alimentarius aceasta este responsabilă pentru înaintarea propunerilor către Directoratul general al FAO şi OMS asupra oricărei probleme referitoare la implementarea Programului mixt FAO/OMS pentru standarde alimentare.

– protejarea sănătăţii consumatorilor şi asigurarea loialităţii practicilor în comerţul cu alimente;

– promovarea coordonării activităţilor tuturor organizaţiilor internaţionale guvernamentale şi non-guvernamentale în privinţa standardelor alimentare;

– iniţierea şi conducerea pregătirilor pentru elaborarea standardelor prin intermediul şi cu ajutorul organizaţiilor corespunzătoare;

– finalizarea standardelor elaborate şi, după acceptarea de către guverne, publicarea acestora într-un Cod Alimentar ca standarde regionale sau universale, alături de standardele internaţionale deja finalizate de către alte organisme de câte ori este cazul;

– revizuirea şi completarea standardelor publicate, în urma cercetării adecvate în lumina dezvoltărilor ulterioare.

– **Regulile de procedură** ale Comisiei Codex Alimentarius descriu procedurile de lucru corespunzătoare unui organism interguvernamental. Comisia este un **organism internaţional**.

– Conform regulilor de procedură, Comisia este împuternicită să înfiinţeze **două tipuri** de corpuri (organisme):

  • **Comitete Codex,** care pregătesc proiectele-propunere de standarde spre a fi înaintate Comisiei;

  • **Comitete Coordonatoare**, prin intermediul cărora regiuni sau grupuri de ţări îşi coordonează activităţile privind standardele alimentare, inclusiv dezvoltarea standardelor regionale.

• **Comitetele Codex** sunt clasificate în:

– **1. Comitete Generale (Comitete pe Subiecte Generale):**
  • se ocupă cu:
    – dezvoltarea conceptelor şi principiilor aplicabile alimentelor în general, alimentelor speciale şi grupelor de alimente,
    – aprobă sau revizuiesc prevederile relevante ale standardelor Codex pentru mărfuri

    şi, pe baza consultării cu corpurile ştiinţifice de experţi, înaintează recomandări importante cu privire la sănătatea şi siguranţa consumatorilor.

– **2. Comitete pentru mărfuri specifice (Comitete pe Produse):**
  • deţin responsabilităţi în elaborarea standardelor pentru mărfuri specifice sau grupe de mărfuri.

– Activitatea **Comitetelor pe Subiecte Generale** (comitete orizontale) are legatură cu toate Comitetele pe Produse şi e aplicabilă la toate standardele alimentare. În total sunt 9 Comitete:

Comitetul pe principii generale
Comitetul pe marcarea produselor alimentare
Comitetul pe metodele de investigare
Comitetul pe igiena produselor alimentare
Comitetul pe reziduuri de pesticide
Comitetul pe aditivi alimentari şi contaminanţi
Comitetul pe sistemele de inspecţie şi certificare la import/export
Comitetul pe nutriţia umană şi produsele cu destinaţie specială
Comitetul pe reziduuri de preparate veterinare în produsele alimentare.

– **Comitetele pe Produse** (comitete verticale) raspund de elaborarea standardelor pentru produse în parte ori pentru grupe de produse. Sunt 13 asemenea comitete:

Comitetul pe grasimi si uleiuri
Comitetul pe peste si produse din peste
Comitetul pe lapte si produse lactate
Comitetul pe fructe si legume proaspete
Comitetul pe produse de cacao si ciocolata
Comitetul pe zahar
Comitetul pe fructe si legume prelucrate
Comitetul pe proteine de origine vegetala
Comitetul pe cereale
Comitetul pe produse din carne si pasare prelucrate
Comitetul pe supe si bulionuri
Comitetul pe igiena carnii
Comitetul pe ape naturale minerale.

– **Comitetele Coordonatoare** sunt formate pentru următoarele regiuni:
- Africa
- Asia
- Europa
- America Latină şi insulele Caraibe
- America de Nord şi Sud-Estul Oceanului Pacific.

- **Activităţile Comisiei Codex Alimentarius**
  - **1. Redactarea Codului Alimentar**
    - **Procedura de elaborare a standardelor Codex cuprinde:**
      - Înaintarea unei propuneri de elaborare a unui standard de către guvernele naţionale sau de către un comitet al Comisiei
      - Decizia Comisiei sau a Comitetului Executiv de elaborare a standardului propus
      - Pregătirea unei propuneri de standard şi transmiterea pentru analiză către guvernele membre
      - Elaborarea de observaţii

- Luarea în considerare a observaţiilor de către corpurile subsidiare
- Prezentarea textului către Comisie ca proiect de standard
- Aprobarea proiectului de către Comisie
- Transmiterea proiectului către guverne
- Transformarea propunerii într-un standard Codex şi adăugarea standardului la Codul Alimentar.

- Formatul general pentru standardul Codex şi conţinutul acestuia sunt prevăzute în cadrul Principiilor Generale ale Codex Alimentarius. Acesta include următoarele **categorii de informaţii**:
  - scop, inclusiv denumirea standardului;
  - descriere, componente esenţiale şi factori ai calităţii – pentru a defini standardul minim pentru alimentul în cauză;
  - aditivii alimentari – pot fi folosiţi numai cei acceptaţi de FAO şi OMS;
  - contaminanţi;
  - masă, dimensiuni, cerinţe de igienă;
  - etichetare – conform standardelor generale Codex pentru etichetarea alimentelor preambalate;
  - metode de analiză şi eşantionare.

– Alături de standardele privind mărfurile alimentare, Codul Alimentar include **standarde generale**, care au largă aplicabilitate pentru toate alimentele, fără a fi specifice unui anumit produs. Astfel, există standarde generale şi recomandări pentru:
  - etichetarea alimentelor;
  - aditivi alimentari, contaminanţi şi reziduuri de pesticide;
  - metodele de analiză şi eşantionare;
  - igiena alimentelor;
  - nutriţie şi alimente cu utilizări speciale dietetice;
  - importul de alimente şi sistemele de inspecţie şi certificare a exporturilor;
  - reziduuri ale medicamentelor de uz veterinar în alimente.

– **2. Revizii ale standardelor Codex**
  - Comisia şi organismele subsidiare au drept sarcină şi revizia standardelor Codex şi a textelor asociate, întrucât există necesitatea asigurării faptului că ele reflectă cunoştinţele ştiinţifice recente.
  - Procedura pentru revizuire este identică cu cea utilizată în elaborarea iniţială a standardului.

POLITICI ŞI STRATEGII GLOBALE DE SECURITATE ALIMENTARĂ

CONCEPTUL DE SECURITATE ALIMENTARĂ LA NIVEL EUROPEAN

- **Uniunea Europeană** este o entitate politică, socială şi economică,
- Este considerată a fi o construcţie ***sui generis*** (nemaintâlnită până acum, care nu poate fi calificată în funcție de criterii deja existente)
- Se situează între **federaţie şi confederaţie** (într-un sistem federal, deciziile importante sunt luate de către un organ comun, căruia statele membre îi sunt subordonate, în timp ce intr-un sistem confederal, hotărârile se iau în unanimitate de către ansamblul statelor membre).

==

- Uniunea Europeană este rezultatul unui proces de cooperare și integrare care a început propriu-zis in anul **1951.**
- Acest proces a fost unul extrem de complex, marcat de mai multe etape care au condus la configurarea actuală a Europei.
- La **7 februarie 1992**, Europa celor Doisprezece semnează la Maastricht **Tratatul asupra Uniunii Europene (TUE)**, care pune bazele Uniunii Europene, așa cum este ea organizată astăzi.
- Pentru prima dată, cooperarea europeană, până atunci strict economică, se extinde și pe plan politic.
- Statele europene intră într-o noua fază a unificării, creând o nouă structură, cu o nouă denumire ("Uniunea Europeană") și cu o organizare bazată pe existența a **trei piloni** .

==

  - 1951: Instituirea Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului de către cei şase membri fondatori.

- 1957: Tratatul de la Roma instituie o piaţă comună
- 1973: Comunitatea se extinde (numără acum nouă state membre) şi dezvoltă politici comune
- 1979: Primele alegeri prin vot universal direct pentru Parlamentul European
- 1981: Prima extindere în spaţiul mediteraneean
- 1993: Realizarea pieţei unice
- 1993: Tratatul de la Maastricht instituie Uniunea Europeană
- 1995: UE se extinde la 15 membri
- 2002: Introducerea bancnotei şi monedei euro

==
================

- **Pilonul comunitar**
- Este **primul dintre** cei trei piloni care stau la baza politicii UE, instituiţi prin Tratatul de la Maastricht din 1992.
- Pilonul Comunitar se ocupă cu:

➢ politicile economice, sociale şi

➢ de protecţie a mediului şi

➢ se bazează pe principiul supranaţionalismului.

- Îşi are originea în Comunitatea Economică Europeană, predecesoarea Uniunii Europene

==
================

Uniunea Europeană a dezvoltat **politici pentru toate domeniile** în care activitatea sa este benefică statelor membre (economic, social, de reglementare şi financiar).

I. Politica de extindere şi bună vecinătate

II. Politica monetară

III. **Politici de susţinere a pietei unice**

IV. **Politicile de solidaritate (cunoscute de asemenea sub numele de politici de coeziune) privind aspecte regionale, agricole şi sociale;**

V. **Politicile de inovaţie, privind introducerea unor tehnologii de vârf în domenii precum protectia mediului, cercetarea şi dezvoltarea şi domeniul energetic.**

==

Programe de securitate alimentara - evolutie

- Intr-o faza initiala a fost conditionata de un management al resurselor comune.
- Ajutorul alimentar putea astfel varia de la an la an in functie de rezervele agriculturii europene.
- Comisiei a a gandit securitate alimentara ca pe un concept, asta contribuind la o reflectare reala a cerintelor actuale in domeniu.

==

Această reflectare este bazată pe urmatoarele principii:

- Concentrarea asupra finanțării programelor
- Implementarea unei politici si o buna integrare a programelor securității alimentare
- Intărirea coordonării intre partile implicate
- Completarea diferențelor de ajutor alimentar de la rezervele europene
- Dezvoltarea progresiva a puterii de cumparare

==

Istoric securitate alimentara:

- revizuirea programelor in cativa ani (sfarsitul anilor ’80)

- inlocuirea termenului de ajutor alimentar (1984)
- actiuni de subventionare si imbunatatirea sistemul informational (1987)
- programe pentru ajutorul alimentar (ajutorul alimentar oferit de)
- subventii pentru produsele competitive locale

===
==============

- Luând in considerare toţi acesti factori ,abordarea ştiinţifică a alimentaţiei umane pe plan mondial este de dată relativ recentă, **anul 1937**.
- După o perioadă îndelungată de timp faţă de momentul în care s-au pus pentru prima dată probleme legate de existenţa, suficienţa şi accesibilitatea resurselor de hrană, calitatea alimentaţiei şi relaţia acesteia cu starea de sănătate a populaţiei umane putem aduce în discutie abordarea stiintifica a alimentaţiei umane.

===
==============

- În 1937 Comitetul pentru Nutriţie a ONU cu atribuţii în monitorizarea domeniul alimentaţiei umane se pronunţa în legătură cu necesitatea dezvoltării şi aplicării în mod concertat pe plan mondial a unor politici specifice domeniului.
- Materializarea în practică a acestor iniţiative s-a realizat numai după anul 1970 prin contribuţia celor două organisme specializate ale ONU, FAO şi OMS.
- **FAO - Organizaţia pentru Agricultură şi Alimentaţie (Food and Agricultural Organization**
- **OMS - Organizaţia Mondială a Sănătăţii** (**Organization mondiale de la sante**,

===
==============

- **Organizaţia pentru Agricultură şi Alimentaţie (FAO – Food and Agricultural Organization**, fondată **1945**) este cea mai mare instituţie specializată a ONU, formată din 174 ţări membre.

- FAO are ca obiective principale:

- îmbunătăţirea alimentaţiei pe glob,
- creşterea nivelului de viaţă al omenirii, în special a populaţiei rurale
- diminuarea sărăciei şi a foametei,
- dezvoltarea agriculturii,
- asigurarea accesului nemijlocit al întregii populaţii umane la produse alimentare sigure.

==

FAO coordonează activităţi referitoare la:

- producţia mondială de alimente,
- constituirea rezervelor de hrană,
- structurarea şi adaptarea consumului şi ofertei mondiale de produse alimentare,
- monitorizarea statelor şi regiunilor geografice confruntate cu grave probleme ale alimentaţiei,
- comerţul internaţional cu alimente, etc.

==

Organizaţia Mondială a Sănătăţii (**OMS – Organization mondiale de la sante**, fondată **1948**) are ca scop "îmbunătăţirea stării de sănătate a lumii".

- facilitează cooperarea tehnică a ţărilor în problemele sănătăţii
- realizează programe de combatere a maladiilor, precum şi de îmbunătăţire a calităţii vieţii, unul din mijloacele necesare atingerii acestui deziderat fiind promovarea unor modele de alimentaţie sănătoasă bazate pe dietă şi recomandări nutritive standard, determinate şi validate ca optime pe baza cercetărilor ştiinţifice.

- oferă directive mondiale în domeniul sănătăţii,
- elaborează standarde internaţionale şi cooperează cu guvernele pentru îmbunătăţirea programelor naţionale de sănătate

==

Comisia, Codex Alimentarius

- **,**a fost fondată în anul 1963 de către FAO şi OMS în scopul implementării Programului Comun al FAO/OMS Standarde Alimentare.
- **Obiectivele** Comisiei sunt:
  - protecţia sănătăţii consumatorilor,
  - facilitarea comerţului internaţional cu alimente prin asigurarea unor practici oneste,
  - coordonarea lucrărilor de elaborare a standardelor alimentare internaţionale şi publicarea acestora în Codex Alimentarius.

==

- **Codex Alimentarius** este o colecţie de norme alimentare adoptate şi acceptate pe plan internaţional care conţin cerinţe pentru obţinerea de produse alimentare de calitate, salubre, nutritive, nefalsificate, corect marcate si prezentate.
- **Normele** se referă la toate grupele de produse alimentare, finite semifinite sau materii prime.
- **Prevederile** se referă la igiena alimentelor, aditivii alimentari, substanţele reziduale, contaminanţi, marcare şi prezentare, metode de analiză şi recoltare a probelor.
- Există şi prevederi cu caracter consultativ sub forma de coduri de bună practică, îndrumări sau alte măsuri care au scopul de a proteja sănătatea consumatorilor şi asigurarea de practici oneste în comerţul alimentar.

==

Enunţarea principiilor regulamentului 1292 din 1996

- Regulamentul nr.1292/96 adoptat de Consiliul Uniunii Europene pe 27 iunie 1996 **defineste programul de ajutor alimentar si securitate alimentara** a Comisiei Europene.

- Caracterul ajutorului de acum inainte este formulat datorita articolului 11 al regulamentului.

- Reduce vulnerabilitatea celor mai neajutorate populatii, printr-o buna strategiei privind evaluarea factorilor de risc privind asigurarea alimentelor intr-un anumit moment intr-o anumita zona geografica si in functie de cerintele si obiceiurilei populatiei respective.

===

Reducerea acestui risc poate fi evitata prin mai multe metode :

- Imbunatatirea accesului la rezerve;
- Facilitatea accesului la credit si informatie;
- Dezvoltarea sii sporirea activitatilor in sectorul agricol;
- Capacitatea si participarea la luarea deciziilor..

===

Cateva elemente care de fapt sunt aproape asociate de tratamentul saraciei.

- Multidimensionalul , caracter al securitatii alimentare, exact ca si lupta impotriva saraciei solicita o buna comunicare intre sectoare (agricultura, comert, infrastructura, sanatatea) si nivelurile de interventie (local, national, regional, international) .
- Intarirea coordonarii si cresterii participarii reprezentantilor preocupati constituie determinarea rezultatului pentru succesul programului.

Conventia ajutorului alimentar din 1999

- Reprezentarea regulamentului 1992/96 este de asemenea gasită in conventia internationala preocupata de ajutorul alimentar negociat in 1999. Conventia stabileste minimum anual de intelegeri despre ajutorul alimentar (Argentina, Australia, Canada, Comisiile Europene si membrele statelor, Japonia, Norvegia, Elvetia, SUA).

- Obiectivele tind la o mai buna integrare a ajutorului alimentar in intregul cadru al suportului pentru securitatea alimentara, prioritatea este oferita tarilor dezavantajate si tarilor cu un venit redus pana la limitarea efectelor ajutorului alimentar.

==

Cateva schimbari au fost realizate datorita acestei renegocieri:

- Diversificarea produselor eligibile (cu posibilitatea de includere a mancarurilor traditionale si practicilor locale), avand in vedere si costurile si operatiile de cost
- Dezvoltarea financiara obligatorie
- Limitarea la asistenta cu credit (nu mai mult de 20% fata de angajamente).
- Mai tarziu, ajutorul va fi recunoscut ca ajutor alimentar ca fiind intr-un imprumut sub obligatie luata intr-un cadru al conventiei.

==

Programul comunitatii ajuta la satisfacerea urmatoarelor obiective:

- Aceasta este activa deoarece a fost bazata initial pe analiza diagnostic a situatiilor de securitate alimentara si apoi pe colaborarea cu diversi participanti ale Comunitatii Politice.
- Este globala deoarece a fost integrata intr-o coerenta politică ajutatoare dezvoltarii. In anumite crize, aceasta apropiere a presat uniunea (imbinarea) intre urgenta si dezvoltare.
- Este trans-sectoriala. Aceste elemente vin de la lupta impotriva saraciei, de la sustinerea sectorului agricol, al comertului, al mediului, al transportului pana la mentinerea sectorului privat si al societatii civile, al prevenirii crizelor etc.

==

Programul comunitatii ajuta la satisfacerea urmatoarelor obiective:

- Este flexibila datorita diversificarii si complementaritatii paletei instrument
- Este tinta a prioritatii statelor si a omului vulnerabil
- Este coorganizata in cadrul Ministerelor Comisiei Europene si spre exterior cu donatori si parteneri,la nivelul domeniului precum si la nivelul sediilor
- Este definită intr-o coerenta si complementara cale cu respect pentru o politica sectoriala, suplimentara si cu respect pentru inerventii suplimentare de conducere nationala si intindere regionala

==

Indicatori
Indicatorii au starnit o interesanta crestere la nivel inrternational Acest interes este distribuit intre institutiile Uniunii Europene si anume Comisiei.

- In cadrul oficiului de Cooperare Europeana, **siguranata alimentara** si **securitatea alimentara** sunt interesate de indicatorii pentru monitorizarea si impactul proiectului. Aceasta a initiat un proces al rationalizarii criteriului de selectie ale tarilor beneficiare.
- Astfel se urmăreste :
- **Inserarea programelor in strategiile existente**
- **Distingerea intre descoperirile variate ale programelor Comisiei**

==

- Cu privire la tarile ACP (cum ar fi Africa) care beneficiaza de conventie cu Uniunea Europeana, stricta articulare este cercetata intre programele finantate interior de Fundatia Dezvoltarii Europene, prin strategii globale, si de programele nationale caracteristice, respectiv de acele finantari in cadrul programelor securitatii alimentare.
- In tarile dezvoltate nu exista membrii ai ACP, coordonarea fiind cercetata cu programele speciale, indiferent daca acestea au programe in tarile Europei de Est.

- Noile state indepedente sau programe ale “tehnicii si finantarii colaborarii” in America Latina si in Asia.

==
===============

Complementaritatea si colaborarea cu Statele Membre si altii donatori

Comunitatea colaboreaza si se consulta cu Statele Membre si astfel apar mai multe stadii :

- **stadiul definirii strategiei datorita sigurantei alimentare/grupul Securitatii Alimentare ale Consiului si**
- **stadiul prezentarii interventiilor strategice si al definirii programelor direct de Comisia Securitatii Alimentare (comisie care aduce impreuna reprezentanti ai statelor membre).**
- Comisia Sigurantei Alimentare si Programul Securitatii Alimentare sunt in mod regulat supuse Parlamentului European si sunt subiect de dezbatere.

==
===============

- Colaborarea cu alti donatori este data in diverse autorizari, in particular, in cadrul comisiilor ale expertilor Organizatiei pentru Agricultura si Alimentatie (FAO) si in cadrul WFP unde Comisia Europeana a putut avea aceasta analiza a situatiilor auzite. Comisia, in incheierea colaborarii cu Statele Membre, a fost foarte activa in renegocieri ale conventiei securitatii alimentare in 1998/99.
- De asemenea, acolo sunt specifice colaborari de intelegere cu anumiti donatori ce cuprind aspectul securitatii alimentare.
- Deci, Comisia Europeana USAID si Ministerul Statelor Americane a lansat in 1995 o noua etapa a unitiativei transatlantice cu scopul intaririi colaborarii in diferite domenii (schimbari globale, economice si comerciale, stabilitate, securitate, cresterea colaborarii etc.).
- Ajutorul privind acordarea de hrana este tot mai limitat in cazurile de urgenta, a perioadelor de dupa crize si a reabilitarilor.

- Doar o mica parte din acest ajutor este vandut in piete si permite constitutia fondurilor destinate alimentatiei. Cea mai mare parte a acestei desfasurari al ajutorului hranii este subiectul liberei distributii care tinteste in oamenii vulnerabili sau este folosit pentru reconstruirea nationala a siguranei stocurilor.
- Tinta ajutorului in natura este adesea condusa de WFP si NGO's. Ajutorul pentru sistemele nationale de prevenire a crizelor este o importanta zona de interventie,in particular de rezervele stocurilor sigure nationale.
- Prioritatea data localnicilor si cumparatorilor de asemenea ramane o caracteristica a ajutorului.

==

- In tarile cele mai sarace sau in faza reabilitarii, interventia in sprijinul productiilor agricole este facuta sub forma distribuirii spre tinta a semintelor complementare cu distribuirea alimentelor pentru a insoti restabilirea persoanelor fara locuinte.
- Ajutorul in natura ramane un important component al programului de siguranta a alimentatiei comunitatii.
- Oricum in tarile in care lipseste o capacitate suficienta de conducere acest ajutor tinde sa fie inlocuit de actiuni de ajutorare a facilitarii circulatiei disponibile guvernului sa realizeze constrangerile conectate cu balanta platilor.

==

Actiunile de suport

- Actiunile de suport cuprind o mare varietate de instrumente care fac posibila cunoasterea corespunzatoare a necesitatilor specifice a beneficieriarilor administratiilor, a sectorului privat si a gospodariilor vulnerabile in ceea ce priveste siguranta alimentatiei:
- dezvoltarea productiilor agricole (acces la alimente si seminte, dezvoltarea creditului rural, microproiect),

- suport pentru piete,
- reabilitare (instrumente tinta si distribuirea de alimente)
- sistem de prevenire a crizelor (siguranta nationala a stocurilor, un sistem de prevenire

==

Actiunile de suport

- **Facilitatile circulatiei**
- Facilitarea in circulatie este un ajutor financiar permitand tarilor beneficiare sa compenseze deficitul de rezerve, fiind direct aprovizionati cu alimente pe pietele de desfacere regionale si internationale.
- Implicarea operatorilor privati este incurajata multumita accesului mai usor la banii necesari pentru importul comercial.

==

Metodele de interventie

A. Ajutorul direct

- Mai mult de jumatate din programul de ajutor si siguranta in alimentatie este devotat ajutorului direct.
- Odata ce comisia intervine direct la locul faptei, o conditie esentiala a ajutorului direct este sa asigure un parteneriat strans cu guvernul tarilor beneficiare si cu implementarea pe termen lung a strategiilor de siguranta a alimentatiei.
- Dezvoltarea strategiilor de acest gen este bazata pe politica dialogului pe termen lung.
- Astazi principalul instrument implementat sa sustina acesti pasi este suportul bugetar. Ajutorul bugetar poate mai mult sau mai putin sa tinteasca obiectivele cautate.

===

Metodele de interventie

B. Ajutorul indirect

- Ajutorul indirect constituie al doilea stâlp al programului de siguranta al alimentatiei. Dă posibilitatea comisiei sa sustina financiar organizatiile si programele pentru competenta lor specifica si pentru avantajele lor.

- Din 1997 contributia comisiei europene la finantarea activitatilor programului mondial al alimentatiei a fost centrata pe urgentele internationale ale rezervelor alimentare si pe programul de sustinere al refugiatilor si al persoanelor fara locuinte.

- Tarile carora li se acorda ajutor in baza politicilor alimentare, sunt declarate demne de ales (eligibile) numai in baza unor criterii formulate in Regulamentul 1292/96. Ele sunt divizate in doua grupuri : cele care beneficiaza de ajutorul structural si cele care sunt in stare de criza sau part-criza. Flexibilitatea in procesul anual de selectie ramane mare.

- Tarile care beneficiaza de ajutorul structural apar printre tarile minim dezvoltate, cu venituri mici si deficit de hrana , cu un nivel mare de insecuritate alimentara si care impartasesc dorinta de a dezvolta o politica de securitate alimentara coerenta si de lunga durata.

- Tarile in stare de criza sau post-criza sunt determinate dupa mai multe probleme alimentare care se repeta in mod periodic.

- Ele sunt tintite de programele LRRD (Legaturi intre Ajutor Reabilitare si Dezvoltare), centrate pe transportul de ajutor alimentar insotit de sustineri complementare, finaciare si tehnice adresate riscului foametei sau nevoilor pentru reabilitarea infrasctructurii lor economice si sociale, urmate de crize politice sau conflicte tehnice la fel ca si de o proasta recolta.

==

Legaturi intre Ajutor- Reabilitare si Dezvoltare (L.R.R.D)

- Conceptual LRRD, poate fi definit dupa cum urmeaza: programe de reabilitare care preiau treptat ajutorul/eventualul ajutor pentru a stabili situatia economica si sociala si pentru a facilita tranzitia catre un mijloc si o lunga perioada de dezvoltare strategica (definitie data de Comisia Comunicatiilor despre LRRD – aprilie 1996).

- Comunicatul Comisiei Europene catre Consiliul European si catre Parlamentul European (23 aprilie 2001) aminteste ca acest concept priveste “zonele gri”dintre situatiile de urgenta si dezvoltare. Acest comunicat

demonstreaza de asemenea un element fundamental al LRRD: prevenirea crizelor.

==

Legaturi intre Ajutor- Reabilitare si Dezvoltare (L.R.R.D)

- La nivelul liniei bugetare dintre Ajutorul Alimentar si Securitatea Alimentara, conceptual LRRD, ofera programe si proiecte care permit :
- Intr-o perioada **scurta de timp**, prevenirea deteriorarii situatiei persoanelor aflate in crize.
  - <u>**Exemple:**</u>
- ajutor alimentar distribuit pentru a evita decapitalizarea (desfiintarea) gospodariilor (familiilor) sau pentru a evita ca acele gospodarii (familii) sa consume semintele.
- "bani pentru munca" pentru a imbunatatii veniturile si capacitatea familiei (gospodariei) de a obtine hrana;

==

Legaturi intre Ajutor- Reabilitare si Dezvoltare (L.R.R.D)

- Intr-o perioada **medie de timp**, sustinerea celor mai vulnerabile persoane pentru a fi capabile sa-si asigure propria securitate alimentara in urma unei crize si la nivelul lor, sa-si stabileasca (instaureze) un sistem de micsorare a riscurilor
  - <u>**Exemple:**</u>
- distribuirea de alimente sau seminte imbunatatite pentru a creste calitatea hranei;
- venit- genereaza activitati ca ajutor alimentar;
- diversificarea productiilor,
- ajutoarele de acest tip nu sunt specifice situatiilor post-criza.

===

Legaturi intre Ajutor- Reabilitare si Dezvoltare (L.R.R.D)

- Pe **termen lung**, sustinerea societatilor civile si guvernamentale pentru instaurarea de cadre legale si institutionale corespunzatoare pentru prevenirea crizelor, indiferent daca sunt naturale, economice sau de origine umana.
    - **Exemple:**
- adaptarea politicii de impiedicare a crizelor naturale,
- dezvoltarea de sisteme de informatie pentru oameni,
- introducerea de celule de coordonare.

RETEAUA EUROPEANA DE SECURITATE ALIMENTARA (RESAL)

- Numeroase tari se confrunta cu serioase, repetate crize alimentare care au consecinte teribile pentru cei mai saraci oameni.
- Europa – in mod particular
- Comisia Europeana - a creat instrumente specifice pentru a solutiona, pe cat de bine posibil aceste crize de origine
    - **climatica**,
    - **economica**,
    - **politica**

===

- In situatii de crize si suferinte alimentare:

  Comisia Europeana:
  distribuie repede si direct ajutor alimentar oamenilor
- Intr-o situatie de post-criza:
  - **Comisia Europeana:**
  - reabiliteaza conditiile de acces la hrana

- In final in multe situatii structurale de securitate alimentara,

  Comisia Europeana :
  dezvolta programe de securitate alimentara care permit oamenilor sa se alimenteze si sa ia parte la propria lor dezvoltare.

===

- Pentru a instaura aceasta politica, Comisia a folosit mai multe mijloace:

Retea Europeana de Securitate Alimentara (RESAL), convingand toata planeta

- sa-i ajute
- sa analizeze,
- sa previna
- sa conduca situatiile de criza si post-criza alimentara la fel ca si cele de securitate alimentara.

===

PIATA MARFURILOR ALIMENTARE

În mod similar altor tipuri de pieţe, **piaţa produselor alimentare** poate fi definită fie ca:

- ansamblul relaţiilor de vânzare – cumpărare a produselor alimentare sau
- locul de întâlnire a cererii cu oferta globală pentru aceste tipuri de produse.
- Din interacţiunea cererii cu oferta se formează preţurile şi ia naştere concurenţa.
  - **Cererea**

- **Oferta**

==

Cererea de produse alimentare

- reflectă consumul manifestat din partea populaţiei,
- adică totalitatea nevoilor de consum de produse alimentare dublate şi de puterea de cumpărare
- este practic continuă dar variabilă din puct de vedere cantitativ, calitativ şi sortimental.

==

Consumul de produse alimentare prezintă câteva caracteristici:

- consumul este puternic influenţat de necesităţile, dorinţele, preferinţele şi pretenţiile oamenilor;
- consumul se află în strânsă legătură cu oferta de produse alimentare de pe piaţă;
- consumul este determinat într-o mare măsură de factori economici
- deţine o pondere variabilă în consumul gospodăriilor

==

Cererea de produse alimentare

1. Consumul este puternic influenţat de necesităţile, dorinţele, preferinţele şi pretenţiile oamenilor;

- Necesitatea produselor alimentare este una vitală.
- Dorinţele sunt manifestări mai mult sau mai puţin subiective ale oamenilor.
- Preferinţele sunt dorinţe selective.
- Pretenţiile sunt cerinţe sporite în legătură cu anumite produse alimentare.

- Pentru a fi satisfăcute aceste elemente trebuie cunoscute: sursele şi procedeele tehnice utilizate în producerea alimentelor, sortimentul precum şi caracteristicile produselor alimentare

2. Consumul se află în strânsă legătură cu oferta de produse alimentare de pe piaţă;

3. Consumul Este determinat într-o mare măsură de:

- factori economici:(puterea de cumpărare, nivelul preţurilor)
- noneconomici (demografici, fiziologici, sociali, religioşi, culturali, etc);

4. Deţine o pondere variabilă în consumul gospodăriilor:

- pe măsura creşterii veniturilor familiilor scade procentul cheltuielilor destinate achiziţionării produselor alimentare

==

PIATA MARFURILOR ALIMENTARE

Cererea de produse alimentare

- **Consumul** populaţiei de produse alimentare trebuie să aibă la bază :
- Principiile alimentaţiei raţionale şi echilibrate din punct de vedere nutritive.
- Nerespecatrea regulilor igienei alimentare determină frecvent apariţia stărilor de boală cu substrat nutriţional.
- La nivel macroeconomic, calitatea alimentaţiei este strâns legată de calitatea vieţii:
- țările în care nivelul de viaţă este ridicat se caracterizează şi printr-un consum de produse alimentare de calitate.
- în ţările slab dezvoltate, cu un nivel de viaţă scăzut şi calitatea produselor alimentare este redusă.

==

Oferta de produse alimentare

- are ca şi caracterististică principală “explozia” sortimentală determinată de apariţia de produse noi, semifabricate sau finite,

- dar şi utilizarea unor materii prime neconvenţionale (aditivi alimentari), înglobând tehnologii noi de producere, prelucrare, prezentare, şi având efecte nutritive modificate.
- În prezent, oferta de produse alimentare cunoaşte şi o diferenţiere accentuată (există o personalizare a produselor ca sortiment, ingrediente, proprietăți, calitate, sisteme de ambalare, servicii).

==

Oferta de produse alimentare

- Mărfurile alimentare moderne se **caracterizează** printr-un:
- înalt grad de prelucrare,
- încorporând într-o măsură din ce în ce mai mare progresul tehnico-ştiinţific
- un număr extins de servicii.

==

- **Marfa alimentară modernă** este un sistem bicomponent produs – ambalaj, sistem în care cele două componente se intercondiţionează şi influenţează reciproc.
- toate aceste aspecte impun o abordare managerială complexă a comercializării produselor alimentare.
- Corelarea cererii cu oferta de produse alimentare constituie un **obiectiv** al politicii alimentare pe plan naţional.
- Totuşi oferta de produse alimentare nu este în perfect echilibru cu cererea de consum alimentar rezultând un deficit/ excedent raportat la producţia de alimente a unei ţări ceea ce impune importuri sau exporturi de produse alimentare.

==

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 1

- Noţiunea de **“CALITATE**” va reprezenta în permanenţă un domeniu de interes major a teoriei şi practicii economice.
- În prezent, problemele calităţii reprezintă domenii de studiu de sine stătătoare de natură:
    - tehnică,
    - economică,
    - juridică,
    - sociologică,
    - estetică, aflate într-un permanent proces de evoluţie.
- **Abordarea economică** a calităţii este cea mai interesantă şi pertinentă : definiţii, caracter, ipostaze, măsurare, factori determinanţi, realizare şi asigurare continuă, transformări, efecte, etc.

==

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 2

- Definiţiile date acestei noţiuni sunt în număr mare (peste 100) şi evoluţia lor reflectă preocupările constante ale societăţii.
- **Calitatea a fost denumită pentru început ca :siguranţă în utilizare, aptitudine de utilizare, conformitate cu cerinţele, conformitate cu specificaţiile.**
- Ulterior calitatea a însemnat **gradul sau măsura în care este satisfăcută o nevoie**, sau gradul de utilitate socială
- În 1986 Organizaţia Internaţională de Standardizare aprecia calitatea ca “**ansamblul de proprietăţi şi caracteristici ale unui produs sau serviciu care îi conferă acestuia aptitudinea de a satisface necesităţi exprimate sau implicite”.**

==

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 3

- Într-o altă definiţie calitatea ca grad de satisfacere a unor necesităţi este “aptitudinea unui produs de a dispune de un ansamblu de caracteristici tehnice, sociale, economice şi de protecţie a mediului care-i conferă posibilitatea satisfacerii într-un anumit grad a unor necesităţi specificate sau implicite”.
- Relaţia calitate – client trebuie să fie reprezentată în definiţia calităţii întrucât beneficiarul şi nu producătorul hotărăşte ce este calitatea.

===

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 4

- În noul context creat calitatea intrinsecă a produsului finit nu este suficientă pentru materializarea obiectivelor organizaţiilor.
- Este nevoie de calitate extinsă sau **calitate totală** adică :
- **satisfacerea nevoilor clienţilor în ceeace priveşte calitatea produsului sau serviciilor,**
- **livrarea cantităţilor cerute la momentul şi locul dorit,**
- **la un cost cât mai redus pentru client,**
- **în condiţiile unor relaţii cordiale şi eficiente cu acesta şi ale unui sistem administrativ fără erori,**
- **începând cu elaborarea comenzii şi până la plata facturii**’’.

===

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 5

- Modaliatea practică de realizare a calităţii totale este revoluţionarul **Sistem de Management al Calităţii (SMC)** sau noua filosofie a afacerilor moderne.
- SMC este ‘’ansamblul de activităţi coordonate pentru a orienta şi controla o organizaţie în ceeace priveşte calitatea ‘’
- Proiectarea şi implementarea unui astfel de sistem se face în funcţie de :
    - necesitati,

    - obiective specifice,
    - produsele şi serviciile pe care le furnizează,
    - procesele desfăşurate,
    - mărimea şi structura organizaţiei.
- Implementarea unui SMC este un proces dificil care presupune voinţă, eforturi importante (financiare), timp.

==

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 6

- Un aspect deosebit este schimbarea mentalităţii oamenilor faţă de calitate, ceeace impune ca primă măsură organizatorică realizarea educaţiei în spiritul calităţii la cei care sunt direct implicaţi în obţinerea ei.
- Oamenii au tendinţa de a percepe calitatea doar ca dimensiune a produsului sau serviciului final, atitudine eronată care demonstrează o insuficientă cultură a calităţii.
- Calitatea este rezultatul tuturor activităţilor care au drept rezultat obţinerea ei deci necunoaşterea şi nerespectarea principiilor calităţii în fazele intermediare nu se poate concretiza în calitate finală.
- Funcţionarea eficientă înseamnă activităţi corelate.
- O activitate utilizează resurse elemente de intrare şi le transformă în elemente de ieşire care constituie, în mod direct, elementele de intrare în procesul următor.

==

Aspecte privind abordarea clasică şi modernă a calităţii 7

- Certificarea SMC demonstrează că desfăşurarea tuturor proceselor din întreprindere, începând cu studiul pieţei şi terminând cu urmărirea produselor în timpul utilizării sau consumului îndeplineşte condiţiile impuse de standardul sau documentul pe baza căruia s-a realizat certificarea.

- Certificarea SMC se face cel mai frecvent pe baza standardelor din familia ISO 9000 care în anul 2000 au fost revizuite şi adaptate noilor realităţi ale economiei concurenţiale. Standardul 9001: 2000 stabileşte cerinţele pentru configurarea SMC.
- Standardul promovează abordarea de tip proces în dezvoltarea, implementarea şi îmbunătăţirea eficacităţii SMC, în scopul creşterii satisfacţiei clientului prin îndeplinirea cerinţelor acestuia.

==

]

Factorii care determina calitatea produselor alimentare

- Calitatea produselor alimentare este influenţată de o multitudine de factori.
- Cea mai utilizată clasificare a factorilor calităţii este aceea după natura lor, existând următoarele categorii:
    - factori naturali,
    - tehnici şi tehnologici,
    - sociali şi factorul uman.

==

Factorii naturali

- au o influenţă deosebită şi în multe cazuri puţin controlabilă asupra calităţii produselor alimentare.
- acţionează direct sau indirect şi sunt reprezentaţi de:
- **factorii de mediu** (caracteristicile solurilor, cantitatea de precipitaţii, gradul de expunere la soare, temperatura mediului ambiant, calitatea apei şi a aerului)

- **factori genetici** (transmiterea pe cale ereditară a însuşirilor care determină mari randamente productive sau o calitate deosebită a materiilor prime care vor fi prelucrate sub forma diverselor produse alimentare).

==

Factorii tehnici şi tehnologici

- acţionează în sfera producţiei bunurilor alimentare şi sunt reprezentaţi
    - de clădirile în care se desfăşoară procesele de producţie (caracteristici constructive care permit buna desfăşurare a fluxurilor tehnologice, parametrii de microclimat),
    - tehnologii de obţinere (etape, metode de prelucrare, reţete de fabricare),
    - materii prime şi auxiliare utilizate (calitatea acestora condiţionează în mod direct calitatea produselor alimentare finite),
    - ambalaje şi sisteme de ambalare (caracteristicile materialelor şi aplicarea metodelor moderne de ambalare determină capacitatea de protecţie a calităţii şi integrităţii produselor pe perioada depozitării, transportului şi comercializării, asigurarea condiţiilor pentru prezentarea estetică a produselor),
    - sisteme de marcare şi etichetare a produselor (identificarea produselor, informarea consumatorilor),
    - metode şi mijloace de transport adaptate naturii produselor alimentare, metode şi condiţii de păstrare (incinte speciale de depozitare, condiţii de microclimat, igiena, respectarea regulilor de depozitare).
    - utilaje de producţie (performanţe, fiabilitate),

==

Factorii sociali

au o importanţă aparte implicarea lor în asigurarea calităţii produselor alimentare fiind mai dificil de controlat şi evaluat.
Cei mai relevanţi sunt:

- cultura organizaţională precum şi
- cultura individuală a calităţii manifestată din partea personalului şi a clienţilor firmelor.

- **Cultura organizaţională** determină în mod decisiv modul în care se produce implementarea sistemului de management al calităţii ca modalitate de a controla şi orienta organizaţia către realizarea calităţii totale, în direcţia obţinerii maximului de satisfacţii din partea clienţilor interni şi externi.

===

Cultura organizaţională

- Proiectarea şi implementarea unui sistem de management al calităţii este un proces condiţionat de elementele culturale preexistente la începerea procesului, de disponibilitatea de a integra noi valori, orientări, principii şi norme renunţând la mentalităţi retrograde, nefavorabile, dar şi de creştere a implicării personale.
- Configurarea sistemului de management al calităţii presupune însemnate schimbări organizaţionale find un proces de durată.
- Prin implementarea şi menţinerea unui sistem de management al calităţii în organizaţie se formează o cultură organizaţională puternică

===

Factorul uman

- cu influenţă asupra calităţii întruneşte toate caracteristicile generale ale factorilor sociali prezentând suplimentar şi unele particulare:
    - caracteristici fizice, intelectuale, grad de pregătire profesională.
- Calitatea produselor este aşadar rezultanta unui proces:

- colectiv, multifazic, cu repetare ciclică, la care participă într-o anumită succesiune factorii obiectivi şi subiectivi mai sus menţionaţi.

- Activităţile generale ale acestui proces de constituire a calităţii în ordine cronologică sunt:
    - cercetarea pieţei, cercetarea ştiinţifică, proiectarea şi pregătirea procesului tehnologic, procurarea materiilor prime, asigurarea resurselor umane, desfăşurarea producţiei, controlul procesului tehnologic, comercializarea produselor,

===

- Reprezentarea grafică a ciclului este cunoscută sub denumirea de

“**spirala calităţii**” sau “**spirala progresului calităţii**” întrucât reluarea fiecărui ciclu se face plecând de la o bază informaţională superioară dată de experienţa acumulată anterior, aspect care constituie premisa îmbunătăţirii continue a calităţii.

Politici nutritionale

- **SCOP**: asigurarea unui echilibru între trebuinţele fiziologice de consum alimentar şi aportul de nutrienţi pentru satisfacerea acestora

In tariile dezvoltate aceste politoci, se realizeaza prin

- **Politici guvernamentale**:
    - Fixarea unor subventii pentru obtinerea alimentele de bază materii prime;
    - Stabilirea unor standarde în materie de definire a unor produse şi crearea unor instituţii pentru aplicarea acestor reglementări.
- **Instrumente de politică nutriţională**:
    - Subvenţii ale consumului de alimente de primă necesitate, tichete pentru masa, alimente antidot;
    - Programe pentru suplimente alimentare in şcoli, gradinite;
    - Educarea nutriţională a populaţiei

===

Alimentaţia sănătoasă şi siguranţa alimentelor

- alimentele si alimentatia reprezinta o problema deosebit de importanta in orice societate
- are consecinte economice , sociale , influentand mediul si sanatatea umana
- prioritara este desigur protectia vietii si sanatatii
- Pentru protejarea sanatatii consumatorului este nevoie de norme care sa reglementeze principiile generale si exigentele privind:
    - **conditiile de fabricatie ,**
    - **compozitia**
    - **comercializarea produselor alimentare**

==

- conceptul de siguranta alimentelor cuprinde:
    - producerea si comercializarea de alimente sigure pentru consumator,
    - de alimente care sa corespunda cerintelor nutritive si de calitate
    - avind ca scop final mentinerea starii de sanatate

==

- Rol important au si eforturile Romaniei de a se integra in Uniunea Europeana
- In 1997 Comisia Europeana a restructurat serviciile din domeniul securitatii si igienei alimentelor bazindu-se pe evaluare stiintifica si pe control .
- Au fost adoptate in acest scop:
- **Cartea verde** (1997) privind principiile generale ale legislatiei alimentelor
- **Cartea alba** a securitatii alimentare (2000) care cuprinde orientarile actuale ale politicii de securitate alimentara.

==

Principiile generale ale politicii de asigurare a sigurantei alimentelor 1

- **Cartea alba** contine propuneri care transforma politica alimentara intr-un instrument bazat pe urmatoarele principii generale :
    - abordare globala , integrata
    - definirea clara a responsabilitatilor
    - trasabilitatea produselor alimentare
    - coerenta , eficienta , dinamism si transparenta

- analiza riscurilor
- independenta , excelenta si transparenta avizelor stiintifice
- principiul precautiei

===

Principiile generale ale politicii de asigurare a sigurantei alimentelor 2

- Uniunea Europeana are o legislatie ampla privind productia primara de produse agricole si productia industriala de alimente procesate.
- Ea cuprinde o:
- **legislatie "orizontala** " care are prevederi aplicabile **tuturor alimentelor** si
- **legislatie "verticala**" care cuprinde prevederi pentru **tipuri specifice de alimente .**

===

Principiile generale ale politicii de asigurare a sigurantei alimentelor 3

- **Legislatia orizontala** este reprezentata de peste 130 de directive
- Ea se refera la:
- aditivii alimentari ,
- contaminantii alimentari,
- etichetarea si prezentarea alimentelor,
- controlul oficial al bunurilor alimentare,
- igiena alimentelor ,
- alimente pentru utilizari nutritionale speciale,
- materiale si articole care intra în contact cu alimentele,

==

Principiile generale ale politicii de asigurare a sigurantei alimentelor 4

- tratarea alimentelor cu radiatii ionizante ,
- alimentele provenite din organisme modificate genetic
- reziduurile de medicamente de uz veterinar
- reziduurile de pesticide .

Legislatia verticala se refera la:

- caracteristicile si compozitia unor produse ca ciocolata , gemurile laptele de consum , zaharul, mierea , apele minerale naturale , apa potabila .

- Responsabilitatea unei productii **alimentare sigure** este impartita intre **operatori** si **autoritatile nationale**.

Operatorii au responsabilitatea:

- respectarii prevederilor legale si
- minimalizarii riscurilor asupra sanatatii

Autoritatile nationale au responsabilitatea:

- sa asigure ca legislatia privind siguranta alimentara este respectata de operatori.

==

Controlul

- Ca urmare este nevoie sa se creeze un cadru uniform de sisteme de control.
- Acest cadru va avea trei elemente de baza :

Ccriteriile operationale stabilite la nivel comunitar, pe care trebuie sa le intruneasca autoritatile nationale.

1. **Proceduril de control**. Acestea vor promova strategii nationale coerente si vor identifica prioritatile bazate pe riscuri si cele mai eficiente proceduri de control.

2. **Cooperarea administrativa** privind dezvoltarea si operarea sistemelor de control.

==
===============

Informarea consumatorilor

- In toate aspectele privind siguranta alimentara, este esentiala recunoasterea totala a consumatorului in calitatea sa de parte interesata, iar interesele sale vor fi luate in considerare prin:
    - consultarea publicului privind toate aspectele de siguranta alimentara
    - asigurarea unui cadru de discutii (dezbateri publice) intre expertii stiintifici si consumatori
    - facilitarea unui dialog international intre consumatori, atat la nivel european cat si mondial.

==
===============

Etichetarea şi reclama

- Consumatorilor trebuie sa li se furnizeze informatii esentiale si corecte astfel incat sa poata face alegeri informate.
- Regulile restrictive de etichetare trebuie prin urmare sa garanteze informarea consumatorului privind caracteristicile produsului care determina alegerea, compozitia, depozitarea si utilizarea unui produs.
- Operatorii trebuie sa aiba libertatea de a furniza mai multe informatii pe eticheta, cu conditia ca acestea sa fie corecte si sa nu induca in eroare.
- Directiva privind etichetarea interzice ca produselor alimentare sa li se atribuie proprietatea de a preveni, trata sau vindeca boli umane sau referirea la astfel de proprietati.

==
===============

Nutritia

- Asigurarea protectiei sanatatii publice nu se limiteaza la siguranta chimica, biologica si fizica a alimentelor.
- Trebuie sa vizeze de asemenea asigurarea dozei de nutrienti de baza, limitand dozele de alte elemente pentru a evita efectele daunatoare asupra sanatatii, inclusiv efectele anti-nutritionale.
- Informatiile stiintifice au aratat ca un regim alimentar adecvat si variat reprezinta un factor foarte important in mentinerea unei bune sanatati si a unei bune conditii generale.
  - Comisia analizeaza dezvoltarea unei politici nutritionale cuprinzatoare si coerente

==

Impactul etichetarii nutritionale asupra politicii si practicii sociale privind protectia consumatoriilor 1

- Importanţa declarării valorii nutritive a alimentelor este bine cunoscută în momentul actual, mai ales că sfera sa de influenţă se întinde dincolo de ştiinţele legate de nutriţia omului, incluzând şi ştiinţele implicate în producţia şi comercializarea produselor alimentare.
- Această atenţie deosebită acordată valorii nutritive explică într-o mare măsură varietatea de factori ce au determinat apariţia şi evoluţia etichetării nutriţionale.

==

Impactul etichetarii nutritionale asupra politicii si practicii sociale privind protectia consumatoriilor 2

Factori care au determinat apariţia etichetei nutriţionale

1. ***evoluţia industriei alimentar****e*.
2. ***fundamentarea pe baze ştiinţifice a producţiei de alimente***, care tinde să se alinieze tot mai mult la cerinţele "*pieţei metabolice"* pe care acestea îşi realizează utilitatea, cât şi segmentării din ce în ce mai nuanţate a pieţei consumatorilor

3. ***intensificarea eforturilor pentru a oferi oamenilor posibilitatea de a se hrăni corect, sănătos***

==

Impactul etichetarii nutritionale asupra politicii si practicii sociale privind protectia consumatoriilor 3

30% din populaţia adultă are probleme cu greutatea,
10% din copiii de vârstă şcolară au o greutate mai mare decât cea normală;

- Efectele alimentaţiei incorecte constau în:
    - dereglarea metabolismului,
    - creşterea colesterolului şi
    - excesul greutăţii corporale

==

Impactul etichetarii nutritionale asupra politicii si practicii sociale privind protectia consumatoriilor 4

- Pentru aceasta, în toate ţările dezvoltate se desfăşoară o largă campanie de educaţie nutriţională adresată publicului larg, pentru dezvoltarea conştiinţei consumatorilor şi încurajarea schimbărilor pozitive în obiceiurile de hrănire, eticheta nutriţională reprezentând o componentă integrată în cadrul acestor eforturi.
- **Un al patrulea factor** îl reprezintă ***necesitatea de protecţie a consumatorului, de asigurare a unor alimente salubre şi care, în acelaşi timp, să corespundă cât mai bine cerinţelor metabolice ale organismului***.

==

POLITICI AGRICOLE

Politici agricole comune (PAC)

- a fost politica comuna cea mai importanta si unul din elementele esentiale ale sistemului institutional al Uniunii Europene.
- **Obiectivele** sale sunt stabilite in articolul 39 al Tratatului de la Roma:
  - cresterea productivitatii,
  - garantarea unui nivel de viata echitabil populatiei din agricultura,
  - stabilizarea pietelor,
  - garantarea securitatii aprovizionarilor,
  - asigurarea consumatorului cu provizii la preturi rationale.

===

- **(PAC)** a fost creat in 1962, in momentul in care Europa era deficitara in majoritatea produselor alimentare.
- **functia** sa principala fiind cea de a **sprijini preturile** si **veniturile interne**
- Aceasta politica a contribuit pozitiv la cresterea economica si a reusit sa garanteze aprovizionarea consumatorului european cu o gama ampla de produse alimentare calitative la preturi rationale.
- Uniunea Europeana s-a convertit in **primul importator** si **al doilea exportator** de produse agricole la nivel mondial.
- Totusi, sistemul, care raspundea cert la o situatie de deficit, a manifestat o serie de deficiente cand Comunitatea a inceput sa produca mari excedente la majoritatea produselor sale agricole.

- Au aparut tensiuni in relatiile cu terte tari, in special SUA, nelinisti pentru efectele pe care le aveau exporturile subventionate ale UE in pretul mondial si in prezenta proprie pe piata internationala.
- Costurile acestei politici au ajuns sa fie inacceptabile.
- Astfel, la sfarsitul anilor '80 exista deja un acord generalizat din nevoia unei reforme.

==
===============

- In iunie 1992, Consiliul de Ministrii de Agricultura ai Uniunii Europene a adoptat formal reforma PAC, cea mai radicala din istoria sa. Aceasta reforma presupune o profunda reorientare a politicii agricole comunitare:
    1. Preturile culturilor erbacee si a carnii de vita s-au redus la sfarsitul aproximarii lor cu cele ale pietei mondiale.
    2. Pentru a evita disparitia agricultorilor, li se acorda, in functie de activitate plati compensatorii pentru reducerea preturilor de sprijin ale UE.
    3. In cazul cerealelor si altor culturi erbacee, plata compensatiilor depinde in general de retragerea de pamanturi din productie Acest sistem a demonstrat ca este un instrument eficace de control al productiei
    4. In sfarsit, o importanta inovatie a noii PAC sunt mijloacele insotitoare, ce includ masuri agroambientale, forestiere si de pensionare anticipata. Aceste regimuri au deschis noi oportunitati agricultorilor, raspunzand in acelasi timp problemelor medioambientale si structurale ale UE.

==
==============

- Politica Agricolã Comunã a fost dezvoltatã cu scopul de a oferi Europei siguranţã în privinţa stocurilor alimentare.
- **Principiile fundamentale ale** Politicii Agricole Comune au rãmas neschimbate de-a lungul deceniilor :

- garantarea preţurilor pentru produsele agricole, uneori situate chiar deasupra nivelului preţului mondial
- şi ajutoare financiare bazate pe cantitatea produsã, acordând o importanţã minorã excesului de producţie.

===

- Politica Agricolã Comunã a fost cea mai bine integratã dintre toate politicile Uniunii Europene.
- In anii 1970, aproape 70% din bugetul Uniunii a mers în sectorul agricol.
- Dupã o serie de reforme, cheltuielile în domeniul agriculturii au scãzut la 35% pentru perioada 2007-2013.
- În cadrul aceleaşi perioade, mai multe fonduri (9.7%) au fost alocate pentru dezvoltarea ruralã şi extinderea responsabilitãţilor Uniunii Europene.

===

- Extinderea Uniunii de la 15 la 27 de State Membre a determinat o sporire a provocãrilor în domeniul Politicii Agricole Comune, numãrul fermierilor crescând la peste 70%.
- Organizaţiile reprezentând fermierii au fost mulţumite cu stabilirea unui obiectiv de minim 10% pentru utilizarea produselor bio pentru transport pânã în 2020.
- Uniunea Europeanã a creat astfel posibilitatea pentru sectorul agricol de a juca un rol major în lupta împotriva schimbãrii climei
- Sistemul de intervenţie este menţinut, dar plafonul este fixat la „zero“ tone, începând cu anul 2009, pentru grâu dur, orez, orz, sorg şi porumb.
- Singura cereală care beneficiază de intervenţie este **grâul comun pentru panificaţie**, şi aceasta în limita a 3 milioane de tone pentru tot spaţiul european.
- Statul român, prin instituţiile sale, nu a fost capabil să înţeleagă şi să creeze cadrul legislativ necesar pentru a pune „pe picior de egalitate“ agricultorii români cu ceilalţi agricultori europeni.

==
==============

- În cadrul bilanţului de sănătate al PAC, au fost prevăzute măsuri prin care să se acorde compensaţii pentru agricultorii din zonele montane, precum cei din Germania, Franţa şi Austria, a căror activitate va fi afectată de creşterea cotelor de lapte.
- Nu cu aceeaşi unitate de măsură însă s-a acţionat în cazul reducerii taxelor vamale la importul de cereale realizat de anumite state membre ale UE.
- Perdanţi în această situaţie au fost producătorii agricoli din Polonia, România şi Bulgaria, iar compensaţii pentru aceştia nu au fost găsite.

==
==============

- Bilanţul de sănătate se rezumă deci la mai puţine măsuri de regularizare a pieţei şi la transferuri de fonduri din primul pilon al PAC către al doilea, şi anume către finanţarea programelor de dezvoltare rurală, acestea din urmă din ce în ce mai mult deconectate de activitatea agricolă.
- Ajutoarele directe devin din ce în ce mai rare în spaţiul european, exceptând cele câteva finanţări pentru instrumentele de administrare a riscurilor. Constatarea este amară: Politica Agricolă Comună este deconectată de contextul actual în care trăim.

==
==============

- Europa trebuie să fie capabilă
    - să inoveze,
    - să stimuleze apariţia unei agriculturi moderne, sinonimă cu creşterea economică,
    - să creeze locuri de muncă şi
    - să gestioneze corect teritoriul agricol comunitar.

==
==============

- Luand in considerare cele prezentate anterior trebuie să se găsească soluţii pentru:
    - a garanta preferinţele comunitare;
    - a inventa instrumente de stabilizare a pieţelor produselor agricole (stocuri de securitate etc.);
    - asumarea vocaţiei de net exportator a UE către ţările terţe (ţările maghrebiene, ţările din Orientul Mijlociu etc.);
    - realizarea de noi instrumente de gestionare a riscurilor (climatice, de piaţă);
    - a răspunde noilor provocări (încălzirea globală, găsirea de noi pieţe de desfacere).

==

- Conform distribuţiei fondurilor provenite din bilanţul de sănătate al PAC, cât şi din PERE (Planul European de Relansare Economică), României îi revine suma de:
        - 102 milioane euro, care va fi alocată astfel:
        - 36 milioane pentru energie regenerabilă,
        - 22 pentru gestionarea apei,
        - 18 pentru schimbări climatice,
        - 14 milioane pentru biodiversitate şi
        - 12 milioane pentru restructurarea sectorului lactatelor.
- O ultimă precizare, suma de 102 milioane de euro provine integral din fonduri europene.

==

- În prezent, priorităţile sunt următoarele:
        - să asigure calitatea si siguranta alimentelor,

- să protejeze mediul si bunăstarea animalelor,
- să îi ajute pe agricultorii din Uniunea Europeană să fie competitivi
- să asigure continuitatea comunitătilor rurale
- să sporească dinamismul si durabilitatea acestora.

===

- Reformele PAC din în ultimii ani reflectă o linie politică clară:
- sprijinirea agriculturii europene,pentru a răspunde nevoilor si asteptărilor cetătenilor, ale contribuabililor si consumatorilor, fără a denatura comertul mondial.
- În fiecare an, bugetul este stabilit de Consiliul Uniunii Europene si de Parlamentul European.
- Pentru a controla cheltuielile pe termen lung, procedura bugetară se înscrie într-un „cadru financiar” pentru o perioadă de sapte ani.

===

- În opinia Comisiei, modelul european de agricultură trebuie să se bazeze pe un sector competitiv orientat spre piată, îndeplinind, totodată, si alte **functii publice**,
    - cum ar fi protejarea mediului înconjurător,
    - oferirea unor asezări rezidentiale mai convenabile pentru populatia din spatiul rural precum si
    - integrarea agriculturii cu mediul înconjurător si cu silvicultura.

===

Pescuitul

- Politica Comună a Pescuitului (PCP) este un instrument de gestiune cu care Uniunea Europeană,s-a dotat pentru activitatea de pescuit si acvacultură.

- Această politică a fost concepută în scopul **gestionării resurselor comune de peste** si respectării obligaţiilor stipulate în tratatele constitutive ale comunităţilor.
- Dacă iniţial, P.C.P a făcut parte integrantă din Politica Agricolă Comună, treptat, aceasta a dobândit o identitate separată

==

- Politica Comună a Pescuitului este organizată pe patru domenii principale:
    - Conservarea stocurilor de peste
    - Asigurarea structurilor necesare (nave, instalaţii portuare si fabrici)
    - Organizarea comună de piaţă
    - Organizarea relaţiilor externe

==

Sectorul sanitar veterinar şi siguranţa alimentară

- UE., dispune de o strategie detaliată privind siguranţa alimentară.
- Aceasta acoperă nu numai siguranţa alimentelor, ci si sănătatea si bunăstarea animalelor si a plantelor.
- Strategia asigură posibilitatea de a urmări produsele alimentare de la fermă până la consumator, chiar dacă pentru aceasta este nevoie să se treacă graniţele în interiorul Uniunii.

==

- Standardele înalte de siguranţă se aplică atât produselor alimentare fabricate în UE, cât si celor importate.
- Strategia UE privind alimentele are la bază trei elemente principale:
    - legislaţia privind siguranţa alimentelor si a furajelor,
    - o consiliere stiinţifică fundamentată,
    - o politică de implementare si control.

- Legislaţia acoperă multiple domenii, de la furaje si alimente, până la igiena alimentară, aplicând aceleasi standarde ridicate pe tot teritoriul Uniunii.

==

- Cadrul legislativ comunitar cu privire la siguranţa alimentară este comun tuturor statelor membre, dar adaptat diversităţii
- UE depune eforturi semnificative pentru ca alimentele tradiţionale să nu fie scoase de pe piaţă datorită standardelor de siguranţă alimentară si pentru ca inovarea să nu fie descurajată, iar calitatea să nu aibă de suferit.
- sunt uneori necesare măsuri de tranziţie totusi, chiar si în perioada de tranziţie,produsele alimentare care nu respectă standardele Uniunii nu pot fi comercializate în afara respectivelor ţări.

==

Sanatatea animalelor

- Principiile care se aplică animalelor sunt aceleasi ca si în cazul alimentelor.
- Astfel, animalele pot fi deplasate liber pe teritoriul Uniunii.
- Totusi, standardele privitoare la sănătatea si bunăstarea animalelor trebuie respectate nu doar în ferme, ci si în timpul transportului.
- În situaţia în care apar epidemii de boli animale, UE intervine rapid, stopând, în caz de necesitate, comercializarea respectivelor animale.
- O iniţiativă europeană a dus la introducerea „pasapoartelor pentru animalele de companie”, cu ajutorul cărora acestea pot fi luate în călătorii de către stăpânii lor.
- Pentru a preveni răspândirea unor boli, pentru animalele de companie se aplică totusi aceleasi măsuri de precauţie ca si pentru celelalte animale

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA

1. Albu Cornel, Andreescu Eugen, Carata Viorel - Piata comuna si perspectiva anului 2000, Bucuresti, 1993.
2. Ablkhail B.Shawki,S. - International journal, of science and nutriution, 53,6,519- 528, - 2002.
3. Andrei Octavian Paraschivescu –Managementul calităţii mărfurilor alimentare- Ed. Tehnopress - Bucuresti -2006
4. Alomar Bruno, Sebastien Daziano, Christophe Garat - Marile probleme europene, Editura Institutul European, 2010.
5. A. Purcărea - Ambalajul-atitudine pentru calitate –Ed. Expert - Bucureşti-1999.
6. Arvatu Cristina, Ionescu Daniela, - Romania si Uniunea Europeana. Cronologie istorica, Editura Institutului de Stiinte Politice si Relatii Internationale, Bucuresti, 2004.
7. Avram Cezar, Radu Roxana, Gaicu Laura - Uniunea Europeana. Trecut si prezent, Editura Universitaria, Craiova, 2006.
8. Avram Cezar, Radu Roxana, Pirvu Gheorghe, Gruescu Ramona - Romania si exigentele integrarii europene, Editura Alma, Craiova, 2007.
9. Avram Ion - Uniunea Europeana si aderarea Romaniei, Editura Sylvi, Bucuresti, 2001.
10. Balaban Constantin Gheorghe - Politica europeana de vecinatate - Note de curs, Editura Universitara, 2009.
11. Barbulescu Iordan Gheorghe - UE de la national la federal, Editura Tritonic, Bucuresti, 2005.
12. Badescu Ilie (coord.)- Geopolitca integrarii europene, Editura Universitatii din Bucuresti, Bucuresti, 2003.
13. Bibere Octav - Documente de baza ale comunitatii si Uniunii Europene, Iasi, Ed. Polirom, 1999.

14. Bibere Octav - Tratatul Uniunii Europene. Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene, Bucuresti, Ed. Lucretius, 1997.
15. Bidilean Vidu - Uniunea Europeana: institutii, politici, activitate, Editura Agroprint, Timisoara, 2000.
16. Birzea Cezar - Politicile si institutiile Uniunii Europene, Editura Corint, Bucuresti, 2001.
17. Rădulescu, E. – Alimentaţie inteligentă – Ed. Viaţă şi sănătate - Bucureşti – 2003
18. Rotaru Gabriela , Moraru Carmen –Analiza riscurilor, punctele critice de control –Ed. Academică –Galaţi – 1997